

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

2012

Bc. Hana Třešňáková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Josef Pekař a jeho odkaz – Pekařova společnost
Českého ráje**

Bc. Hana Třešňáková

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologických a historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Moderní dějiny

Diplomová práce

**Josef Pekař a jeho odkaz – Pekařova společnost
Českého ráje**

Bc. Hana Třešňáková

Vedoucí práce:

PhDr. Lukáš Novotný, Ph.D.

Katedra antropologických a historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

OBSAH

1 ÚVOD	3
2 ŽIVOT JOSEFA PEKAŘE.....	5
2.1 Pekařovo mládí a studia do roku 1901	5
2.2 Pekařův život a jeho kariéra do roku 1937	10
3 DÍLO JOSEFA PEKAŘE.....	14
3.1 Pekařova periodizace dějin	15
3.2 Pekařovo pojetí dějin	16
3.3 Pekařovo dílo	18
3.4 Spor o smysl českých dějin	25
3.5 Pekařovo dílo po roce 1937	28
4 JOSEF PEKAŘ A VZNIK PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI PRO POVZNESENÍ ČESKÉHO RÁJE	29
4.1 Vznik původního spolku v roce 1936 – Společnost pro povznesení Českého ráje	31
4.2 Stanovy Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje.....	32
4.3 Činnost Pekařovy společnosti v letech 1937–1948.....	33
5 JOSEF PEKAŘ A VZNIK PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI PRO POVZNESENÍ ČESKÉHO RÁJE	37
5.1 Působení Pekařovy společnosti Českého ráje v letech 1990–2012	40
5.2 Stanovy obnovené Pekařovy společnosti Českého ráje	44
6 ČINNOST PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI ČESKÉHO RÁJE	47
6.1 Vědecké konference	48
6.2 Publikace Pekařovy společnosti Českého ráje.	65

6.2.1 Supplementa sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší	67
6.3 Cena Josefa Pekaře.....	72
6.4 Zájezdy Pekařovy společnosti Českého ráje	75
7 ČLENOVÉ PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI ČESKÉHO RÁJE.....	78
7.1 Čestní členové	79
8 ZÁVĚR.....	87
9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	89
10 RESUMÉ	94

1 ÚVOD

Diplomová práce s názvem Josef Pekař a jeho odkaz – Pekařova společnost Českého ráje se věnuje životu a dílu významného českého historika Josefa Pekaře. V další části práce je zachycen jeho odkaz v podobě obnovené Pekařovy společnosti Českého ráje. Autorka se ve své práci zaměří i na zachycení vztahu Josefa Pekaře k rodnému kraji Český ráj, jehož jméno nese Pekařova společnost ve svém názvu. V minulosti nesla Pekařovo jméno i předchůdkyně současného spolku, Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje.

Práce se skládá ze dvou hlavních částí. V první části bude zachycen život a dílo Josefa Pekaře, který se narodil v roce 1870 na Malém Rohozci u Turnova do selské rodiny. Právě prostředí, ve kterém vyrůstal a okolní hrady, zámky a zříceniny, kterých je v Českém ráji mnoho, Pekaře velmi ovlivnily. Ve volném čase rád cestoval po okolí a seznamoval se s dějinami místních památek. Již v době dětství rád četl romantická díla a historické knihy. Po absolvování gymnázia v Mladé Boleslavi, které je po českém historikovi pojmenováno, se rozhodl studovat historii na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. Po dokončení studia získal doktorát a o několik let později se stal docentem rakouských dějin. Přesto, že žil po dokončení studií v Praze, celý život se do svého rodného kraje vracel. Poznávání a propagaci Českého ráje věnoval podstatnou část svého života.

Další kapitola je věnována Pekařově dílu. Pekař byl po celý život ve svých myšlenkách i díle inspirován Českým rájem. Jedním z jeho děl, které je ovlivněno dějinami Českého ráje, je *Knihla o Kostí*, kterou vydal na počátku 20. století a jež dodnes patří k Pekařovým nejvýznamnějším dílům. Jeho díla většinou ve své době přinášela nové myšlenky a byla tak velmi často rozporuplně přijímána. Pekařovo pojetí dějin popíralo myšlenku humanity, kterou zastával T. G. Masaryk, proto se Pekař a Masaryk stali hlavními představiteli sporu o smysl dějin, jež probíhal zejména ve 20. letech 20. století.

Největší pozornost je v práci věnována Pekařově odkazu v podobě obnovené společnosti. Práce se věnuje i vzniku a činnosti původní společnosti. Po jeho úmrtí v roce 1937 se Společnost pro povznesení Českého ráje, jejímž byl spoluzakladatelem, přejmenovala na základě jednomyslného hlasování a do svého názvu přijala Pekařovo jméno. Pekař žil ještě ve svobodné době, a tak se nedožil období, kdy jeho jméno zneužila nacistická propaganda. V pozdější době, na konci 40. let 20. století, kdy se k moci v Československu dostal komunistický režim, bylo jeho dílo zakázáno a jeho knihy byly odstraněny z veřejných knihoven. Podobný osud postihl i Pekařovu společnost, protože tehdejší režim nepřál existenci podobných spolků, proto byla Pekařova společnost Českého ráje obnovena až v roce 1990, rok po sametové revoluci.

Další část práce je tak věnována vzniku a působení společnosti po jejím obnovení po pádu komunistického režimu. V současné době patří Pekařova společnost k nejvýznamnějším spolkům v oblasti Českého ráje a Pojizeří. Svojí činností se snaží navázat na původní společnost a Pekařův odkaz. K dosažení svých cílů, které vycházejí z Pekařových myšlenek, pořádá nejrůznější kulturní i poznávací akce, aby obyvatelé Turnovska a okolí seznámila s významnými událostmi a osobnostmi Českého ráje.

V diplomové práci bude autorka čerpat informace z několika zdrojů. Kapitoly o životě a díle Josefa Pekaře vychází z historických knih, článků z regionálních periodických publikací a studií badatelů, kteří se věnují Pekařově dílu. V části práce o Pekařově společnosti Českého ráje budou informace o její činnosti a působení vycházet z článků regionálních novin a časopisů, publikací, které společnost vydává, a zejména z archivu společnosti, který je přístupný v Muzeu Českého ráje v Turnově, kde Pekařova společnost sídlí.

2 ŽIVOT JOSEFA PEKAŘE

Začátek práce bude věnován zachycení života a díla Josefa Pekaře, který se stal jedním z nejvýznamnějších českých historiků. Byl typickým příkladem českého národa, kdy se v druhé polovině 19. století z nižších a středních vrstev venkova vytvářela nová inteligence, která přispěla k velkému kulturnímu rozvoji.¹

V této kapitole bude nastíněna doba jeho mládí a studia na mladoboleslavském gymnáziu, které dnes nese jeho jméno, a další studium historie na Karlově univerzitě (v roce 1931 byl dokonce jmenován rektorem této naší nejstarší univerzity). Již v době svého života patřil k uznávaným historikům, kteří se věnovali období českých dějin, zejména období sv. Václava, husitství a době pobělohorské.

V druhé části této kapitoly se zaměřím na počátek Pekařovy tvorby ovlivněné krajem Českého ráje,² kde se narodil a vyrůstal. Budu se věnovat i období, kdy začal vydávat svá první díla a nastíním i kariérní vývoj profesora Josefa Pekaře, jehož významným akademickým úspěchem byla již zmíněná funkce rektora Karlovy univerzity v Praze.

2.1 Pekařovo mládí a studia do roku 1901

Ke svému rodnému kraji byl Josef Pekař vázán poměrně silnými kořeny. Jeho předkové žili v okolí Turnova již od 17. století. První známý předek Josefa Pekaře z otcovy strany – Samuel Pekař se usadil v domě na Malém Rohozci u Turnova v 18. století.³ V tomto domě se do chalupnické rodiny jako druhý syn 12. dubna 1870 narodil Josef Pekař. Po matce Františce Anně Černé pocházel

---

¹ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 7.

² Pojem Český ráj se poprvé objevil až v době středoškolských studií Josefa Pekaře. Poprvé byl zmíněn v publikaci Václava Durycha Z Českého ráje, která byla napsána v roce 1886. Scheybalová, J., Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků, Liberec 2006, s. 6.

³ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 12.

ze selského rodu Černých z obce Ktová pod Troskami a z rodu Matoušů původem z Frýdštějna nedaleko Turnova. V roce 1874 Pekařův otec Josef prodal chalupu na Malém Rohozci a rodina koupila statek na turnovských Daliměřicích, kterého se Pekařův otec ujal po svém tchánovi Janu Černém. Statek byl se svými rozsáhlými pozemky největším ve svém okolí a Pekařovi v té době patřili k nejzabezpečenějším rodinám.⁴ Přesto Pekařova rodina zachovávala v původní rohozecké chalupě i na daliměřickém statku typicky selské prostředí. Právě selský základ rodiny a prostředí Českého ráje určovaly celý další život Josefa Pekaře.⁵ V průběhu svého dětství byl vychován k úctě a dodržování tradic, které ovlivnily i jeho dílo. I v pozdějším věku vzpomínal na život na vesnici, na všechny svátky a slavnosti, jež ho v době jeho dětství a mládí provázely.⁶

Obecnou školu navštěvoval Josef Pekař od roku 1876 v Turnově, byl vnímavým a nadaným žákem, snadno se učil. Volný čas trávil nejraději v přírodě a obdivoval romantické skály, pískovcové lomy a hradní zříceniny. Po letech na toto období vzpomínal: *„My, co jsme byli z Daliměřic, užili jsme velkolepého panoramatu turnovského ráje mnohem víc než Turnováci. Měli jsme příležitost shlédnouti vyhlídku na silnici daliměřické, mezi vsí a Skalicí, seznámiti se krásnými výhledy na hranice obzoru dokonale, poznati je za každé roční doby a každého počasí, podívat se, zamilovati se.“*⁷

Po čtyřech letech studií na turnovské škole nastoupil na gymnázium v Mladé Boleslavi. V době studia na gymnáziu mu zemřela jeho matka.⁸ Krátce po smrti matky se Pekařův otec znovu oženil, a do rodiny později přibyli nevlastní sourozenci. S novou matkou měl Josef dobré vztahy, ale přesto se mu domov začal vzdalovat.⁹ Období středoškolského studia v letech 1880–

⁴ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 12.

⁵ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 7.

⁶ Černý, V., Na paměť Josefa Pekaře, národního historika, Praha 1937, s. 9.

⁷ Scheybalová, J., Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků, Liberec 2006, s. 10.

⁸ Matka Josefa Pekaře zemřela na tuberkulózu, dědičnou nemoc v jeho rodině. Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 7.

⁹ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 20.

1888 byla důležitá zejména pro jeho další působení. Právě v této době četl díla autorů romantismu (Svatopluka Čecha, Jaroslava Vrchlického, Karla Hynka Máchu, George Gordona Byrona a Alexandra Sergejeviče Puškina) a sám byl tak romantismem velmi ovlivněn.¹⁰ Cestoval po krajích Českého ráje a velmi na něj zapůsobily místní hrady, zámky, kostely a zříceniny. Věnoval se studiu jejich historie a snažil se poznat život, myšlení a cítění minulých obyvatel oblasti Českého ráje. Mnoho historiků, umělců i spisovatelů má pevný vztah k rodnému kraji, ale ne v tolik vyhraněné formě jako tomu bylo u Pekaře.¹¹ Během studia začal pracovat společně se svým přítelem z dětství Josefem Vítězslavem Šimákem¹² v mladoboleslavském archivu pod vedením učitele Františka Bareše a na konci studií vydal své první historické práce. Před maturitou vyšly Pekařovi jeho první články v časopise *Jizeran* a v *Památkách archeologických*.¹³ Úplně první Pekařovou tištěnou prací byly *Paměti o hradu Valdštejnu*.

Po maturitě se Josef Pekař rozhodl věnovat dál studiu historie. Rodičům v té době napsal dopis: „*O Prahu se vůbec nebojím. Budu tam mít doporučení, a mocných doporučení dosti, a nejvíce sebe sama. Přečetl jsem celý archiv boleslavský a tu jsem nad jiné způsobilý k podobné práci..., a tak se již neztratím.*“¹⁴

V Praze nastoupil do zemského archivu, aby si přivydělal na nákladná studia na vysoké škole. Na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze začal studovat v roce 1888. V tomto období na univerzitě působili zejména mladí učitelé, kteří se snažili o začlenění české vědy a kultury do evropského kontextu.¹⁵ Jedním z Pekařových profesorů byl i Jaroslav Goll,¹⁶ který se

---

¹⁰ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 42.

¹¹ Tamtéž, s. 40.

¹² Josef V. Šimák (1870–1941), český historik, profesor Karlovy univerzity, představitel Gollovy školy a čestný člen Pekařovy společnosti Českého ráje.

¹³ Malý, R. a kol., Pekařovské studie, Praha 1995, s. 11.

¹⁴ Tamtéž, s. 49.

¹⁵ Kučera, M., Rakouský občan Josef Pekař, Praha 2005, s. 12.

později stal i jeho přítelem.¹⁷ Jaroslav Goll byl nejen historikem, ale i básníkem, překladatelem a zejména představitelem významné školy, jež se označovala jeho jménem a která v pozdější době vedla spor o smysl českých dějin s realisty (nejvýznamnějším představitelem realistů byl T. G. Masaryk).¹⁸ Jaroslav Goll byl ovlivněn pozitivistickými principy založenými na spolehlivé práci s prameny a vědecké kritice. Věnoval se výkladu českých dějin (slovanské dějiny, husitství i rané národní dějiny). Pro Gollovu školu i její žáky (např. Václav Novotný, Kamil Krofta, Bohumil Navrátil, Josef Šusta) bylo typické zdůrazňování zakladatelského a nepřekonaného významu díla Jana Palackého. Josef Pekař byl Jaroslavem Gollem velmi ovlivněn a byly jím poznamenány jeho názory a další díla.¹⁹ Dalším učitelem, který ovlivnil a inspiroval Pekaře, byl Antonín Rezek.²⁰ Oproti Jaroslavu Gollovi se tolik nezabýval analytickým a vědecky kritickým principům, ale více se věnoval aktuálnímu politickému poslání historiografie.²¹ U Josefa Pekaře se již v jeho počátcích tvorby mísí obě zmíněné složky, které představovali Jaroslav Goll a Antonín Rezek.

V době vysokoškolských studií se Josef Pekař věnoval zejména dějinám 13. století, kdy vznikaly hrady na Turnovsku, jejichž zříceniny Pekaře v dětství tolik zaujaly.²² Během studií se dozvěděl z tisku o otázce pravosti či podvrženosti *Královédvorského a Zelenohorského rukopisu*. V roce 1890 byla v listopadovém čísle časopisu *Athenaea* otištěna jeho studie *Hrubá Skála* vyjadřující se ke sporu o pravost *Královédvorského rukopisu*, která navazovala

---

¹⁶ Jaroslav Goll (1846–1929), historik, pedagog, básník, diplomat, překladatel. Považován za zakladatele české pozitivistické školy. Kazbunda, K., Jaroslav Goll a Josef Pekař ve víru války světové. Stolice dějin na české univerzitě v Praze (1914–1918). Praha 2000, s. 11.

¹⁷ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 8.

¹⁸ Hlaváček, I., Problémy dějin historiografie VIII., Praha 2008, s. 118.

¹⁹ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 8.

²⁰ Antonín Rezek (1853–1909), historik, který se zabýval především dějinami náboženských hnutí a dějinami raného novověku.

²¹ Hanzal, J., Josef Pekař: život a dílo, Praha 2002, s. 23.

²² Scheybalová, J., Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků, Liberec 2006, s. 16.

na Gollův článek *Historický rozbor básní Rukopisu královédvorského*. Ve svém článku se Pekař vyjádřil proti pravosti rukopisu.²³

V roce 1892 Pekař dosáhl absolutoria s disertační prací, která byla ovlivněna gollovskou školou a o rok později získal titul doktora filozofie.²⁴ Právě Jaroslav Goll pomohl Pekařovi nejen do redakce *Ottova Slovníku naučného* (za zpracování hesel dostával Pekař svůj jediný příjem), ale pomohl mu i k získání stipendia pro studium v cizině, protože kladl důraz na to, aby nadaní studenti měli možnost studovat v zahraničí. Jaroslav Goll sám studoval v Anglii, Nizozemsku i v Německu. Na začátku roku 1894 odjel Josef Pekař na studijní pobyt do Německa do Erlangenu a později i do Berlína. Z doby studií v zahraničí posílal Gollovi referáty o studiu, o seminářích Fridricha von Bezolda,²⁵ které navštěvoval v Erlangenu, a o seminářích Paula Scheffer-Boichhorsta²⁶ v Berlíně.²⁷

Po návratu ze zahraničních studií, získal v roce 1895 místo středoškolského učitele, i když neměl ještě složené všechny příslušné zkoušky, jako zástup za Františka Bareše na mladoboleslavském gymnáziu, jenž dočasně odešel ze školy ze zdravotních důvodů. Od září 1895 začal vyučovat zeměpis a dějepis na gymnáziu v Praze v Truhlářské ulici. Na této škole působil opět jako suplující učitel za profesora Františka Šemberu.²⁸ Ve škole působil jen krátce, protože netoužil po kariéře středoškolského profesora.

V květnu 1896 si Pekař podal žádost o místo prozatímního prefekta ve Strakově akademii, které získal díky přímluvě Jaroslava Golla a Antonína Rezka.²⁹ O rok později ze Strakovy akademie odešel a byl jmenován docentem rakouských dějin. Krátce po jeho odchodu ze Strakovy akademie

²³ Kučera, M., Rakouský občan Josef Pekař, Praha 2005, s. 28 - 29.

²⁴ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 34.

²⁵ Fridrich von Bezold (1848–1928), německý historik.

²⁶ Paul Scheffer-Boichhorst (1843–1902), německý historik.

²⁷ Scheybalová, J., Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků, Liberec 2006, s. 18.

²⁸ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 37.

²⁹ Malý, R. a kol., Pekařovské studie, Praha 1995, s. 52.

dostal nabídku vést historický seminář na Karlově univerzitě po svém učiteli Antonínu Rezkovi, který byl odvolán na post ministerského rady do Vídně. V roce 1901 byl jmenován mimořádným profesorem a o čtyři roky později řádným profesorem.³⁰

Od počátku své univerzitní dráhy dokázal Pekař upoutat pozornost posluchačů jako málokterý z profesorů. „*Měli jsme Pekaře rádi, upoutával nás skvělým nadáním, okouzloval milým, až rozmarně roztomilým chováním. Měl hluboké, originální pohledy do dějin, měl vtip, humor, měl zájem o své mladé historiky. Nikdo k němu nemohl zůstat lhostejný,*“ vyprávěla ve svých vzpomínkách jedna z jeho posluchaček v letech 1897–1901.³¹

2.2 Pekařův život a jeho kariéra do roku 1937

Na přelomu století začal Pekař publikovat v *Českém časopise historickém*, který po odchodu Antonína Rezka vedl až do své smrti. V publikacích se věnoval zejména svatováclavským legendám a vedle toho měl na starosti i rubriku referátů, ve kterých se zabýval dobou Přemysla Otakara II., hospodářskými a sociálními dějinami naší vlasti i okolních zemí, obdobím husitství, českými i cizími právními dějinami, českými literárními dějinami, atd.³²

V roce 1889 se Pekař stal členem *Historického klubu*, jenž byl založen v roce 1874 jako studentský spolek. V roce 1904 začal Pekař tento spolek vést a přeměnil ho na spolek nestudentský, organizující zejména odborné pracovníky z oboru historie. Na konci roku 1904 byl Pekař zvolen do čela spolku jako předseda a v této funkci působil až do své smrti v roce 1937. V době jeho vedení se rozšířila vydavatelská činnost Českého časopisu

---

³⁰ Čechura, J. a Čechurová, J., *Korespondence Josefa Pekaře a Kamila Krofty*, Praha 1999, s. 9.

³¹ Malý, R. a kol., E., *Pekařovské studie*, Praha 1995, s. 50.

³² Kalista, Z., *Josef Pekař*, Praha 1994, s. 44–45.

historického, za jehož vydáváním stál Historický klub. V roce 1911 začal Historický klub vydávat i středoškolské učebnice dějepisu.³³

V roce 1904 se Pekař dozvěděl o úmrtí svého otce a tato zpráva ho velmi zasáhla. Zemřel mu poslední člen jeho rodiny (zůstali mu ještě nevlastní sourozenci), protože matka a vlastní sourozenci zemřeli na tuberkulózu. Svě osamění se snažil nahradit řadou přátel v nejrůznějších kruzích společnosti. Základem byli jeho přátelé z rodného Turnovska, se kterými se scházel už od dob studií. Blízké přátelství ho pojilo s profesorem Gollem, profesorem Šustou, profesorem Cibulkou i profesorem Matějčkem; pravidelně se scházeli v restauraci bývalého Wilsonova nádraží.³⁴ Přesto žil Pekař spíše samotářským způsobem života a v Praze se cítil jako cizinec. Trvale se cítil být svázan s venkovem a krajem Českého ráje, ve kterém se narodil a vyrůstal.³⁵ V dalších letech se Pekař soustředil zejména na práci. V letech 1909–1910 zastával funkci děkana na Filozofické fakultě Karlovy univerzity a o rok později se stal jejím proděkanem (ve 30. letech 20. století byl jmenován rektorem Karlovy univerzity a v dalších dvou letech se pak stal jejím prorektorem).³⁶

Na prahu vypuknutí první světové války v roce 1914 sledoval Pekař politické dění v Rakousku-Uhersku i v Evropě a cítil, že končí období míru a klidu a nastává nová etapa i pro český národ. Pekař nebyl zastáncem programu rozbití Rakouska-Uherska, jehož představitelem byl např. T. G. Masaryk.³⁷ Právě ještě před začátkem války svedl Pekař polemiku s T. G. Masarykem o smysl českých dějin, který bude v práci nastíněn v další kapitole zabývající se Pekařovým dílem. Pekař hodnotil postavení českého národa v tomto období negativně a i v dopisech Gollovi si stěžoval na politiku českých politických stran, které požadovaly rozbití Rakouska-Uherska.³⁸ Přestože si byl vědom nedostatků monarchie, byl přesvědčen, že by monarchie měla být

³³ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 47.

³⁴ Tamtéž, s. 52.

³⁵ Hanzal. J.: Deníky Josefa Pekaře 1916–1933, Praha 2000, s. 42.

³⁶ Scheybalová, J., Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků, Liberec 2006, s. 18.

³⁷ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 12.

³⁸ Kučera, M., Rakouský občan Josef Pekař, Praha 2005, s. 82.

zachována.³⁹ Po smrti císaře Františka Josefa I. vyvrcholila Pekařova publicistická aktivita a zachycoval historická fakta o tom, co český národ přinesl Rakousku i Evropě a jakým způsobem obohacoval evropskou vzdělanost.⁴⁰

Po nástupu císaře Karla I., kdy nastalo politické uvolnění, vystoupil Pekař se svými názory ještě aktivněji. Na začátku roku 1917 se obrátil k českým poslancům se zvláštním memorandem ve snaze je získat pro svůj státoprávní program, ve kterém požadoval federalizaci Rakouska s autonomií českých zemí. Pekařův projekt ale nebyl na poradách představitelů českých stran přijat.⁴¹

Pekaře zajímala světová válka i z pohledu historika. Jeho články, které vznikly v průběhu světové války, obsahují i atmosféru a postřehy z té doby. V letech 1917–1918 napsal řadu článků, v nichž obhajoval české státní právo.⁴² Jak již bylo zmíněno, světová válka představovala v životě Josefa Pekaře určitý předěl. Představovala zhroucení monarchie se všemi jejími klady i zápory a Pekař dlouho nevěřil v zánik Rakouska-Uherska. I když po skončení války došlo k zániku rakouské monarchie a vznikla samostatná Československá republika, Pekař velmi brzy tuto realitu přijal.⁴³ Na slavnostním zasedání České akademie věd a umění 10. listopadu 1918 připomněl, jakému nebezpečí byl český národ vystaven v průběhu celých dějin, zvláště za války.⁴⁴

Pekařovi se podařilo uchovat si svou nezávislost na politických stranách, intelektuálních směrech i oficiálních vědeckých institucích.⁴⁵ Nadále vystupoval jako kritik všeho, co se mu kolem sebe nelíbilo. Dokonce vystoupil kriticky proti politice státu, stran i církví. V roce 1919 se postavil proti principu a

³⁹ Hanzal, J.: *Deníky Josefa Pekaře 1916–1933*, Praha 2000, s. 8.

⁴⁰ Hanzal, J., *Pekařovo mládí a zrání*, Sobotka 1998, s. 31.

⁴¹ Malý, R. a kol., *Pekařovské studie*, Praha 1995, s. 16.

⁴² Hobzek, J., *Josef Pekař – národní dějepisec*, Praha 1940, s. 17.

⁴³ Malý, R. a kol., *Pekařovské studie*, Praha 1995, s. 17.

⁴⁴ Hanzal, J., *Josef Pekař*, Praha 1992, s. 16–17.

⁴⁵ Tamtéž, s. 17.

provádění pozemkové reformy a k této příležitosti vydal v roce 1923 článek *Omyly a nebezpečí pozemkové reformy*.⁴⁶ V pozemkové reformě viděl nespravedlivý a nebezpečný zásah do vlastnictví šlechty, která podle něj sehrála důležitou roli v dějinách českého národa. Avšak historickou roli šlechty poněkud přecenil a zapomněl zmínit i negativní roli aristokracie zejména po druhé polovině 19. století. Pekař nebyl zásadním nepřítelem řešení agrární politiky formou přidělu půdy drobným rolníkům, ale odmítal fakt, že by měla být postižena pouze šlechta.⁴⁷

Pekař byl zastáncem dobrých vztahů s Německem, nebyl však pro spolupráci s Třetí říší. Odmítavý postoj zastával i ke komunismu. Naopak schvaloval a podporoval kandidaturu Edvarda Beneše na prezidentský úřad v roce 1935, protože v Benešovi viděl jakéhosi novodobého českého Jiřího z Poděbrad.⁴⁸ Po abdikaci T. G. Masaryka se dokonce Pekař objevil mezi uvažovanými kandidáty na úřad prezidenta, tuto nabídku však hned na počátku striktně odmítl z důvodu, že se pro úřad hlavy státu nehodí a nemá dostatek politických zkušeností. Poprvé se jeho jméno objevilo při kandidatuře na prezidentský úřad již v roce 1927.⁴⁹

Další významnou funkcí, kterou Pekař zastával, byla pozice rektora Karlovy univerzity v letech 1931–1932, jež pro něj znamenala vyvrcholení jeho akademické dráhy.⁵⁰ I přesto, že ho provázely zdravotní problémy, zastával všechny reprezentativní i další funkce, které byly s jeho úřadem spojeny. Od počátku roku 1933 se však stále zřetelněji jeho zdravotní stav zhoršoval. Začaly ho také trápit i občasné výpadky paměti, které ztěžovaly jeho práci historika. Josef Pekař zemřel 23. ledna 1937 a zprávy o jeho úmrtí se dotkly široké veřejnosti a informovaly o tom všechny domácí deníky i mnoho

---

⁴⁶ Hanzal, J., Josef Pekař – historik české půdy, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 5, Semily 1992, s. 10.

⁴⁷ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 68.

⁴⁸ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 20.

⁴⁹ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 68.

⁵⁰ Tamtéž, s. 77.

zahraničních listů.⁵¹ I Pekařův největší duchovní odpůrce, prezident T. G. Masaryk, nechal na stuhu k jeho pohřebnímu věnci napsat následující slova: „*Profesore Pekaři, vzpomínám často na Vás a naše styky. Byl jste hodný člověk. Váš T. G. Masaryk.*“⁵² Pekař byl pohřben 27. ledna 1937 podle svého přání u kostela sv. Jiří, v němž byl pokřtěn, na jenišovickém hřbitově nedaleko Malého Rohozce, kde se narodil.⁵³

3 DÍLO JOSEFA PEKAŘE

Josef Pekař byl historikem, pro kterého byla historie naplněním života i stálým zdrojem poznání. Jeho dílo už v době jeho života vzbuzovalo zájem, ale přijímáno bylo rozdílně. Josef Pekař vyvolával často u veřejnosti protikladnou odezvu.⁵⁴ I když bývá jeho dílo označováno za sporné a někdy bylo přijímáno s obdivem a souhlasem, jindy odmítavě nebo až s odporem, pokaždé upoutalo pozornost široké veřejnosti (odborné i laické).⁵⁵ Jak tento fakt napovídá, jeho dílo přinášelo nové podněty a myšlenky, protože čtenáře přitahovalo nebo provokovalo. Pekař měl i nesmírný literární talent, který mu při tvorbě jeho děl pomáhal vytvářet poutavé vyprávění pro své čtenáře. Byl i velkou osobností a z jeho knih je znát velké odhodlání stát si za svými názory a svojí tvorbou. Jeho dílo je mimořádně široké, zabýval se časovým úsekem od 10. století (boj o pravost Kristiánovy legendy) až do období 30. let 20. století. Bez nadsázky lze o Pekařovi prohlásit, že byl jediným historikem od doby Františka Palackého, který měl tak hluboké národní myšlení a silný vztah k soudobému politickému dění.⁵⁶

---

⁵¹ Hobzek, J., Josef Pekař – národní dějepisec, Praha 1940, s. 80.

⁵² Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 21.

⁵³ Hobzek, J., Josef Pekař – národní dějepisec, Praha 1940, s. 80.

⁵⁴ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 22.

⁵⁵ Hlaváček, I., Problémy dějin historiografie VIII., Praha 2008, s. 85.

⁵⁶ Malý, R. a kol., Pekařovské studie, Praha 1995, s. 24.

3.1 Pekařova periodizace dějin

Na začátku této kapitoly bylo zmíněno, že dílo Josefa Pekaře vyvolávalo sporné reakce a bylo často označováno jako kontroverzní. Pekařovu kontroverznost předurčovala především jeho snaha o změnu používaných periodizačních principů. Pekař vytvořil periodizační schéma, které se odlišovalo od předchozích pokusů rozčlenit české dějiny. Národní dějiny rozčlenil do tří epoch: starověk, středověk a novověk.⁵⁷ Navázal tak na členění, jež vzniklo na konci 18. století a v první polovině 19. století, jehož základy položil Jaroslav Dobrovský. V této periodizaci na Dobrovského navázali i Josef Jungmann a František Palacký, který ji přenesl na české dějiny. V Palackého pojetí trval starověk od příchodu Slovanů do roku 1403, středověk do roku 1627 a novověk do jeho současnosti. Uvnitř jednotlivých epoch pak ještě rozčlenil další periody. Tuto základní periodizaci přijali na konci 19. století i další historikové.⁵⁸

Pekař také vycházel z tohoto konceptu, ale pro přechod mezi jednotlivými periodami volil jiná data. Starověk trval v jeho periodizaci do roku 1200, středověk do poloviny 18. století a novověk od poloviny 18. století do jeho současnosti. Tento koncept vycházel z periodizace Václava Vladivoje Tomka⁵⁹ pro rakouské dějiny z roku 1854. Tomkovu periodizaci Pekař sice převzal, ale přesto ji upravil. Pekař zvolil jako přechod mezi starověkem (doba románská) a středověkem rok 1200, který byl důležitým mezníkem, protože v té době došlo k vytvoření městského stavu ve společnosti.⁶⁰ Období středověku rozčlenil do tří period (gotika, renesance, baroko) a novověk rozdělil na dvě období (osvícenství a romantismus).⁶¹ Při vytváření tohoto schéma se Pekař řídil zejména politickými dějinami a byl ovlivněn i německým

---

⁵⁷ Beneš, Z., Pekařova periodizace českých dějin, in: Josef Pekař a české dějiny 15. až 18. století, Supplementum 1, Semily 1994, s. 13.

⁵⁸ Tamtéž, s. 14.

⁵⁹ Václav Tomek (1818–1905), historik, politik, pedagog a soukromý učitel v rodině Františka Palackého.

⁶⁰ Bartoš, W., Pojetí dějin u Josefa Pekaře, Hodonín 1995, s. 12.

⁶¹ Pekař, J., O smyslu českých dějin, Praha 1990, s. 417.

pozitivistickým historikem Karlem Lamprechtem.⁶² Lamprecht vycházel z toho, že dějiny byly utvářeny jednotlivými kulturními obdobími, proto i Pekař zvolil pro názvy jednotlivých etap názvy období z dějin umění.⁶³

Ve své periodizaci Pekař zachytil, že každé období mělo jiný náhled na současnost a odlišně hodnotilo i předchozí etapy. Pro Pekaře byly nejvýznamnější dvě epochy: gotika a romantismus. Gotika pro Pekaře znamenala nejvýznamnější epochu ve středověku, protože přinesla více svobody a zlepšila život společnosti zejména po hospodářské a sociální stránce.⁶⁴ Období romantismu označil taktéž jako dobu optimismu, národní svobody, sklonu k demokracii a základu pro obrodnou snahu české společnosti. Prostřednictvím periodizace českých dějin Pekař ukázal důležité okamžiky dějinných převratů, které podmínily předchozí vývoj. Zároveň zmiňoval, že pro jeho současné období musí nalézt vhodný název až jeho pokračovatelé, historici následujících generací.⁶⁵

3.2 Pekařovo pojetí dějin

Následující kapitola bude věnována Pekařovým metodám, které používal při své historické práci, a základním rysům jeho pojetí dějin již od studentských let. Pekařův obraz českých dějin určovaly zejména jeho vztah k rodnému kraji i zemi, kolektivní chápání dějinných událostí po vzoru Karla Lamprechta a podpora českého státního práva. Jeho sbližování s programem českého státního práva odpovídalo Pekařovu původu a jistý vliv na tomto faktu mělo i jeho studium Františka Palackého. Pekař se zabýval problémy českého národa na sklonku habsburské monarchie a prožíval problémy současného novodobého českého státního programu v rámci Rakouska-Uherska. Velmi

⁶² Karl Lamprecht (1856–1915), německý historik zabývající obdobím středověku. Bartoš, W., Pojetí dějin u Josefa Pekaře, Hodonín 1995, s. 15.

⁶³ Beneš, Z., Pekařova periodizace českých dějin, in: Josef Pekař a české dějiny 15. až 18. století. Supplementum 1, Semily 1994, s. 16–18.

⁶⁴ Pekař, J., O smyslu českých dějin, Praha 1990, s. 413.

⁶⁵ Tamtéž, s. 414–415.

negativně hodnotil postavení českého národa v habsburské monarchii a stěžoval si na politiku českých stran. Vypuknutí první světové války ho silně zasáhlo, protože si přál zachování Rakouska-Uherska, ale zároveň věřil, že válka zabrání Německu v jeho expanzivních snahách a pomůže přetvořit rakouskou monarchii na federalizovaný stát. Pekař pochopil, že válka bude mít pro český národ osudový význam.⁶⁶

Jak již bylo zmíněno, Pekař se velmi zajímal o současný politický vývoj a během první světové války přednášel a publikoval své články, které zachycovaly atmosféru té doby. Jeho články vycházely v *Národní politice*,⁶⁷ později se staly součástí výboru *Z České fronty*. Jeho poměrně kritické protiválečné názory byly oslabeny častými zásahy soudobé cenzury, a pozměnily tak charakter jeho článků. V roce 1917 vyšel jeho článek *Poznámky k uherské korunovaci*, ve kterém ukázal, že vláda preferovala uherské zájmy před zájmy českými. V tomto roce napsal i memorandum českým poslancům, aby je získal pro svůj státoprávní program, ale nesetkal se s žádným ohlasem. Originální podoba Pekařova memoranda z roku 1917 se nedochovala.⁶⁸

Na počátku své historické činnosti Pekař hledal nové přístupy k poznání minulosti. I když se ne vždy jeho myšlenky a vědecké postupy setkávaly s úspěchem, v mnoha směrech překračovaly hranice doby, ve které vznikly. Pekař se snažil poznat minulost a přiblížit ji široké laické veřejnosti na počátku 20. století.⁶⁹ Ve svém díle se zabýval dějinami od 10. do 18. století, zejména období baroka, husitství a dobou pobělohorskou. Měl zájem i o sociálně-ekonomické dějiny, kterým se věnoval ve svém díle *Kniha o Kosti*, jež mělo pro českou historiografii obrovský význam.⁷⁰

---

⁶⁶ Malý, R. a kol., Pekařovské studie, Praha 1995, s. 26.

⁶⁷ Národní politika – časopis, který vycházel od roku 1883.

⁶⁸ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 63.

⁶⁹ Malý, R. a kol., Pekařovské studie, Praha 1995, s. 24.

⁷⁰ Hlaváček, I., Problémy dějin historiografie VIII., Praha 2008, s. 85.

3.3 Pekařovo dílo

Pekař od mládí velmi často četl knihy spisovatelů romantismu, a tak byl tímto směrem velmi ovlivněn. Jeho zájem o romantismus vzbuzoval i Český ráj, kde se narodil a kde od dětství navštěvoval místní hrady a zříceniny, které ho lákaly a zajímaly. Během studia na mladoboleslavském gymnáziu začal Pekař uveřejňovat první články z dějin Mladé Boleslavi (pracoval v místním archivu) a články z archeologie Turnovska. V místním časopise *Jizeran* vyšel jeho článek *Hrad Valdštejn* a v *Památkách archeologických* byla uveřejněna jeho monografie *Mistr Jiřík Kezelius Bydžovský*.⁷¹ V roce 1884 napsal práci o podrobných dějinách hradů v Českém ráji (Hrubý Rohozec a Hrubá Skála).⁷²

Po maturitě na gymnáziu se bez dlouhého váhání rozhodl studovat historii na vysoké škole. Zvolil si studium na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, na níž nastoupil v roce 1888. V době studia měl na Pekaře velký vliv jeho profesor Jaroslav Goll, zakladatel historické pozitivistické školy.⁷³ Vedle romantismu byl tak Pekař ovlivněn i pozitivismem. Ve svých prvních vědeckých pracích o Přemyslu Otakarovi II.⁷⁴ přijal Pekař Gollovu historickou metodu, kterou používal. Goll zdůrazňoval nutnost až encyklopedického vzdělání historika, aby mohl zachytit složité souvislosti zejména v politických dějinách. Rovněž tvrdil, že historik by měl zachovávat naprostou objektivitu a zdržet se osobního hodnocení jednotlivých aktérů i událostí, které se v dějinách odehrály.⁷⁵ Pekař se na rozdíl od Golla mnohem víc zajímal o hospodářské a právní otázky a sledoval současné politické dění. Nepřiklonil se však k žádné z tehdejších politických stran.⁷⁶ Ovlivněn byl i svým dalším vysokoškolským profesorem Antonínem Rezkem, který se věnoval novějším českým dějinám a soudobému politické dění. Rezek nakonec funkci profesora

⁷¹ Malý, R. a kol., *Pekařovské studie*, Praha 1995, s. 11.

⁷² Šmahel, F., *Josef Pekař, husitství a smysl českých dějin*, in: Pekař, J., Žižka a jeho doba, Praha 1992, s. 6.

⁷³ Pozitivismus je způsob myšlení, které se chce vyhnout spekulacím a chce vycházet jen z ověřitelných faktů. Je kriticky zaměřen proti metafyzice, ontologii a dalším spekulativně orientovaným filosofiím.

⁷⁴ O povstání královice Přemysla proti králi Václavovi I., Kandidatury Přemysla II. na německý trůn a Příběhy krále Přemysla Otakara II. Kalista, Z., *Josef Pekař*, Praha 1994, s. 82.

⁷⁵ Bartoš, W., *Pojetí dějin u Josefa Pekaře*, Hodonín 1995, s. 3–5.

⁷⁶ Rak, J., *Josef Pekař a jeho učebnice rakouských dějin*, in: Pekař, J., *Dějiny naší říše*, Praha 2011, s. 206.

opustil a stal se vysokým úředníkem vídeňského ministerstva a později dokonce ministrem.⁷⁷

Pekař byl do jisté míry v přístupu k historii ovlivněn i názory německého pozitivistického historika Karla Lamprechta (s jeho přístupy se seznámil v době půlročního studia v Německu). Pekař stejně jako Lamprecht uznával myšlenku kolektivního chápání v dějepisectví, která vycházela z předpokladu, že rozhodujícím prvkem vývoje v dějinách nebyl jednatel, ale společnost. Pekař také souhlasil s Lamprechtem v jeho názoru, že vývoj lidstva se odehrává v jednotlivých po sobě následujících kulturních obdobích. Ačkoliv se Lamprecht domníval, že člověk, který žil v předchozí době, je předstupněm člověka, který bude žít v dalším období, Pekař jednotlivá období vnímal jako uzavřené fáze.⁷⁸

Během vysokoškolských studií se Pekař věnoval zejména historii a zdokonalování metodiky vědecké práce. Na vysokoškolských studiích se také seznámil se sporem o pravost *Královédvorského a Zelenohradského rukopisu*. Jeho článek *Hrubá Skála* vyjadřující se k otázce pravosti Královédvorského rukopisu vyšel v listopadovém čísle časopisu *Atheneum* v roce 1890. Pekař v něm dokazoval, že slavná báseň o boji Beneše Heřmanova *V lese pod Hrubú Skalú* nemůže být dílem z doby českého středověku, protože název pro hrad Hrubá Skála byl vytvořen až v 17. století. Podporovalo ho vědomí, že stejné stanovisko zastával i jeho přítel a mladoboleslavský profesor Hynek Konvalinka⁷⁹ a jeho strýc Jan Matouš Černý.⁸⁰ Ve čtvrtém ročníku studia napsal seminární práci *Albrechta Valdštejna jednání s nepřáteli císařovými v letech 1630–1634*. Práci později rozšířil jako habilitační práci. Jeho první kniha, jež vznikla přepracováním původní práce o Valdštejnovi, *Dějiny valdštejnského spiknutí (1630–1634)*, vyšla v roce 1895. Pekař se v knize

⁷⁷ Hobzek, J., Josef Pekař – národní dějepisec, Praha 1940, s. 8.

⁷⁸ Tamtéž, s.6–8.

⁷⁹ Hynek Konvalinka (1848–1909), profesor na mladoboleslavském gymnáziu, botanik. Vyučoval Pekaře na gymnáziu přírodopis a matematiku. Vlastnil rozsáhlou knihovnu s převážně beletristických knih, které si od něj Pekař půjčoval. Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 18.

⁸⁰ Jan Matouš Černý (1839–1893), historik, strýc Josefa Pekaře.

věnoval českým dějinám v období třicetileté války a tématu Valštejnovy zrady, jež je zachycena zcela nově a odlišně od nepřehledné dosavadní literatury zabývající se Valdštejnem.⁸¹ Po obhajobě této práce, ve které ukázal své umění historické kritiky a skvělý sloh, získal v roce 1897 titul docenta rakouských dějin. Původně se ucházel o docenturu pro všeobecné dějiny, ale z pozice docenta rakouských dějin v té době odešel Antonín Rezek, tak fakulta upřednostňovala, aby Pekař získal po Rezkově právě titul docenta rakouských dějin.⁸²

Na konci 19. století se Pekař přiklonil k programu realistické strany, vedl ho k tomu odpor proti vládnoucí straně mladočechů.⁸³ V tomto období se u něj začalo více objevovat jeho vlastenectví. Obával se narůstajícího vlivu německého nacionalismu a imperialismu. Jeho obavy zesílily po jeho studijním pobytu v Německu. Jako odpověď na výzvu německého historika Theodora Mommsena⁸⁴ rakouským Němcům, aby zahájili boj proti Slovanům, napsal v roce 1898 sérii článků nazvaných *Čechové jako apoštolové barbarství*.⁸⁵ Pekař usvědčil Mommsena z překrucování historických událostí a porušování základních principů vědecké etiky. Poukázal na kořeny české kultury a na fakt, že Husovy názory předcházely německé reformaci.⁸⁶ Články se brzy dočkaly překladu do ruštiny a polštiny. Pekař vystoupil i proti profesorovi německé univerzity a historikovi Adolfu Bachmanovi,⁸⁷ který prohlašoval, že v Čechách není dostatek schopných odborníků. Pekař s jeho názorem nesouhlasil a na

⁸¹ Hobzek, J., Josef Pekař – národní dějepisec, Praha 1940, s. 9.

⁸² Kostlán, A., Pekařův Valdštejn a Valdštejnův Pekař, in: Pekař, J., Valdštejn. Dějiny valdštejnského spiknutí, Praha 2008, s. 26.

⁸³ Mladočeši – Národní strana svobodomyšlná, vznikla v roce 1863 rozdělením Národní strany. Požadovala univerzální volební právo pro muže, prosazovala svobodu jednotlivce, snažila se o snížení vlivu římskokatolické církve a vymezovala se proti české historické šlechtě.

⁸⁴ Theodor Mommsen (1817–1903), německý historik, právník a politik. V roce 1902 získal Nobelovu cenu za literaturu.

⁸⁵ Malý, R. a kol., Pekařovské studie, Praha 1995, s. 15.

⁸⁶ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 9.

⁸⁷ Adolf Bachmann (1849–1914), rakouský historik a politik německé národnosti.

základě důkazů, opřených o historická data, Bachmana usvědčoval ze zaujatosti a nepravdivosti.⁸⁸

Na přelomu století začal zastávat několik významných funkcí v poměrně mladém věku. V roce 1897 se Josef Pekař stal redaktorem *Českého časopisu historického*, který vedl společně s Jaroslavem Gollem (od roku 1914 zastával funkci hlavního redaktora časopisu).⁸⁹ V roce 1897 vstoupil také do Historického klubu (v roce 1904 byl zvolen jeho předsedou), začal vést historický seminář a působit jako suplující univerzitní profesor. V roce 1901 byl jmenován mimořádným profesorem a v roce 1905 řádným profesorem.⁹⁰ V této době se věnoval nejstarším českým dějinám v období počátku přemyslovského státu. V roce 1903 vyšla jeho kniha *Nejstarší kronika česká*, ve které provedl analýzu dostupných pramenů z doby sv. Václava a čerpal z nich poznatky o úrovni kultury, náboženství a práva tehdejší společnosti. V roce 1929, při výročí 1000 let od úmrtí sv. Václava, vydal Pekař knihu *Svatý Václav*. Na základě svého výzkumu stanovil jako rok zavraždění sv. Václava rok 929 (do té doby se za rok úmrtí sv. Václava považoval pouze rok 935).⁹¹ Pekař vnímal sv. Václava jako základ husitských idejí, po bitvě na Bílé Hoře byl sv. Václav uctíván obdobně jako za vlády Karla IV. V době baroka byly stavěny první Václavovy sochy a Pekař poukazoval na fakt, že se k Václavovu odkazu hlásí i Československá republika po roce 1918.⁹² Při studiu Kosmovy kroniky došel Pekař k přesvědčení, že Kristiánova legenda o sv. Václavu pochází ve skutečnosti z 10. století (Josef Dobrovský jí řadil do 14. století).⁹³

Pekařův selský původ ovlivňoval celý jeho život i dílo. Věnoval se středověkým agrárním dějinám a působení významných osobností při rozvoji lidové společnosti, zejména pak na venkově. Velmi ho ovlivnili František Jan

---

⁸⁸ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 10.

⁸⁹ Šmahel, F., Josef Pekař, husitství a smysl českých dějin, in: Pekař, J., Žižka a jeho doba, Praha 1992, s. 11.

⁹⁰ Kostlán, A., Pekařův Valdštejn a Valdštejnův Pekař, in: Pekař, J., Valdštejn. Dějiny valdštejnského spiknutí, Praha 2008, s. 26.

⁹¹ Pekař, J., Dějiny československé, Praha 1991, s. 20.

⁹² Pekař, J., O smyslu českých dějin, Praha 1990, s. 59–61.

⁹³ Hobzек, J., Josef Pekař – národní dějepisec, Praha 1940, s. 12.

Vavák⁹⁴ a Josef Dlask.⁹⁵ Jejich studium bylo Pekařovi blízké i pro jejich původ, protože pocházeli rovněž jako Pekař ze selského prostředí a snažili se o povznesení tohoto stavu.⁹⁶ Podobnému tématu se Pekař věnoval ve své dvoudílné knize, nazvané *Knihy o Kosti* (1910–1911), která se na rozdíl od jeho předchozích studií lišila tím, že se zabývala zejména hospodářským a společenským životem šlechty a životem selského obyvatelstva na venkově.⁹⁷ V díle líčí Pekař život šlechty a panského úřednictva i osudy poddaného lidu během třicetileté války.⁹⁸ K napsání *Knihy o Kosti* Pekaře přivedla jeho láska k rodnému kraji a místním hradům. Třetí díl tohoto díla se Pekař rozhodl nevydat, a to i přesto, že byl původně připraven k vydání.

Od roku 1913 začalo Pekařovi vycházet v *Českém časopise historickém* rozsáhlé dílo zabývající se také agrárními dějinami, které pojmenoval *České katastry 1654–1789*, jež navazovalo na *Knihu o Kosti*. V tomto díle zpracoval české dějiny a ukázal postupující centralizaci v rakouské monarchii.⁹⁹ *České katastry* lze považovat za vrchol Pekařovy historické činnosti v oblasti českých sociálních a agrárních dějin.¹⁰⁰

Po skončení první světové války, kdy se Pekař zabýval zejména soudobou situací, aktivně vstoupil do politiky, publikoval články zachycující tehdejší atmosféru a obhajoval české státní právo; začal se zajímat zejména o období husitství a pobělohorskou dobu. Husitství se Pekař věnoval již od konce 19. století. V roce 1900 přednesl přednášku *O době husitské*, v níž vyzvedl světový význam husitské revoluce a přirovnal jí k Velké francouzské revoluci. V následujících dvou semestrech zařadil do svých přednášek na Karlově univerzitě rakouské dějiny v 15. a 16. století.¹⁰¹ V roce 1914 a 1915

⁹⁴ František Jan Vavák (1741–1816), spisovatel, písmák, kronikář.

⁹⁵ Josef Dlask (1782–1853), písmák žijící na Dlaskově statku v Dolánkách u Turnova.

⁹⁶ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 23.

⁹⁷ Kutnar, F., Josef Pekař – Postavy a problémy českých dějin. Praha 1990, s. 10.

⁹⁸ Hanzal, J., Josef Pekař, Praha 1992, s. 12.

⁹⁹ Pekař, J., *Česká katastry 1654–1789: se zvláštním zřetelem k dějinám hospodářským a ústavním*, Praha 1915, s. 135.

¹⁰⁰ Kalista, Z., Praha 1994, s. 127.

¹⁰¹ Šmahel, F., Josef Pekař, husitství a smysl českých dějin, in: Pekař, J., Žižka a jeho doba, Praha 1992, s. 11.

sepsal dva polemické články o husitství, které vyšly v *Českém časopise historickém*. V článcích polemizoval s názory Václava Novotného¹⁰² a zachytil v nich svůj pohled na husitské období. Pekař nesouhlasil s myšlenkou, že radikální husitství navazovalo na slovanskou demokracii a při hodnocení tohoto období se rozešel i s některými zástupci Gollovy školy. Pekařovo pojetí husitství se postupně vyvíjelo, z počátku byl ovlivněn zejména dílem Františka Palackého a jeho názorem na husitství.

Po první světové válce byl v hodnocení husitské revoluce i jejich následovníků více kritický. Popisuje pustošení, krutost a ztrátu kulturních hodnot během husitských válek, přesto však celé období husitství neodsoudil.¹⁰³ V díle *O smyslu českých dějin* (1929) hodnotí husitství jako nejvýznamnější událost našeho podílu v budování evropské osvěty.¹⁰⁴ Jeho postoj k husitství nebyl jednoznačný. Pekař byl konzervativní a nedůvěřoval všemu převratnému a revolučnímu, ale uvědomoval si, jak bylo zmíněno, že husitstvím český národ vstoupil nejvýrazněji do evropských dějin. Oceňoval postavu Jana Husa a myšlenku husitství, ale odmítal radikální husitství v čele s tábořským hnutím.¹⁰⁵ Ve svém dalším díle *Žižka a jeho doba* (1927–1933) navázal na své předválečné názory, že husitství bylo středověké náboženské hnutí a Jana Žižku z Trocnova vylíčil jako fanatického božího bojovníka.¹⁰⁶ Při sepsání této čtyřdílné monografie o Žižkovi se snažil postupovat nezaujatě, objektivně a prameny nekomentovat, pouze je vybírat a řadit.¹⁰⁷ V díle se vyjádřil k odsouzení všech revolucí, takže i revoluce husitské, ale i přesto Pekař viděl velikost husitské myšlenky, zejména v pokroku a v ideálu křesťanství. S Františkem Palackým se lišil nejen v názoru na husitství, ale i v názoru na bitvu u Lipan v roce 1434. Pekař bitvu u Lipan vnímal pozitivně, protože ukončila dlouhé období husitských válek na našem území.

¹⁰² Václav Novotný (1869–1932), historik Gollovy školy a profesor na Karlově univerzitě.

¹⁰³ Pekař, J., *Mistr Jan Hus*, Praha 1919, s. 29.

¹⁰⁴ Pekař, J., *O smyslu českých dějin*, Praha 1990, s. 127.

¹⁰⁵ Malý, R. a kol., *Pekařovské studie*, Praha 1995, s. 83.

¹⁰⁶ Rak, J., *Josef Pekař a jeho učebnice rakouských dějin*, in: Pekař, J., *Dějiny naší říše*, Praha 2011, s. 207.

¹⁰⁷ Hanzal, J., *Josef Pekař*, Praha 1992, s. 27.

Dobou pobělohorskou se Pekař zabýval v díle nazvaném *Bílá Hora* (1925). Zastával názor, že období bitvy na Bílé Hoře je pro český národ plným neštěstím.¹⁰⁸ Vývoj v českých zemích původně směřoval k rozkladu feudalismu, ale během doby pobělohorské se naopak feudální vztahy upevnily. Zejména negativně hodnotil nástup germanizace a zavedení majetkového vypořádání. Další takovou skutečností byl fakt, že české země ztrácely nižší i vyšší šlechtu.¹⁰⁹

Ve třicátých letech vyšlo znovu Pekařovo dílo *Valdštejn 1630–1634* (1934), které původně vzniklo jako seminární práce. Později jí Pekař přepracoval a použil jako habilitační práci. V knižní podobě poprvé toto dílo vyšlo v roce 1895, ale nevyvolalo téměř žádné reakce českých historiků. V roce 1907 se Pekař stal autorem hesla Valdštejn v Ottově slovníku naučném.¹¹⁰ I když se valdštejnskému tématu nevěnoval systematicky, pravidelně sledoval novou literaturu a informoval o ní odbornou veřejnost. V roce 1934 uplynulo 300 let od zavraždění Valdštejna. Pekař v tomto roce připravoval přednášku o Valdštejnovi a znovu vyšla i jeho kniha *Valdštejn 1630–1634*, ve které přinesl mnoho změn a korektur. Dílo přineslo jeden z možných pohledů na poslední roky Valdštejnova života a rekonstrukci příběhu jeho tajných vyjednávání. Pekař byl v této době již uznávaným historikem nejen doma, ale i v zahraničí, a tak se neopakovala situace po prvním vydání této knihy v roce 1895, protože o knize byla informována odborná veřejnost i v zahraničí, zejména v Německu a Francii. Kniha se dočkala i překladu do němčiny.¹¹¹

V roce 1934 vyšla i další Pekařova kniha s názvem *Tři kapitoly z boje o sv. Jana Nepomuckého*, původně vydané jako článek v *Národních listech* v roce 1920. Pekař v knize tvrdil, že kult Jana Nepomuckého není založen na

---

¹⁰⁸ Pekař, J., *Bílá Hora – její příčiny a následky*, Praha 1921, s. 53.

¹⁰⁹ Malý, R. a kol., *Pekařovské studie*, Praha 1995, s. 110–113.

¹¹⁰ Kostlán, A., *Pekařův Valdštejn a Valdštejnův Pekař*, in: Pekař, J., *Valdštejn. Dějiny valdštejnského spiknutí*, Praha 2008, s. 28.

¹¹¹ Tamtéž, s. 31–33.

podvodu, jak tvrdil Jan Herben.¹¹² Dokazuje, že jako světec nebyl sv. Jan Nepomucký katolickou církví ani habsburskou monarchií českému národu vnucen.

Celé Pekařovo dílo bylo ovlivněno jeho vlastenectvím a láskou k českému národu. Jeho silný vztah k rodnému kraji podpořila i jeho četba romantické literatury. Každé svátky a prázdniny se vracel do Českého ráje, který ho ovlivňoval v jeho tvorbě. Jak bylo zmíněno, inspirací místními hrady vzniklo dílo *Kniha o Kosti*. Můžeme říct, že Pekař se svým rodným krajem téměř srostl. Když pobýval v cizích zemích, vždy vzpomínal na Turnovsko, které v něm již od dětství vzbudilo touhu poznat místní dějiny a přivedlo ho ke studiu historie.¹¹³

3.4 Spor o smysl českých dějin

Spor o smysl českých dějin je označení pro polemiku, které se účastnili přední osobnosti české historiografie a filozofie. Mezi představitele české historiografie ve sporu o smysl českých dějin patřili zejména Josef Pekař, Kamil Krofta,¹¹⁴ Jan Slavík¹¹⁵ a Zdeněk Nejedlý¹¹⁶. Z českých filozofů se sporu účastnili T. G. Masaryk a Emmanuel Rádl.¹¹⁷ Do sporu zasáhly i osobnosti z jiných oborů, jako byl například politik Josef Kaizl.¹¹⁸ Hlavní spor se vedl mezi Masarykovým a Pekařovým pojetím dějin i kvůli přehodnocení metodologie historické vědy.¹¹⁹

Pekařovo pojetí českých dějin se dostávalo do sporu s některými jinými českými historiky. Málokdy se v českých dějinách dostali do sporu protivníci

¹¹² Jan Herben (1857–1936), český historik, politik, novinář, spisovatel.

¹¹³ Hobzek, J., *Josef Pekař: o jeho životě, mládí a odkazu*, Turnov 1941, s. 31–32.

¹¹⁴ Kamil Krofta (1876–1945), historik Gollovy školy, profesor, politik a diplomat.

¹¹⁵ Jan Slavík (1885–1978), historik a archivář.

¹¹⁶ Zdeněk Nejedlý (1878–1962), historik a politik.

¹¹⁷ Emanuel Rádl (1873–1942), biolog, filozof a odpůrce pozitivismu.

¹¹⁸ Josef Kaizl (1845–1901), politik a právník.

¹¹⁹ Havelka, M., *Spor o smysl českých dějin 1895–1938*, Praha 1997, s. 10–12.

takových kvalit, jako tomu bylo v případě historika Josefa Pekaře a filozofa i politika Tomáše G. Masaryka.¹²⁰ Oba spojovala skutečnost, že si dokázali stát za svými názory. Jejich spor je nazýván jako spor o smysl českých dějin. Nejednalo se však o spor v pravém smyslu slova, ale spíše o dva monology, z nichž každý tvrdil něco jiného. T. G. Masaryk se domníval, že smysl českých dějin je náboženský, založený na tzv. humanitě, která se plně projevila v době reformace v 15. století a jež se stala osou českých národních dějin od dob husitství až do doby národního obrození. Myšlenku o humanitě zachytil ve svém díle *Česká otázka* (1895).¹²¹ Naproti tomu Josef Pekař namítal, že smysl českých dějin je založen na myšlence národní. Každá doba má svůj zvláštní způsob myšlení a každé kulturní období formuje lidského ducha odlišným způsobem. Ve svém článku *Masarykovo pojetí české otázky jako otázky náboženské* kritizuje Masarykovy hlavní myšlenky o přímé souvislosti mezi českou reformací a národním obrozením. Konkrétním rozborem ukazuje, jak málo čeští obrozenci znali myšlenky reformace.¹²² Podle Pekaře byly husitství a Jednota bratrská středověkými jevy, zatímco pozdější formování moderního národa bylo založené na myšlenkách liberalismu a osvícenství. Pekař tvrdil, že jednotlivé období tvoří uzavřené celky a neexistuje mezi nimi žádná spojující linie.

Pekař se s T. G. Masarykem seznámil prostřednictvím sporu o rukopisy, v době svých studií na gymnáziu. V prvním semestru na vysoké škole navštěvoval Masarykovy přednášky. V dalším roce v časopise *Athenaeum* vyšel Pekařův článek, ve kterém se vyjádřil ke sporu o pravost rukopisů. V dřívější době vedl *Athenaeum* právě T. G. Masaryk, stoupenec realismu.¹²³ Během vysokoškolských studií byl Pekař ovlivněn svými profesory Jaroslavem Gollem a Antonínem Rezkem, jež se hlásili k zásadám realismu, a tak Pekař

---

¹²⁰ Kučera, M., Pekař proti Masarykovi, Praha 1995, s. 9.

¹²¹ Rak, J., Josef Pekař a jeho učebnice rakouských dějin, in: Pekař, J., Dějiny naší říše, Praha 2011, s. 206.

¹²² Bartoš, W., Pojetí dějin u Josefa Pekaře, Hodonín 1995, s. 10–12.

¹²³ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 155.

s realisty také sympatizoval.¹²⁴ Zlom ve vztahu Pekaře a Masaryka nastal v roce 1900. V tomto roce Pekař vystoupil se svou přednáškou při příležitosti oslav husitství. V časopise *Čas*,¹²⁵ který vedl Masaryk, byla zveřejněna kritika Pekařova proslovu. V tom samém roce se Jaroslav Goll (Pekařův učitel a přítel) postavil v *Českém časopise historickém* proti Masarykově knize *Česká otázka*. Vytýkal mu, že si není jistý v otázce vzájemného poměru mezi přítomností a jejím minulým vývojem. Vyjádřil tak svůj nesouhlas s Masarykovým postojem k historii. Masarykovým dílem se začal zabývat i Gollův žák Josef Pekař a zkoumal zejména jeho práci *Náčrt sociologického rozboru RZ a RK*. Pekař Masarykovi vytknul, že se příliš opřel o přítomnost a nestaral se tolik o to, zda jeho názory bylo možné z historických pramenů dokázat.¹²⁶

Hlavní polemika se odehrála zejména ve 20. letech 20. století, kdy Jindřich Vančura¹²⁷ vyzdvihl přínos T. G. Masaryka a znevážil práci historika Jaroslava Golla, kterého se zastali jeho žáci, zejména Kamil Krofta a Josef Pekař (poukázali na to, že se Masarykovy teze nezakládají na pravdě).¹²⁸ Po další výměně názorů se do sporu vložil i Jan Herben. Celý spor se pokusil shrnout Zdeněk Nejedlý, který přiznal pravdu obou stran a uznal, že Pekařovo hledisko je správně vědecky a Masarykovo je správně filozoficky.¹²⁹ V roce 1928 pronesl Pekař svojí přednášku s názvem *O smyslu českých dějin*, ve které vyslovil svojí myšlenku, že neexistuje jeden konkrétní smysl dějin.

V roce 1931 se dalším podnětem pro pokračování sporů stala Pekařova přednáška *O periodizaci českých dějin*, kterou T. G. Masaryk odmítl.¹³⁰ O určité smíření mezi Pekařem a Masarykem se snažili Karel Stloukal¹³¹ a

¹²⁴ Kučera, M., Pekař proti Masarykovi, Praha 1995, s. 14.

¹²⁵ Časopis *Čas* – časopis realistické skupiny, k níž se hlásili Josef Kaizl, Karel Kramář, T. G. Masaryk. Časopis byl založen v roce 1886 Janem Herbenem.

¹²⁶ Kalista, Z., Josef Pekař, Praha 1994, s. 158.

¹²⁷ Jindřich Vančura (1855–1936), historik, profesor a překladatel.

¹²⁸ Kučera, M., Rakouský občan Josef Pekař, Praha 2005, s. 53–56.

¹²⁹ Tamtéž, s. 72.

¹³⁰ Pekař, J., O smyslu českých dějin, Praha 1990, s. 401–405.

¹³¹ Karel Stloukal (1887–1957), historik.

Jaroslav Werstadt¹³² ve svých člancích.¹³³ Spor byl ukončen až na konci 30. let, protože v roce 1937 Josef Pekař i T. G. Masaryk umřeli a nacistická okupace omezila vědecký život v českých zemích.¹³⁴

3.5 Pekařovo dílo po roce 1937

Josef Pekař žil ještě ve svobodné a demokratické době, tak se nedožil zneužívání svého díla nacisty a propagandou, později i úplného zatracování jeho díla v komunistickém režimu. V období let 1945–1948 se jeho dílo nevydávalo a ani se o něm příliš nemluvilo.¹³⁵ Pekařovo dílo bylo zkreslováno a začalo se objevovat pouze v negativních souvislostech. Jeho knihy se neobjevovaly ve veřejných knihovnách, a oficiálně se o něm nevyučovalo ani na školách.¹³⁶ Po únoru 1948 byla většina Pekařových žáků odstraněna z politického i vědeckého života. Komunistický režim zařadil Pekaře mezi stoupence nacismu a v roce 1950 o něm vyšla zkreslující kniha Jana Pachty *Pekař a pekařovština v českém dějepisectví*. Jedinou institucí, ve které byl Pekař připomínán i po roce 1968, byl Historický klub (v minulosti byl jejím předsedou). V období normalizace se projevila snaha Pekaře vymazat z dějin a jeho dílo vyřadit z knihoven. Až po roce 1989 byla Pekařova památka očištěna a začaly znovu vycházet jeho spisy a dokonce vyšla i jeho středoškolská učebnice rakouských dějin.¹³⁷ K připomenutí památky a odkazu Pekaře také přispívá svými aktivitami i obnovená Pekařova společnost Českého ráje, která vznikla v jeho rodném městě v roce 1990.

---

¹³² Jaroslav Werstadt (1888–1970), historik.

¹³³ Havelka, M., *Spor o smysl českých dějin 1895–1938*, Praha 1997, s. 42.

¹³⁴ Hanzal, J., *Deníky Josefa Pekaře 1916–1933*, Praha 2000, s. 35–37.

¹³⁵ Hanzal, J., *Josef Pekař*, Praha 1992, s. 43.

¹³⁶ Rak, J., *Josef Pekař a jeho učebnice rakouských dějin*, in: Pekař, J., *Dějiny naší říše*, Praha 2011, s. 208.

¹³⁷ Tamtéž, s. 208–209.

4. JOSEF PEKAŘ A VZNIK PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI PRO POVZNESENÍ ČESKÉHO RÁJE

V této kapitole bude zachycen vznik Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje jako odkaz historika Josefa Pekaře, který měl ke svému rodnému kraji velmi silný vztah a celý život se do Českého ráje rád vracel. Již od dětství rád cestoval po okolí a nejraději navštěvoval místní hrady, zámky i zříceniny a začal se zajímat o jejich dějiny. Od raného dětství četl historická díla a později i knihy autorů z období romantismu. Četba historických románů a dějin ho velice lákala, proto po vystudování mladoboleslavského gymnázia nastoupil na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy a začal studovat historii. Jeho láska k historii vznikla již v době dětství a mládí, kdy žil v Českém ráji a celý život svůj rodný kraj nikdy úplně neopustil, i přesto, že od dob studií na vysoké škole žil trvale v Praze. Jeho rodný kraj byl pro něj inspirací a řada jeho děl se zabývá historickými tématy právě z oblasti Českého ráje.¹³⁸

Pekař se cítil spjatý s Českým rájem, jehož jméno nesla i Pekařova společnost. Název pro chráněnou krajinnou oblast Český ráj ale vznikl až v době, kdy Josef Pekař studoval na mladoboleslavském gymnáziu. Termín Český ráj se poprvé objevil v cestopisné práci Václava Durycha¹³⁹ s názvem *Z Českého ráje*. Václav Durych (otec básníka Jaroslava Durycha) pocházel stejně jako Pekař z Turnova, ale svoji práci napsal v Hradci Králové, kde vydával noviny *Hradecký Polaban*. Na rodný Turnov nezapomínal a často se do Českého ráje vracel ke svým příbuzným. Velmi často navštěvoval Lázně v Sedmihorkách u Turnova, jež si oblíbil i Josef Pekař (Lázně Sedmihorky navštěvoval zejména v závěru života kvůli zdravotním problémům).¹⁴⁰

O propagaci Českého ráje se starali zejména spisovatelé, malíři, fotografové, herci a redaktoři místních novin. V roce 1930 vyšla kniha

¹³⁸ [?], Prof. dr. Josef Pekař, in: Český ráj, Turnov 1937, roč. 4, č. 2, s. 31.

¹³⁹ Václav Durych (1863–1897), regionální básník a žurnalista, vydával cestopisné práce z Českého ráje a Podkrkonoší.

¹⁴⁰ Scheybalová, J., Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků, Liberec 2006, s. 6.

barevných dřevorytů Karla Vika¹⁴¹ a zajímavý text s názvem *Z dějin Českého ráje* k ní napsal právě Josef Pekař. V době vzniku názvu Českého ráje v 80. letech 19. století se začala v tomto kraji rozvíjet i turistika. Velký zájem a pozornost vzbuzovaly zejména hrady, zámky, zříceniny, skalní města, ale i lidové stavby. O popularizaci lidové architektury se zasloužil zejména turnovský malíř Jan Prousek,¹⁴² který spolupracoval s fotografem Janem Šimonem.¹⁴³ V roce 1891 představili tradiční život v Českém ráji na Zemské jubilejní výstavě v Praze. O čtyři roky později pak na Národopisné výstavě československé.¹⁴⁴ Lidovou architekturou v oblasti Pojizeří se zabýval i Josef Pekař ve svém díle *Knih o Kosti*, která vyšla v roce 1910. Znovu byla vydána v roce 1970, ale v tehdejší režimu byla její velká část ovlivněna zásahem cenzury.

Josef Pekař si při svých procházkách v rodném kraji uvědomoval, že pokud máme v budoucnu obstát v neklidných časech nejen v Evropě ale i ve světě, musíme chápat a zachovávat, to co nám naše dějiny odkázaly. Důležitým Pekařovým odkazem zůstaly jeho myšlenky, dílo a v neposlední řadě snaha být k sobě navzájem tolerantní, uctívat pravdu a zachovávat si zdravé sebevědomí.¹⁴⁵ S tímto odkazem vznikla i na konci 30. let 20. století Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje. Od roku 1990 na ní navazuje ve svých aktivitách obnovená Pekařova společnost Českého ráje, jejímž cílem je informovat veřejnost nejen z oblasti Turnovska a Českého ráje o důležitých událostech v našich dějinách a seznámit ji s významnými osobnostmi, na které by se nemělo zapomínat ani v dnešní době (např. Josef Pekař, František Ladislav Rieger, František Palacký, Jan Patočka, Karel Jaromír Erben aj.).

---

¹⁴¹ Karel Vik (1883–1964), malíř, grafik a ilustrátor.

¹⁴² Jan Prousek (1857–1914), malíř, krajinář, ilustrátor a propagátor Turnovska a Českého ráje.

¹⁴³ Jan Šimon (1843–1915), fotograf.

¹⁴⁴ Scheybalová, J., Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků, Liberec 2006, s. 6.

¹⁴⁵ Hobzek, J., Poslední návrat Josefa Pekaře, in: Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století. Supplementum 1, Semily 1994, s. 6.

4.1 Vznik původního spolku v roce 1936 – Společnost pro povznesení Českého ráje

Současná *Pekařova společnost Českého ráje* navazuje na činnost spolku s názvem *Společnost pro povznesení Českého ráje*, který byl založen v roce 1936 v obci Malá Skála u Turnova. Zde se v létě 1936 konal sraz zejména mimoturnovských obdivovatelů Českého ráje, protože jim nevyhovovala koncepce zdejších krajských spolků a rozhodli se vytvořit novou společnost.¹⁴⁶ O svém záměru informovali širší veřejnost článkem publikovaným v *Národní politice*, který obsahoval i sdělení: „...voláme ke všem literárním, žurnalistickým i ostatním kulturním činitelům, aby se sešli letos začátkem léta v nejkrásnějším koutku Českého ráje na Malé Skále ke schůzi, aby zde, hledíce sami na divy nádherné přírody, přemýšleli a radili, jakým směrem měly by se dáti cesty nápravy, jakým způsobem bylo by možno velkoryse otevřít Český ráj světu tak, aby český člověk zdejší povznesl se opět ve svém češtví a zachoval i svůj domov a kraj v jeho nádherné kráse.“¹⁴⁷

Společnost pro povznesení Českého ráje vznikla v okruhu přátel maloskalského básníka Vincenta Jana Matiny,¹⁴⁸ který pracoval jako zubní lékař a stal se i osobním lékařem české operní pěvkyně Emy Destinové. Narodil se sice v Polné a později žil v Třeboni, Chrudimi a Praze, ale Český ráj si velmi oblíbil již v mládí a v roce 1927 si ve Vranovém u Malé Skály koupil chalupu. Maloskalsko i Český ráj zachycoval ve svých básních i v historických a ostatních člancích, které publikoval. Malá Skála Vincenta Jana Matinu inspirovala pro tvorbu svých básní a v roce 1935 vyšla jeho básnická sbírka s názvem *Maloskalské písně* a rok později sbírka *Maloskalské melodie*.

¹⁴⁶ Petrušková, J., Pekařova společnost Českého ráje. O čem vypovídá tento nepřiliš stručný název?, in: Muzejní čtvrtletník. Turnov 2008, č. 2, s. 3.

¹⁴⁷ Francek, J., Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje, in: Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století. Supplementum 1, Semily 1994, s. 9.

¹⁴⁸ MUDr. Vincent Jan Matina (1882–1967), odborný lékař, spisovatel.

Srazu na Malé Skále se zúčastnil i další regionální básník, turnovský rodák a lékař v nemocnici v Moravské Ostravě MUDr. Vojtěch Renč.¹⁴⁹ Uvedená společnost byla založena 25. července 1936 na Malé Skále v restauraci u Bílků. Mezi první zakladatele Společnosti pro povznesení Českého ráje patřil i historik Josef Pekař. V den Pekařova pohřbu 27. ledna 1937 (Josef Pekař zemřel 23. ledna 1937) se společnost usnesla převzít do svého názvu jeho jméno.¹⁵⁰

4.2 Stanovy Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje

O měsíc později, 5. března 1937 byly schváleny stanovy Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje. Obsahovaly čtyři základní body: stopovat život a tvorbu všech národně a osvětově významných osobností Českého ráje a šířit znalost jejich díla v kraji i mimo něj; studovat soustavně a odborně Český ráj, přírodní podmínky pro jeho povznesení, dějiny jeho osídlení, tradici a program jeho kulturního a hospodářského vývoje a úkolů v rámci národního a státního celku; šířit výše uvedeným studiem získané znalosti a propagovat je kulturně i hospodářsky. Čtvrtým základním bodem stanov byla snaha uplatňovat v tomto krajevém okruhu myšlenku regionalismu v celé její plnosti kulturní a hospodářské ku prospěchu tohoto kraje.¹⁵¹

Ve stanovách byly zachyceny i cíle společnosti, mezi které patřilo vydávání sborníků (ročenek) i dalších periodických a neperiodických publikací, založení knihovny pro studium Českého ráje, péče o muzea v oblasti Českého ráje, pořádání přednášek, diskusí, anket, veřejných schůzí, exkurzí, slavností, výstav i koncertů a v neposlední řadě udržování přátelských vztahů s ostatními spolky, ústavy a korporacemi.¹⁵²

¹⁴⁹ MUDr. Vojtěch Renč (1889–1959), lékař, básník.

¹⁵⁰ Francek, c. d., s. 9.

¹⁵¹ Stanovy Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje, Praha 1937, s. 2.

¹⁵² Tamtéž, s. 2–3.

Členy společnosti se mohly stát fyzické i právnické osoby a jednotliví členové se dělili na čestné, zakládající, činné a dopisující členy. Čestným členem se stal člen společnosti za své zásluhy o Český ráj a byl na návrh výboru spolku zvolen valnou hromadou. Zakládajícím členem se stal ten, kdo zaplatil částku, kterou stanovila valná hromada. Činným členem mohl být každý člen Československa, který byl přijat výborem a platil stanovený členský poplatek. Dopisujícím (zahraničním) členem mohl být každý státní příslušník, který byl přijat nebo jmenován výborem.¹⁵³

Mezi hlavní orgány společnosti patřily valná hromada a výbor. Valná hromada se scházela jednou za dva roky a mimořádná valná hromada byla svolávána podle potřeby. Mezi práva valné hromady patřila volba i vyloučení čestných členů, přijímání a schválení zpráv výboru o činnosti za uplynulé období a volba předsedy výboru. Výbor zřizoval vnitřní orgány a komise. Z výboru byli voleni místopředseda, jednatel, pokladník a zapisovatel Pekařovy společnosti.¹⁵⁴ Předseda byl zvolený valnou hromadou a stál v čele společnosti, zastupoval jí a předsedal valným hromadám. Jednatel vedl účetnictví společnosti a vyřizoval korespondenci. Pokladník měl na starosti správu jmění spolku a zapisovatel sepisoval protokoly výborových a členských schůzí i protokoly z valných hromad.¹⁵⁵

4.3 Činnost Pekařovy společnosti v letech 1937–1948

Ustavující valná hromada se konala 28. dubna 1937 v Praze. Na valné hromadě byl zvolen předseda společnosti, kterým se stal Vincenc Jan Matina, který tuto funkci vykonával po celou dobu existence spolku do roku 1948. Prvním místopředsedou byl zvolen Josef Drahoňovský,¹⁵⁶ druhým

---

¹⁵³ Francek, c. d., s. 10.

¹⁵⁴ Stanovy Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje, s. 6–7.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 7.

¹⁵⁶ Josef Drahoňovský (1877–1938), sochař, glyptik, profesor na Vysoké uměleckoprůmyslové škole v Praze, tvůrce sousoší Rozhovor, které věnoval svému rodnému městu Rovensku pod Troskami.

místopředsedou Václav Müller, jednatelem Bedřich Slavík,¹⁵⁷ zapisovatelem František Vávra a podkladnicí byla zvolena Ludmila Šimáková (manželka Josefa Vítězslava Šimáka, blízkého přítele Josefa Pekaře).¹⁵⁸ Pro zakládající členy byl stanoven jednorázový poplatek 100 Kč, činní členové platili poplatek 10 Kč ročně a noví členové platili při vstupu do spolku 5 Kč za zápis. Včetně stanovení výše členských poplatků bylo domluveno, že členské schůze se budou konat každou čtvrtou středu v zasedací síni Městské knihovny v Praze.¹⁵⁹

V této době probíhaly v Turnově různé akce k uctění památky rodáka Josefa Pekaře. Velký podíl na těchto aktivitách měl vedle Pekařovy společnosti i *Klub československých turistů*.¹⁶⁰ Pekař rád cestoval po Českém ráji a nejraději vyhledával oblast kolem Hrubé Skály. Odbor Klubu československých turistů navrhl pojmenovat stezku z Turnova přes rozhlednu Hlavatici a hrady Valštejn a Hrubou Skálu k hradu Kost po turnovském historikovi. Stezka měřila 14 km a veřejnosti byla představena při oslavách 50. výročí založení Klubu československých turistů v roce 1938.¹⁶¹ V současné době je po Pekařovi pojmenovaná kamenná brána vytesaná do skály s názvem Mnich, ležící mezi obcí Lažany u Vyskře a Pleskotským mlýnem. Název Pekařova brána je odvozen od názvu stezky, která tudy v minulosti vedla.¹⁶²

Mezi nejčastější aktivity Pekařovy společnosti patřilo pořádání přednášek, které byly obvykle součástí členských schůzí. V roce 1938 uspořádala společnost slavnostní večer k uctění památky Josefa Pekaře. O Pekařově vztahu k rodnému kraji Českého ráje hovořil předseda Vincenc Jan Matina a na jeho učitelské a redaktorské působení zavzpomínal jeho žák Josef

¹⁵⁷ Bedřich Slavík (1911–1979), věnoval se zejména regionální historii, středoškolský učitel, redaktor, knihovník.

¹⁵⁸ Ludmila Šimáková (1885–1941), překladatelka.

¹⁵⁹ [?], Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje, in: Český ráj, Turnov 1937, roč. 4, č. 3, s. 47.

¹⁶⁰ Klub československých turistů: klub založila skupina vlastenců okolo cestovatele Vojty Náprstka v 1888. Dnes se jmenuje Klub českých turistů (KČT) a má přes 40 tisíc členů (čtvrtinu členů tvoří mládež). Sdružuje zájemce o všechny druhy turistiky. Dostupný z <<http://www.kct.cz/cms/historie-kct>>.

¹⁶¹ [?], Pekařova stezka, in: Český ráj, Turnov 1938, roč. 5, č. 1, s. 8–9.

¹⁶² Dostupný z <<http://www.ceskyraj.info/pamatka.asp?pekarova-brana-cesky-raj/19/>>.

Klik.¹⁶³ Po Pekařově úmrtí roztřídil jeho pozůstalost a připravil k vydání jeho korespondenci s Jaroslavem Gollem, která vyšla v roce 1941 v knize *Listy úcty a přátelství*. V březnu 1938 si Pekařova společnost připomněla svátek Josefa Pekaře na setkání u jeho hrobu v Jenišovicích a o den později Pekařova společnost s Klubem československých turistů uspořádala na Malé Skále pietní pouť k hrobu Pekaře. Na konci března se spolek sešel na schůzi k 35. výročí úmrtí Františka Ladislava Riegra¹⁶⁴ v zasedací síni Ústřední knihovny v Praze.¹⁶⁵ Začátkem dubna propagoval předseda Pekařovy společnosti Vincenc Jan Matina krásy Českého ráje a jejich vliv na uměleckou tvorbu na setkání Literárního kruhu v Moravské Ostravě. Jednou z nejvýznamnějších akcí roku 1938 bylo odhalení pomníku Václava Budovce z Budova¹⁶⁶ v Mnichově Hradišti ve dnech 16. a 17. července.¹⁶⁷ Václav Budovec z Budova pocházel z Mnichova Hradiště, stal se uznávaným mluvčím stavovské opozice českých stavů, po bitvě na Bílé Hoře byl v roce 1621 popraven na Staroměstském náměstí v Praze.¹⁶⁸

Druhá valná hromada Pekařovy společnosti byla původně naplánovaná na 15. března 1939, ale z politických důvodů (okupace Čech a Moravy nacistickou armádou) byla přeložena na 25. května. Novým místopředsedou byl po zemřelém Josefu Drahoňovském (zemřel v červenci 1938) zvolen Augustin Seifert,¹⁶⁹ který se během svého života zasloužil o propagaci rodného kraje a turistiky v Českém ráji, zejména v Prachovských skalách. V roce 1933 byl jmenován čestným občanem města Jičína. Augustin Seifert byl nejen místopředsedou Pekařovy společnosti, ale i spoluzakladatelem volného sdružení krajanů z Jičína, později nazývaného jako Jičín v Praze.¹⁷⁰

¹⁶³ Josef Klik (1896–1965), historik, předseda Historického klubu.

¹⁶⁴ František Ladislav Rieger (1818–1903), politik, publicista, spoluzakladatel Národní strany, později nazývané jako staročeská strana.

¹⁶⁵ [?], Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje, in: Český ráj, Turnov 1938, roč. 5, č. 2, s. 28–29.

¹⁶⁶ Václav Budovec z Budova (1551–1621), politik, diplomat a spisovatel.

¹⁶⁷ Francek, c. d., s. 10.

¹⁶⁸ [?], Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje, in: Český ráj, Turnov 1938, roč. 5, č. 3, s. 51.

¹⁶⁹ Augustin Seifert (1873–1955), vystudoval práva, působil v Národní radě české.

¹⁷⁰ Dostupný z <<http://www.jicinsko.cz/nn/nn181/nn181-2.htm>>.

Prvním jednatelem Pekařovy společnosti se stal Václav Rais, druhým jednatelem Rudolf Kupka a František Vávra zastával funkci pokladníka.¹⁷¹

V roce 1939 měla Pekařova společnost více než sto padesát členů, ale v době nacistické okupace byla její činnost omezena. Členské schůze se konaly v Ústřední knihovně v Praze a výborové schůze probíhaly v bytě u Vincence Jana Matiny. V dalším roce spolek pořádal vzpomínkový večer k nedožitým sedmdesátým narozeninám Josefa Pekaře. O Pekařově češství hovořili Vincenc Jan Matina a František Kutnar.¹⁷² Součástí vzpomínkové akce byla i výstava památek na Josefa Pekaře a na vernisáži promluvil o Pekařově životě a díle i Josef Šusta.¹⁷³

Po skončení druhé světové války se Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje pokusila o obnovení své činnosti v původním rozsahu, ale tento pokus nebyl, zejména kvůli úbytku jejích členů, úspěšný.¹⁷⁴ Poslední výborová schůze se konala 4. března 1948 a na ní bylo rozhodnuto o likvidaci spolku z politických důvodů, protože tehdejší režim činnosti podobných spolků a sdružení nepřál. Celé jmění společnosti získal jičínský Sokol. Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje působila celkem dvanáct let a usilovala o rozvoj historického vědomí veřejnosti a šíření poznatků o životě a díle významných osobností v regionu. Během dalších padesáti let byl spolek v nucené pauze, protože komunistický režim v tehdejším Československu jeho další činnost zakázal.¹⁷⁵ Teprve až po revoluci v roce 1989 byl spolek obnoven pod názvem Pekařova společnost Českého ráje.¹⁷⁶

---

¹⁷¹ Francek, c. d., s. 10.

¹⁷² František Kutnar (1903–1983), historik, zabýval se obdobím národního obrození, ovlivněn Josefem Pekařem (zejména v oblasti hospodářských dějin).

¹⁷³ Josef Šusta (1874–1945), historik, spisovatel, politik.

¹⁷⁴ Petrušková, c. d., s. 3.

¹⁷⁵ Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, Sobotka 2010, č. 4., s. 5.

¹⁷⁶ Francek, c. d., s. 11.

5 VZNIK A PŮSOBNÍ PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI ČESKÉHO RÁJE

Na konci roku 1989, krátce po sametové revoluci, se začaly objevovat první úvahy o obnovení Pekařovy společnosti a v roce 1990 vzniklo občanské sdružení Pekařova společnost Českého ráje. První schůze se konala na zámku ve Starých Hradech u Jičína a její součástí byla i přednáška amerického historika Stanley B. Winterse,¹⁷⁷ kterou uspořádala Osvětová beseda Staré Hrady.¹⁷⁸ Osvětová beseda vznikla v 70. letech 20. století a od roku 1978 začala vydávat vlastivědný čtvrtletník *Listy starohradské kroniky*. V roce 2005 se jejím přímým pokračovatelem stalo Občanské sdružení SH.¹⁷⁹ Mnozí členové Osvětové besedy a později i Občanského sdružení SH jsou zároveň členy Pekařovy společnosti Českého ráje.

Pekařova společnost Českého ráje byla obnovena po několika schůzkách přípravné skupiny a po vypracování stanov společnosti, které budou podrobněji popsány v další podkapitole. V červenci 1990 se ve Starých Hradech sešlo kolem čtyřiceti muzejníků, archivářů, učitelů, studentů a dalších obdivovatelů Českého ráje a historie. Jednomyslně se dohodli na obnovení Pekařovy společnosti, jejíž činnost přerušila nejprve nacistická okupace a později i komunistický režim.¹⁸⁰ V říjnu 1990 na ustavující valné hromadě v Muzeu Českého ráje v Turnově byl zvolen prvním předsedou Pekařovy společnosti RNDr. Karel Samšiňák.¹⁸¹ U založení Pekařovy společnosti původně stála tři muzea: Muzeum Českého ráje v Turnově, Muzeum Mladoboleslavská v Mladé Boleslavi a Regionální galerie a muzeum v Jičíně.¹⁸² Turnovské muzeum zůstalo dodnes její domovskou institucí.

¹⁷⁷ Stanley B. Winters (1924–2011), americký historik.

¹⁷⁸ Osvětová beseda Staré Hrady vznikla v 70. letech 20. století. Na zámku Staré Hrady pořádala výstavy, besedy, koncerty, recitační pořady, divadelní představení a jiné akce. Starala se o propagaci zámku Staré Hrady.

¹⁷⁹ Dostupný z <<http://www.ossh.cz/>>.

¹⁸⁰ Bílek, K., Vyvrcholením práce společnosti jsou každoroční konference, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 93, s. 7.

¹⁸¹ RNDr. Karel Samšiňák (1923–2008), vystudoval přírodovědeckou fakultu na UK. Působil v Parazitologickém ústavu ČSAV a byl pracovníkem Památníku národního písemnictví.

¹⁸² Petrušková, J., c. d., s. 3.

Muzeum Českého ráje v Turnově patří k nejstarším muzeím regionálního typu v České republice. Vzniklo v roce 1886 a jeho zakladateli byli učitel František Čepelík, učitelka Eleonora Prošková, městský radní Josef Janků a malíř Jan Prousek. Turnovskému muzeu se věnoval i Josef Vítězslav Šimák (již od dětství blízký přítel Josefa Pekaře), který se staral o sbírky, organizoval archeologické výzkumy i ochranu památek, pořádal městský archiv, připravoval výstavy a vydával zprávy o činnosti muzea. V roce 1914 se podílel na vytvoření *Muzejního spolku pro Turnov a okolí* a vypracoval také jeho stanovy.¹⁸³ Ve 30. letech 20. století byly v muzeu vytvořeny sbírky geologie, mineralogie a sbírky drahých kamenů. V roce 1966 získalo muzeum statut okresního muzea a v tomto roce převzalo do své správy Dlaskův statek v Dolánkách u Turnova. K rozšíření výstav významně přispěla přístavba galerie v roce 1974 a instalace obrazu Mikoláše Alše Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou. V současné době slouží galerie i jako přednáškový sál. Muzeum spolupracuje s uměleckými školami, pořádá výstavy, semináře, konference, mezinárodní sympozia a vyvíjí i publikační činnost. V posledních letech patří turnovské muzeum také mezi hlavní organizátory a pořadatele slavností, přehlídek, koncertů a konferencí, z nichž některé Pekařova společnost pořádá nebo se na jejich pořádání podílí. V roce 2001 muzeum obdrželo Výroční cenu kultury města Turnova a bylo nominováno na mezinárodní cenu v soutěži EMYA – Evropské muzejní fórum v italské Pise.¹⁸⁴

Hlavní činností Pekařovy společnosti, která sídlí v turnovském muzeu, je usilování o rozvoj historického vědomí veřejnosti a historických i kulturně historických znalostí, zejména v oblasti Českého ráje a Pojizeří. Společnost podněcuje i záchranu významných movitých i nemovitých památek v dosahu své činnosti. Dalším důležitým úkolem je šíření znalosti o životě a díle profesora Josefa Pekaře, rehabilitace jeho díla a rozvíjení znalostí o dalších významných osobnostech z oblasti společenských a přírodních věd, umění a

---

¹⁸³ Maierová, H., Josef Vítězslav Šimák historik Českého ráje (1870–1941), in: Jizerská kóta 0428, Jablonec nad Nisou 1996, č. 3, s. 4–6.

¹⁸⁴ Dostupný z <http://www.muzeum-turnov.cz/content_pages/view/25>.

veřejného života.¹⁸⁵ K dosažení těchto cílů pořádá společnost veřejné přednášky, shromáždění, vydává periodické i neperiodické publikace a spolupracuje i s dalšími spolky, sdruženími i institucemi.¹⁸⁶

Společnost je členem Sdružení historiků České republiky (Historický klub)¹⁸⁷ a spolupracuje i s některými vysokými školami a ostatními spolky v kraji. V nejužším kontaktu je Pekařova společnost se *Spolkem rodáků a přátel Turnova* a se *Spolkem přátel muzea*. *Spolek rodáků a přátel Turnova* původně založil Josef Pekař a obnoven byl v roce 1991. Podporuje ochranu i obnovení kulturních a historických památek, usiluje o ochranu životního prostředí a o rozvoj kulturního života v Turnově a okolí. V neposlední řadě se snaží napravit škody, které vznikly v době komunistického režimu.¹⁸⁸ *Spolek přátel muzea* byl založen v roce 1995, ve své činnosti se zaměřuje na rehabilitaci uměleckého řemesla a podílí se na několika výzkumných projektech Muzea Českého ráje. Do širšího povědomí se spolek dostal zejména díky každoročnímu pořádání Staročeských řemeslných trhů v Turnově, které se staly jednou z největších řemeslnických přehlídek v České republice.¹⁸⁹ Členové těchto spolků využívají nejrůznějších a stále oblíbenějších poznávacích zájezdů Pekařovy společnosti do různých oblastí po celé republice, které budou popsány v jedné z následujících kapitol.¹⁹⁰

Do podvědomí odborné veřejnosti se Pekařova společnost dostala zejména pořádáním různých vědeckých konferencí, při jejichž realizaci spolupracuje s odbornými institucemi, zejména s archivy, vědeckými pracovišti (např. Akademie věd České republiky, v. v. i.) a vysokými školami (např. Univerzita Karlova v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci, Jihočeská

¹⁸⁵ Petrušková, c. d., s. 3.

¹⁸⁶ Dostupný z <http://www.kraj-lbc.cz/public/obcanskas_ost_zaj_s_3ff1f7799f.pdf>.

¹⁸⁷ Sdružení historiků České republiky – dobrovolná organizace sdružující pracovníky historických oborů, učitele, studenty a zájemce o obor historie.

¹⁸⁸ Dostupný z <<http://rodaci.turnov.cz/zakladni-informace-o-spolku-rodaku-a-pratel-turnova.html>>.

¹⁸⁹ Dostupný z <http://www.muzeum-turnov.cz/content_pages/view/51>.

¹⁹⁰ Petrušková, c. d., s. 3.

univerzita v Českých Budějovicích a Technická univerzita v Liberci).¹⁹¹ Od počátku svého vzniku v roce 1990 vydává z každé významnější uspořádané konference, s podporou Ministerstva kultury České republiky, sborníky.

Členové Pekařovy společnosti mají slevu na společnostmi vydávaných publikací. Mají volný vstup do muzeí v okolí, např. v Turnově, Jičíně, Semilech, Mladé Boleslavi a Nové Pace. Každý člen společnosti může využít slevy na zájezdech, přednáškách i sympóziích, které společnost pořádá. Činnosti Pekařovy společnosti bude věnovaná další kapitola, ve které budou podrobněji zachyceny její publikace a konference, na jejichž pořádání se společnost podílí. Společnost ve své činnosti vychází z odkazu historika Josefa Pekaře, který byl významnou osobností v našich dějinách. Oblast Českého ráje pro něj byla po celý život důležitou inspirací pro jeho myšlenky i dílo, protože poznávání a propagaci rodného kraje věnoval podstatnou část svého života.¹⁹²

5.1 Působení Pekařovy společnosti Českého ráje v letech 1990–2012

Pekařova společnost Českého ráje je v současné době jedinou společností v České republice, která nese Pekařovo jméno. Jeho jméno se objevilo již v názvu původní společnosti, která vznikla v roce 1936. Po úmrtí Josefa Pekaře v roce 1937 přijali její členové jednomyslným hlasováním, že Společnost pro povznesení Českého ráje ponese Pekařovo jméno jako jeho odkaz. Po roce 1948 byla vlivem vývoje v komunistickém Československu její činnost až do roku 1989 zakázána, protože tehdejší režim existenci podobných spolků a organizací nepřál.

Po roce 1989 se objevil zájem o historika Josefa Pekaře a jeho dílo, které bylo znovu vydáváno. Ve svých pracích se o Pekaře začali zajímat i čeští

---

¹⁹¹ Dostupný z <http://www.kraj-lbc.cz/public/obcanskas_ost_zaj_s_3ff1f7799f.pdf>.

¹⁹² Bílek, K., Vyvrcholením práce společnosti jsou každoroční konference, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 93, s. 7.

historici, např. Josef Hanzal, Jaroslav Čechura, Marie Ryantová, Jan Havránek, František Šmahel a mnozí další.¹⁹³ Jak bylo napsáno výše, Pekařova společnost Českého ráje byla obnovena v roce 1990 a po dvaceti letech svého působení se stala jedním z nejvýznamnějších spolků ve svém kraji. Dosáhnout svého postavení se společnosti podařilo i přesto to, že na počátku své existence v roce 1990 její členové neměli žádné zkušenosti a nezažili pravý spolkový život.¹⁹⁴ Podařilo se jim ale navázat úzkou spolupráci s Historickým klubem (dnešní Sdružení historiků České republiky) a díky této spolupráci začala Pekařova společnost vydávat sborníky, publikovat v Pojizerských listech, pořádat konference a od roku 2002 udělovat Cenu Josefa Pekaře mladým historikům do 35 let.

Během svého působení od roku 1990 Pekařova společnost naplňuje cíle, které jsou uvedeny v jejích stanovách, a navazuje na činnost své prvorepublikové předchůdkyně.¹⁹⁵ Proto se spolek zapojuje i do aktivit směřujících k záchraně a využití památkových objektů (např. kostela v Solci, valdštejnského zámku a lodžie v Jičíně, památných hrobů v regionu). Záslouhou Pekařovy společnosti nese jméno profesora Josefa Pekaře ve svém názvu gymnázium v Mladé Boleslavi, které v letech 1880–1888 vystudoval. V Pekařově rodném městě se společnost podílela na odhalení jeho pomníku v roce 1994 při příležitosti uspořádání konference na téma život a dílo Josefa Pekaře (původní pomník byl odhalen v roce 1939, ale komunistickým režimem byl v roce 1948 odstraněn).¹⁹⁶ Pekařova společnost také přispěla k odhalení několika pamětních desek významných rodáků Českého ráje.

Dalším cílem ve stanovách společnosti je poznávání a propagace Českého ráje. K dosažení tohoto cíle společnost pořádá každý rok několik různých akcí. Při pořádání vědeckých konferencí a přednášek většinou

---

¹⁹³ ¹⁹³ Bílek, K., Zpráva o činnosti Pekařovy společnosti Českého ráje za rok 2006, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 20, Semily 2007, s. 329.

¹⁹⁴ Bílek, K., 20 let Pekařovy společnosti Českého ráje, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 23, Semily 2010, s. 313.

¹⁹⁵ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v Turnově 2006, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 19, Semily 2005, s. 222.

¹⁹⁶ Klikar, L., Pekařovo dílo stále živé, in: Pojizerské listy, Turnov 1994, č. 15, s. 2.

spolupracuje s ostatními místními spolky (Spolek rodáků a přátel Turnova, Historický klub v Praze) a organizacemi (např. okresní úřady v Semilech a Jičíně, městské úřady v Turnově, Jičíně a Mladé Boleslavi).¹⁹⁷ Další činnosti společnosti jsou velmi rozmanité. V roce 2006 se Pekařova společnost zúčastnila 9. sjezdu českých historiků v Pardubicích. O rok později se podílela na přípravě a vysílání Historického magazínu v České televizi, který byl věnován osobnosti historika Josefa Pekaře při příležitosti 70. výročí jeho úmrtí. Velký úspěch měla prezentace společnosti v Národním muzeu v Praze v rámci cyklu Historického klubu, který se věnoval historickým spolkům. Obdobný úspěch přinesla i soutěž pro kronikáře semilského okresu s názvem *Tvář našich obcí a měst na prahu XXI. století*, jejímž cílem bylo zdokumentovat celkové pohledy na obce, jejich architekturu, památky, přírodní útvary a památné stromy. V roce 2009 byla společnost nominována ve 3. ročníku celostátní soutěže *Má vlast v srdci Evropy – poznej a chraň!* Na slavnostním vyhlášení byl Pekařově společnosti jako ocenění udělen diplom.¹⁹⁸

Pekařova společnost v roce 2010 připomenula tři významná výročí, v tomto roce uplynulo 140 let od narození Josefa Pekaře a Josefa Vítězslava Šimáka a třetí významnou událostí bylo 20. výročí založení obnovené společnosti.¹⁹⁹ K výročím turnovských rodáků společnost uspořádala společně s Muzeem Českého ráje přednáškový blok o dvou významných historících. Hana Kábová pronesla přednášku s názvem *Životní příběh Josefa Vítězslava Šimáka* a Marek Fapšo své vzpomínání nazval *Člověk Josef Pekař, aneb zapomenuté osudy nezapomenutelného historika*. Pekařova společnost jejich památku uctila i položením květin k pomníku, k pamětní desce a na turnovském a jenišovském hřbitově. Na Pekařově hrobě položila věnec i Vláda

¹⁹⁷ Bílek, K., Úvodní slovo, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 2, Semily 1996, s. 6.

¹⁹⁸ Bílek, K., 20 let Pekařovy společnosti Českého ráje, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 23, Semily 2010, s. 314.

¹⁹⁹ Petrušková, J., Na okraj k letošním „Pekařovským“ jubileím, in: Hlasy a ohlasy Turnovska, Turnov 2005, č. 8, s. 5.

České republiky, která také uctila památku jednoho z největších turnovských rodáků.²⁰⁰

Při příležitosti oslav 20. výročí obnovené společnosti, kdy se její členové i hosté sešli na zámku Hrubý Rohozec, její tehdejší předseda Karol Bílek poznamenal, že ne všechny aktivity se vydařily, tak jak by si členové spolku přáli.²⁰¹ Velmi často byly překážkami nedostatek financí a vytrvalost některých členů. Ukončena byla pravidelná samostatná stránka v Pojizerských listech, která informovala o aktuálním působení Pekařovy společnosti. Nepodařilo se ani uskutečnit soupis památných hrobů v regionu. Od vzniku společnosti v roce 1990 se nepodařilo navýšit počet jejích členů, protože někteří členové, kteří stáli u obnovení společnosti, v současné době již nežijí. Naštěstí společnost přijímá nové členy, kteří mají zájem vstoupit do Pekařovy společnosti.²⁰² Velký podíl na činnostech Pekařovy společnosti mají její členové, zejména bývalý předseda společnosti Karol Bílek,²⁰³ organizátorky většiny akcí Hana Maierová²⁰⁴ a Jitka Petrušková a v neposlední řadě i redaktori publikací Ivo Navrátil²⁰⁵ a Václav Jenšovský.²⁰⁶

V loňském roce byla na hrdě Kost odhalena pamětní deska na počest Josefa Pekaře s jeho reliéfem. Pamětní desku vytvořil sochař Aleš John a deska nese nápis: *„Kus historie tohoto hradu a svou lásku k okolnímu kraji zvěčnil profesor Josef Pekař (1870–1937) v Knize o Kosti, erbovním díle českého dějepisce.“*²⁰⁷ Pamětní desku odhalil spolumajitel hradu Giovanni

²⁰⁰ Petrušková J., Společné výročí Josefa Pekaře a Josefa Vítězslava Šimáka, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2010, č. 3, s. 2.

²⁰¹ Bílek, K., Dvacet let obnovené Pekařovy společnosti Českého ráje, in: Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, Sobotka 2010, roč. 47, č. 4, s. 12.

²⁰² Petrušková J., Společné výročí Josefa Pekaře a Josefa Vítězslava Šimáka, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2010, č. 3, s. 2.

²⁰³ Karol Bílek (1939), archivář, místopředseda a později předseda Pekařovy společnosti, člen redakční rady Z Českého ráje a Podkrkonoší.

²⁰⁴ Hana Maierová (1953), historička, archivářka, bývalá starostka města Turnova.

²⁰⁵ Ivo Navrátil (1953), místopředseda Pekařovy společnosti, v redakční radě sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší.

²⁰⁶ Václav Jenšovský (1931), filosof, kronikář města Turnova.

²⁰⁷ Dostupný z < <http://www.jicinskozpravy.cz/zpravy/2011/1/2672-na-kosti-byla-odhalena-pametni-deska-na-pocest-historika-josefa-pekare.htm>>.

Kinský dal Bargo. Před několika lety se odhalení desky dočkal Pekařův zřejmě nejznámější žák, historik František Kutnar, rodák z nedalekých Mlázovic, jenž Knihu o Kosti popsal jako nejpůvabnější a nejliterárnější dílo českého dějepisectví 20. století.²⁰⁸

5.2 Stanovy obnovené Pekařovy společnosti Českého ráje

V této kapitole budou zachyceny stanovy Pekařovy společnosti Českého ráje, které schválilo Ministerstvo vnitra České republiky 11. listopadu 1990.²⁰⁹ Sídlem tohoto občanského sdružení je Muzeum Českého ráje v Turnově, ale u počátku obnovené společnosti původně stála tři muzea. Vedle turnovského muzea, které je dodnes její domovskou institucí, byla zakladateli Pekařovy společnosti muzea v Jičíně a Mladé Boleslavi. Hlavními cíly sdružení jsou rozvoj historického vědomí společnosti nejen v okolí Turnova, podněcování záchrany významných památek, rozšiřování znalostí o životě a díle Josefa Pekaře a v neposlední řadě i pořádání veřejných přednášek a konferencí, spolupráce s dalšími informačními zařízeními a vydávání publikací. Členové Pekařovy společnosti se podílí na vydávání samostatných sborníků i konferenčních referátů, které jsou součástí vlastivědného sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší*.²¹⁰

Členem společnosti se může stát každý občan bez rozdílu národnosti a státní příslušnosti, který při přijetí do sdružení musí souhlasit s cíli Pekařovy společnosti a po dobu svého členství platit členskou poplatky.²¹¹ Členy společnosti mohou být nejen fyzické osoby, ale také osoby právnické. Jednotliví členové se dají rozřadit do čtyř skupin. *Činní a přispívající členové* se o členství hlásí a jsou přijímáni výborem Pekařovy společnosti, která o

²⁰⁸ Dostupný z <<http://www.jicinskozpravy.cz/zpravy/2011/1/2672-na-kosti-byla-odhalena-pametni-deska-na-pocest-historika-josefa-pekare.htm>>.

²⁰⁹ Stanovy Pekařovy společnosti Českého ráje, Turnov 1990, s. 1.

²¹⁰ Bílek, K., Vyvrcholením práce společnosti jsou každoroční konference, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 93, s. 7.

²¹¹ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/stanovy.htm>>.

jejich přijetí rozhoduje hlasováním. Pro přijetí nového činného a přispívajícího člena musí být nadpoloviční většina hlasů členů výboru. *Čestnými členy* Pekařovy společnosti se stávají fyzické osoby, které získaly mimořádné zásluhy při dosahování cílů sdružení. Čestní členové jsou navrhováni výborem a na základě návrhu jsou voleni veřejně na valné hromadě, která se koná jednou do roka. *Zakládající členové* platí každý rok členský poplatek 1000 Kč, aby byly uhrazeny náklady spojené se založením Pekařovy společnosti. Činní a přispívající členové platí příspěvek ve výši 50 Kč za rok. Výše příspěvků je schvalována valnou hromadou. Členství může každý člen ukončit písemným oznámením výboru společnosti. Členství může být ukončeno členovi, který dva roky neplatil členské poplatky, anebo může být i vyloučen. O vyloučení a jeho důvodech rozhoduje valná hromada společnosti.²¹²

Valná hromada volí předsedu, místopředsedu, výbor a jmenuje čestné členy. Mezi její další pravomoci patří změna stanov a každoroční volba revizní komise. Valná hromada je usnášeníschopná, pokud je přítomna nadpoloviční většina členů Pekařovy společnosti a usnesení je přijato, pokud je odsouhlaseno absolutní většinou členů. Způsob hlasování si valná hromada stanoví sama.²¹³

Podle stanov Pekařovy společnosti Českého ráje se valné hromady konají jednou do roka a mimořádné valné hromady jsou svolávány podle potřeby. Na valných hromadách je představena zpráva o činnosti společnosti za uplynulý rok shrnující aktivity pořádané Pekařovou společností. Hodnotí úspěch a přínos vědeckých konferencí, vydaných sborníků a dalších publikací v uplynulém roce. Součástí valných hromad je zveřejnění výsledků soutěže o Cenu Josefa Pekaře pro mladé historiky do 35 let a zároveň je vyhlašován jeho nový ročník. Zpráva o činnosti podává informace o aktivitách kolektivních

---

²¹² Stanovy Pekařovy společnosti Českého ráje, Turnov 1990, s. 4.

²¹³ Tamtéž.

členů (např. o muzeích v Turnově, Jičíně, Mladé Boleslavi, o Městské knihovně v Turnově a o Spolku rodáků a přátel Turnova).²¹⁴

Na valné hromadě jsou voleni čestní členové, volební a revizní komise. V revizní komisi jsou dva její členové, kteří nesmějí být členy výboru anebo zaměstnanci Pekařovy společnosti. Revizoři přezkoumají roční účetní uzávěrku předkládanou pokladníkem, který ji musí předložit čtyři týdny před konáním valné hromady. Mezi povinnosti valné hromady patří schvalování jednatelské a pokladní zprávy, vydávané každý rok. Projednává i případné zvýšení členských poplatků. Přijímá zprávy o publikační a zájezdové činnosti za uplynulé období. Zároveň valná hromada přijímá nové členy společnosti a v neposlední řadě ukládá výboru společnosti připravit a realizovat vědecké konference, na nichž se její členové společnosti podílí.²¹⁵

Povinnosti a práva členů Pekařovy společnosti jsou také uvedeny ve stanovách. Všichni členové sdružení jsou povinni dodržovat stanovy Pekařovy společnosti a plnit usnesení přijatá valnou hromadou.²¹⁶ Mezi práva každého člena patří možnost účastnit se všech valných hromad, na těchto valných hromadách hlasovat, volit a být volen. Členové mohou podávat jak ústní tak i písemné návrhy výboru společnosti i valné hromadě. Každý člen má právo být informován o činnostech výboru a akcích, které organizuje výbor Pekařovy společnosti a podle svých možností se na nich podílet. Mezi další práva členů patří i možnost přednostně získat vydávané publikace společnosti.²¹⁷

Jmění společnosti je složeno z movitých i nemovitých věcí a peněžních prostředků, zejména ze stálých příspěvků, darů, prodeje vydaných publikací a ze vstupného na různé akce, které Pekařova společnost pořádá.²¹⁸ Pořádaným akcím bude věnována další kapitola práce. Pokladník sdružení vede účetní evidenci o správě jmění a má na starosti, vedle dalších

²¹⁴ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/texty/zprava10.htm>>.

²¹⁵ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/texty/110312.htm>>.

²¹⁶ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/stanovy.htm>>.

²¹⁷ Stanovy Pekařovy společnosti Českého ráje, Turnov 1990, s. 2.

²¹⁸ Petrušková, c. d., s. 3.

hospodářských záležitostí, i shromažďování členských příspěvků a přijímání darů.²¹⁹

Společnost i její činnost je vedena výborem, který je volený na tři roky valnou hromadou a jeho sídlo se nachází v Muzeu Českého ráje v Turnově. Členové výboru se schází podle potřeby, ale nejméně se musí sejít čtyřikrát do roka. Výbor se skládá z předsedy, místopředsedy a sedmi dalších členů. Všichni členové výboru jsou voleni valnou hromadou. Na svém prvním zasedání výbor volí pokladníka a jednatele společnosti.²²⁰ K platnému usnesení výboru je nutná nadpoloviční většina hlasů přítomných členů výboru, kterých musí být přítomno nejméně sedm. Pekařovu společnost zastupuje předseda, který svolává podle potřeby schůze a valné hromady, které řídí a dohlíží nad činností výboru. Jeho úkolem je i podepisování všech písemností společnosti. V době nepřítomnosti je předseda zastupován místopředsedou.²²¹

Podle stanov Pekařovy společnosti sdružení zanikne, když se na tom tříčtvrtinovou většinou přítomných členů usnese valná hromada a zároveň musí být přítomen nejméně dvoutřetinový počet členů. Společnost může také zaniknout rozhodnutím Ministerstva vnitra České republiky, pokud by porušila předpisy zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů.²²²

6 ČINNOST PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI ČESKÉHO RÁJE

Pekařova společnost Českého ráje sdružuje v současné době přes sto členů různých věkových kategorií, převážně z řad historiků, archivářů, kronikářů, knihovníků, učitelů a dalších zájemců o historii z celé České republiky i ze zahraničí. Členové se podílí na činnostech společnosti, mezi které patří

---

²¹⁹ Stanovy Pekařovy společnosti Českého ráje, Turnov 1990, s. 3.

²²⁰ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/stanovy.htm>>.

²²¹ Stanovy Pekařovy společnosti Českého ráje, Turnov 1990, s. 3–4.

²²² Tamtéž, s. 4.

zejména pořádání přednášek a konferencí, vydávání publikací a cestování po památkách nejen v oblasti Českého ráje. Od roku 1990, kdy došlo k obnovení společnosti, byly odhaleny pamětní desky několika zasloužilých rodáků Českého ráje a k jejich životním výročím byly uspořádány vědecké konference.²²³ Společně s dalším spolkem Sdružení historiků České republiky (Historický klub 1872) Pekařova společnost od roku 2002 uděluje Cenu Josefa Pekaře pro mladé historiky za nejlepší monografii v oboru českých dějin od raného středověku do současnosti.²²⁴

V posledních letech se podařilo vrátit Pekařovo jméno nejen do názvu gymnázia v Mladé Boleslavi, ale i do povědomí širší veřejnosti. Prostřednictvím vědeckých konferencí, které Pekařova společnost pořádá téměř každý rok, jsou obyvatelé Turnovska i celé České republiky seznamováni s významnými osobnostmi a událostmi v dějinách naší země. Jedna z prvních konferencí se věnovala historikovi Pekařovi a jejím cílem bylo připomenout jeho dílo a odkaz. Z uspořádaných konferencí vychází každý rok mimořádné vydání (supplementum) sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší*.²²⁵ O proběhnutých i chystaných aktivitách vydává sdružení každý rok na valné hromadě zprávu o činnosti Pekařovy společnosti. Z předchozího výčtu tedy vyplývá, že činnost Pekařovy společnosti Českého ráje je velmi rozmanitá, podrobněji se jednotlivým aktivitám budou věnovat následující podkapitoly.

6.1 Vědecké konference

Jak bylo v úvodu kapitoly zmíněno, k nejvýznamnějším aktivitám Pekařovy společnosti patří vědecké konference. Jsou většinou pořádány jednou za rok a

²²³ Bílek, K., Dvacet let obnovené Pekařovy společnosti Českého ráje, in: Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, Sobotka 2010, roč. 47, č. 4, s. 12.

²²⁴ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cena.htm>>.

²²⁵ Bílek, K., Vyvrcholením práce společnosti jsou každoroční konference, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 93, s. 7.

účastní se jí zájemci z celé České republiky i ze zahraničí. Uspořádané konference se zabývají zejména oblastí české historiografie, na nichž je hodnocen přínos řady historiků. Díla mnohých českých historiků minulý politický režim zavrhoval a jejich knihy byly vyřazovány z veřejných knihoven.²²⁶ Při pořádání konferencí Pekařova společnost Českého ráje spolupracuje s mnoha odbornými pracovišti (např. archivy), vědeckými ústavy (např. Akademie věd České republiky) i vysokými školami (Univerzita Karlova v Praze, Univerzita Palackého v Olomouci, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a Technická univerzita v Liberci).²²⁷ Konference společnost pořádá většinou každý rok a nejčastěji se konají v Lázních Sedmihorky u Turnova. Velmi často na ně přijíždí účastníci nejen z Čech a Moravy, ale i ze zahraničí. Pořádané konference se nejčastěji věnují životu i dílu významných rodáků Českého ráje, např. Josefu Pekařovi, Josefu V. Šimákovi, Františku Kutnarovi, Zdeňku Kalistovi a Janu Patočkovi. Některé konference se zabývaly i hudbou, barokní kulturou, protireformací, valdštejnskou lodží v Jičíně i tamním gymnáziem.²²⁸

Za podpory institucí Ministerstva kultury České republiky, sponzorů i vlastních členů vydává Pekařova společnost Českého ráje referáty z konferencí. Vycházejí jako samostatné sborníky (tzv. supplementum – zvláštní vydání) nebo jako součást vlastivědných sborníků *Z Českého ráje a Podkrkonoší*, které jsou vydávány každý rok ve spolupráci Státního okresního archivu v Semilech a Muzea Českého ráje v Turnově. První supplementum s názvem *Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století* vyšlo v roce 1994 jako soubor referátů, které byly předneseny na dubnové vědecké konferenci v Lázních Sedmihorky o životě a díle Josefa Pekaře.²²⁹

²²⁶ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/konference.htm>>.

²²⁷ Dostupný z <http://www.kraj-lbc.cz/public/obcanskas_ost_zaj_s_3ff1f7799f.pdf>.

²²⁸ Bílek, K., Vyvrcholením práce společnosti jsou každoroční konference., in: Krkonošské noviny, Trutnov 1994, č. 93, s. 7.

²²⁹ Bílek, K., Dvacet let obnovené Pekařovy společnosti Českého ráje, in: Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, Sobotka 2010, roč. 47, č. 4, s. 12.

Vědecká konference, zabývající se historikem Josefem Pekařem, byla první konferencí uspořádanou obnovenou Pekařovou společností Českého ráje. Její název byl *Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století a referáty*, které na ní zazněly, se věnovaly životu, dílu i významu historické práce Josefa Pekaře. Konferenci uspořádala společnost ve dnech 8. a 9. dubna 1994 v Lázních Sedmihorky u Turnova.²³⁰ Vědeckou konferenci doprovodilo několik společenských a kulturních akcí v Turnově i v okolních obcích a zprávy o jejím průběhu se objevily v několika místních periodikách.²³¹ Předcházelo jí uctění památky Josefa Pekaře ve dnech 7. a 8. dubna 1994, které uspořádala Pekařova společnost ve spolupráci s Muzeem Českého ráje v Turnově, Turnovským kulturním střediskem a Spolkem rodáků a přátel Turnova.²³² Původní Spolek Turnováků v Praze, na který Spolek rodáků a přátel Turnova navazuje, založil právě Josef Pekař. Na slavnostním večeru v turnovském divadle promluvil o osobnosti a díle Josefa Pekaře pracovník Historického ústavu Akademie věd, historik Josef Hanzal.²³³ Průběh slavnostního večera režíroval herec a místní rodák Vojtěch Ron,²³⁴ který byl o několik let později jmenován čestným členem Pekařovy společnosti.

Druhý den byl v dopoledních hodinách odhalen pomník Josefa Pekaře ve Skálově ulici (v této ulici sídlí i Muzeum Českého ráje).²³⁵ Pekařův pomník vytvořil sochař Josef Drahoňovský a původně měl být slavnostně odhalen již v roce 1939. Při odhalení pomníku měl promluvit tehdejší starosta města Josef Plíhal a k této příležitosti bylo vytištěno mimořádné číslo Pojizerských listů. K slavnostnímu odhalení pomníku ale nedošlo, protože 1. září 1939 se v Turnově objevilo gestapo a odvezlo sedm předních občanů města (radního Pravoslava Svobodu, učitele Václava Škrétu, obchodníky Viléma Pecinu a Františka Fatora, ředitele městské spořitelny Františka Loumu, hoteliéra

²³⁰ Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 1, Semily 1994, s. 17.

²³¹ Kronika města Turnova 1994, Turnov 1994, s. 7.

²³² Spolek rodáků a přátel Turnova – obnoven v roce 1991. Pořádá přednášky, besedy a další kulturní akce. Od roku 1991 vydává časopis *Náš Turnov*.

²³³ Josef Hanzal (1934–2002), historik, archivář a člen Historického klubu.

²³⁴ Vojtěch Ron (1930–2007), divadelní herec a režisér.

²³⁵ Kronika města Turnova 1994, Turnov 1994, s. 6.

Františka Hájka a ředitele veřejné obchodní školy Josefa Komárka) do koncentračního tábora v Buchenwaldu. Odhalení pomníku se přesunulo na 19. listopadu 1939 a nakonec při slavnosti promluvil i starosta města Turnova Josef Plíhal, jak bylo původně plánováno.²³⁶ Po roce 1948, kdy se moci v Československu ujala komunistická strana, bylo 3. listopadu 1949 na plenárním zasedání Národního výboru v Turnově rozhodnuto o odstranění pomníku. Rozhodnutí Národního výboru podporoval i poručík Václav Kudrna, který tvrdil, že *„je nepopíratelnou skutečností, že nám Josef Pekař zkreslil dějiny a odstraněním pomníku bude splněno jen to, co valná část občanstva plně chápe a za čím také pokroková veřejnost stojí“*.²³⁷

Po listopadové revoluci v roce 1989 se Pekařovy knihy opět vrátily do veřejných knihoven a v roce 1991 se na statku v Daliměřicích objevila pečlivě uschovaná pamětní deska Josefa Pekaře. Spolek rodáků a přátel Turnova, v čele s předsedou Jiřím Šolcem, se začal zabývat myšlenkou obnovení zničeného Pekařova pomníku a pro tento záměr získal podporu Pekařovy společnosti Českého ráje. Pekařovu bustu zrestauroval akademický sochař Jaroslav Marek a 8. dubna 1994 byla odhalena starostou města JUDr. Václavem Šolcem ve Skálově ulici.²³⁸ Slavnostní projev pronesl český historik a znalec Pekařova díla Josef Hanzal z Historického ústavu v Praze: *„Už dnes se jeví jako jednoznačné, že Pekař patří k těm osobnostem, které předznamenaly náš svobodný vývoj po listopadu 1989. V řadě prací – zejména k dějinám husitství a dějinám po Bílé Hoře k baroku – se ukazují jeho myšlenky a podněty jako velice inspirující, v mnoha směrech určují dnešní tendence v historickém bádání. Tato konference bezesporu zdůrazní Pekařův obrovský morální přínos pro vědeckou práci. V jeho pojetí historiografie není*

²³⁶ Navrátil, I., Pekařův pomník znovuzrozený, in: Pojizerské listy, Turnov 1994, č. 13, s. 3.

²³⁷ Navrátil, I., Pekařův pomník znovuzrozený, in: Pojizerské listy, Turnov 1994, č. 14, s. 1.

²³⁸ Tamtéž, s. 5.

*čistá akademická věda, Pekař hovoří k širší veřejnosti, duchovně a morálně se jí snaží stimulovat.*²³⁹

Při příležitosti odhalení pomníku byl Josef Pekař označován za velkou osobnost českého dějepisectví, ale Jaroslav Pánek²⁴⁰ z Historického ústavu Akademie věd dodal, že by byl velice nerad, „*aby se Pekař z historika zakazovaného stal historikem svatým. Člověkem vymykajícím se lidským kritériím. Člověkem takřka nechybujícím. I Pekař se nezřídka mýlil, byl často subjektivní, impulsivní a měnil svoje názory*“.²⁴¹

Po slavnostním odhalení Pekařova pomníku následovala návštěva statku Pekařovy rodiny v Daliměřicích, jejíž světnice byla upravena jako památeční síň připomínající turnovského rodáka. Po prohlídce daliměřického statku hosté konference navštívili hrob Josefa Pekaře v Jenišovicích u kostela sv. Jiří.²⁴² Konference pokračovala referáty a diskusním blokem i následující den 9. dubna 1994 v Lázních Sedmihorky, na které zaznělo přes dvacet odborných referátů a diskusních příspěvků. Konference se zúčastnilo více než sto dvacet českých i moravských historiků, pedagogů i dalších zájemců o českou historii a zejména o odkaz a dílo Josefa Pekaře.²⁴³ Mezi účastníky konference nechyběli ani synovci Josefa Pekaře, Josef (1931) a Václav (1933). Konference se zúčastnili i bývalý český premiér Petr Pithart a v neposlední řadě Jindřich Francek, ředitel Státního okresního archivu v Jičíně, který v té době zastával funkci předsedy Pekařovy společnosti a jenž pronesl závěrečnou řeč: „*Tato konference a vše, co jí předcházelo, je jakýmsi vyvrcholením dosavadní činnosti Pekařovy společnosti Českého ráje v popularizaci života a díla malorochozeckého rodáka profesora Josefa Pekaře. Stejně jako se pokoušíme vrátit Josefa Pekaře, kam patří, budeme se o totéž snažit i v případě dalších rodáků tohoto kraje, kulturních pracovníků a vědců.*“

²³⁹ Klikar, L., Pekařovo dílo stále živé, in: Pojizerské listy, Turnov 1994, č. 15, s. 2.

²⁴⁰ Jaroslav Pánek (1947), český historik zabývající se zejména českými a středoevropskými dějinami raného novověku, vědecký pracovník Historického ústavu Akademie věd České republiky.

²⁴¹ Klikar, L., Pekařovo dílo stále živé, in: Pojizerské listy, Turnov 1994, č. 15, s. 3.

²⁴² Kronika města Turnova 1994. Turnov 1994, s. 7.

²⁴³ [?], Program Pekařových oslav, in: Pojizerské listy, Turnov 1994, č. 14, s. 5.

*Jen tak na okraj – v Turnově to je Josef Vítězslav Šimák, v Benátkách nad Jizerou se narodil Zdeněk Kalista, na Jičínsku také řada významných osobností, takže si myslím, že Pekařova společnost bude mít do budoucna práce dost a dost.*²⁴⁴

Druhá vědecká konference uspořádaná Pekařovou společností se konala také v roce 1994 a jmenovala se *Václav Karel Holan Rovenský a barokní kultura v horním Pojizeří*. Vědecká konference byla připravena k příležitosti zahájení vernisáže o barokní kultuře v oblasti Pojizeří a o českém hudebním skladateli Václavu Karlu Holanu Rovenském,²⁴⁵ který byl ovlivněn italskou hudbou a vytvořil barokní kancionálu. Výstava v Muzeu Českého ráje trvala necelé dva měsíce od 10. září, kdy byla uspořádána konference, do konce října 1994. Václav Karel Holan Rovenský studoval na jezuitském gymnáziu v Jičíně a po studiích se stal učitelem a varhaníkem v několika farnostech v různých městech (např. v Jičíně, Rovensku pod Troskami i na Vyšehradě v Praze). Na konci 17. století odešel z Prahy a několik let žil jako poustevník na hradě Valdštejn u Turnova. V závěru života vykonával kamenickou činnost.²⁴⁶ Mezi jeho nejznámější díla patří barokní kancionál *Kaple královská zpěvní* (Capella regia musicalis), z kterého několik písní složil a několik převzal. Na konci 17. století vydal dvoje pašije: *Pašije Ježíše Krista podle sepsání sv. Matouše* (1690) a *Pašije Ježíše Krista podle sepsání sv. Jana* (1692).²⁴⁷ Na konferenci v Muzeu Českého ráje v Turnově celkem zazněly přednášky jedenácti účastníků konference, jež pojednávaly o hudební kultuře v 17. století, o barokní hudbě a o přínosu skladatele Václava Karla Holana Rovenského.²⁴⁸

²⁴⁴ Klikar, L., Pekařovo dílo stále živé, in: Pojizerské listy, Turnov 1994, č. 15, s. 3.

²⁴⁵ Václav Karel Holan Rovenský (1644–1718), český hudební skladatel, varhaník, kapelník a kameník.

²⁴⁶ Hůlek, J., Václav Karel Holan Rovenský a píseň českého baroka, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 8, Semily 1994, s. 161–164.

²⁴⁷ Malotín, B., Cappella regia musicalis a její místo mezi českými barokními kancionály, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 8, Semily 1994, s. 134–135.

²⁴⁸ Program konference Václav Karel Holan Rovenský a barokní kultura v Pojizeří, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 9, Semily 1994, s. 145.

V roce 1996 se konala vědecká konference s názvem *Josef Vítězslav Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*, kterou pořádala Pekařova společnost ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií v Praze a s Muzeem Českého ráje v Turnově, které je domovskou institucí Pekařovy společnosti.²⁴⁹ Místem konání konference, která probíhala ve dnech 10. a 11. května 1996, se stala města Turnov a Hrubá Skála. Jednalo se v pořadí již o druhou konferenci, jež se věnovala životu a dílu turnovského rodáka. Josef Vítězslav Šimák byl stejně jako Josef Pekař historik pocházející z Českého ráje a zároveň byl už od dětství jeho blízkým přítelem.

Josefa Vítězslava Šimáka, podobně jako Josefa Pekaře, provázely po celý život láska a obdiv k rodnému kraji. Pocházel ze vzdělané rodiny ředitele turnovské školy, která žila ve Skálově ulici přímo v centru Turnova. Velmi často cestoval po malebném okolí a silně na něj zapůsobily starobylé hrady a tvrze. Po studiu na mladoboleslavském gymnáziu se rozhodl studovat historii na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, kam směřovaly i kroky Josefa Pekaře.²⁵⁰ Na pole české historiografie vstupoval ve stejné době jako Josef Pekař, Josef Šusta, Václav Novotný, Kamil Krofta a Gustav Fridrich.²⁵¹ V roce 1894 získal doktorát a o deset let později se stal docentem. Věnoval se shromažďování a studiu písemných materiálů v archivech i knihovnách a velmi ho lákaly dějiny jeho rodného města a Českého ráje. Josef Pekař o Šimákovi při příležitosti jeho šedesátých narozenin napsal: *„Soustřeďoval od počátku velkou část pracovního úsilí životního k dějinám Turnova a Turnovska. Proč, lze pochopit. Byl turnovský rodák a plán vzdělání vědeckým způsobem dějiny rodného města a okolí stál od počátku v popředí.“*²⁵²

²⁴⁹ Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 2, Semily 1996, s. 4.

²⁵⁰ Maierová, H., Josef Vítězslav Šimák historik Českého ráje (1870–1941), in: Jizerská kóta 0428, Jablonec nad Nisou 1996, č. 3, s. 4.

²⁵¹ Hanzal, J., Místo J. V. Šimáka v české historiografii, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 2, Semily 1996, s. 11.

²⁵² Maierová, H., Josef Vítězslav Šimák historik Českého ráje (1870–1941), in: Jizerská kóta 0428, Jablonec nad Nisou 1996, č. 3, s. 4.

Turnovsku věnoval Šimák desítky studií, které se týkaly dějin okolních hradů, uměleckých památek a významných šlechtických rodů. Podobně jako Josef Pekař, který napsal *Knihu o Kosti* (1911), napsal J. V. Šimák *Knihu o Housce* (1930). Už z důvodu podobného názvu knih se díla neubráníla srovnání. Na rozdíl od Pekaře, napsal Šimák *Knihu o Housce* na základě objednávky bohatého mecenáše Josefa Šimonka, který v roce 1924 koupil hrad Housku a rozhodl se jí přestavět do podoby renesančního zámku. Šimák začal psát *Knihu o Housce* až sedmnáct let od vydání Pekařovy *Knihy o Kosti* a snažil se vytvořit jakýsi protipól jeho díla, protože se úplně neztotožnil s Pekařovou použitou metodou. Pekařovým dílem se nechal inspirovat a i proto v názvu zvolil parafrázi *Knihy o Kosti*. Obě díla jsou nedokončená, Pekařova kniha měla být původně třídílná a Šimákovo dílo mělo mít původně dvě části. Oba autoři využívají jiné metody, zatímco Šimák ve své *Knize o Housce* zachycuje události chronologicky a věnuje se delšímu časovému úseku, Pekař se věnuje poměrně krátkému období v rozmezí zhruba sta let. Dodnes je Šimákovo dílo chápáno jako skrytá a kultivovaná polemika s přítelem Josefem Pekařem.²⁵³

Josef Vítězslav Šimák měl významný podíl na vydávání vlastivědného sborníku *Od Ještěda k Troskám*, který vedl a jemuž vytýčil jasný program všestranných vlastivědných výzkumů, protože se velmi zajímal o archeologii Pojizeří a Českého ráje.²⁵⁴ Byl aktivním členem několika spolků, např. *Společnosti přátel starožitností*,²⁵⁵ *Historického klubu*,²⁵⁶ *Královské české společnosti nauk*²⁵⁷ a *České akademie věd a umění*.²⁵⁸ Působil i v *Českém*

²⁵³ Racek, J., Šimákova Kniha o Housce a Pekařova Kniha o Kosti, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 2, Semily 1996, s. 51–55.

²⁵⁴ Prostředník, J., Velké poučení pro současné generace (J. V. Šimák a archeologie Pojizeří), in: Pojizerské listy, Turnov 1996, č. 25, s. 7.

²⁵⁵ Společnost přátel starožitností – vznikla v roce 1888 a byla zaměřena na poznávání a ochranu národního kulturního dědictví. Od roku 1893 vydává vlastní Časopis přátel starožitností, jejímž redaktorem byl J. V. Šimák.

²⁵⁶ Historický klub – spolek českých historiků, který působil mezi lety 1872 až 1881. Obnoven po roce 1990 pod názvem Sdružení historiků České republiky.

²⁵⁷ Královská česká společnost nauk – vznikla v roce 1784, po roce 1952 byla nucena ukončit svojí činnost, kterou převzala nově vzniklá Československá akademie věd.

klubu turistickém, podílel se na propagaci krás Turnovska i Českého ráje a vydal průvodce *Českým rájem, 150 výletů z Turnova*. Velký význam měly jeho zásluhy o turnovské muzeum, které vzniklo v roce 1886 a jež je v současné době domovskou institucí Pekařovy společnosti Českého ráje. V roce 1914 se podílel na založení *Muzejního spolku pro Turnov a okolí*, pro nějž vypracoval i stanovy. Josef Vítězslav Šimák zůstával stejně jako Josef Pekař po celý svůj život věrný rodnému kraji a velmi často se do Českého ráje vracel.²⁵⁹

Již po skončení vědecké konference o Josefu Pekařovi v roce 1994 si její účastníci přislíbili, že jedno z příštích setkání bude věnované Šimákovi.²⁶⁰ V roce 1996 uplynulo padesát pět let od úmrtí Josefa Vítězslava Šimáka a v tomto roce se konaly i oslavy 110. výročí založení turnovského Muzea Českého ráje, jemuž Šimák věnoval každou volnou chvíli. Organizoval archeologické výzkumy, ochranu památek, pořádal městský archiv a připravoval výstavy. Při příležitosti výročí založení muzea byla uspořádána vědecká konference s názvem *J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*, která se konala ve dnech 10. a 11. května. Cílem konference bylo zhodnotit Šimákovo rozsáhlé dílo a posoudit do jaké míry je dnes možné využít jeho podnětů v rozvoji historické vědy.²⁶¹ Na Šimákově domě ve Skálově ulici byla nejprve odhalena pamětní deska. Při této příležitosti promluvili starosta města Václav Šolc, předseda spolků rodáků Jiří Šolc a Josef Hanzal z Historického ústavu Akademie věd. Konference pokračovala na zámku Hrubá Skála, kde zaznělo úvodní slovo předsedy Pekařovy společnosti Karola Bílka a přes dvacet odborných přednášek o Šimákově díle a jeho významu pro dějiny naší vlasti. Celý program přednášek byl rozdělen do tří bloků a po skončení konference vyšly přednesené referáty v souhrnném

---

²⁵⁸ Česká akademie věd a umění – instituce pro podporu věd a umění, založená v roce 1888 v Praze. Po roce 1952 byla nahrazena Československou akademií věd.

²⁵⁹ Maierová, H., Josef Vítězslav Šimák historik Českého ráje (1870–1941), in: Jizerská kóta 0428, Jablonec nad Nisou 1996, č. 3, s. 6.

²⁶⁰ Bílek, K., Ohlédnutí za šimákovskou konferencí. Usilujeme o plnohodnotnou renesanci regionální historiografie, in: Od Ještěda k Troskám, Turnov 1996, č. 1, s. 1.

²⁶¹ Tamtéž.

sborníku.²⁶² Na konferenci bylo zdůrazněno, že na příkladu Josefa Vítězslava Šimáka si nejlépe uvědomíme, jaký měl význam pro regionální dějiny a celý kraj. Šimák byl vědec, který nezapomněl, odkud pochází, a jenž se v rodném kraji zasloužil o rozvoj mnohých místních spolků i sborníků.²⁶³

V pořadí již pátá celostátní vědecká konference, která se zabývala významnou osobností a byla uspořádána Pekařovou společností, se konala v roce 1998. Vědecká konference s názvem *Podíl Františka Kutnara a agrárního dějepisectví na formování obrazu české minulosti* probíhala v dnech 24. a 25. dubna v Sedmihorkách u Turnova. Na jejím uspořádání se podílely společně s Pekařovou společností pobočka Klubu historiků v Hradci Králové, Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové a Muzeum Českého ráje v Turnově. Konference byla uspořádána při příležitosti 95. výročí narození a 15. výročí úmrtí profesora Františka Kutnara. Působil jako český historik, který byl zejména v oblasti hospodářských dějin ovlivněn svým učitelem Josefem Pekařem. Zabýval se zejména obdobím národního obrození, lokálními dějinami i dějinami rolnictví a dělnictví. Na počátku konference byla odhalena Kutnarova pamětní deska na rodném domě v Mlázovicích. Odborné příspěvky, které zazněly na konferenci, byly rozděleny opět do tří bloků: vznik a vývoj moderního dějepisectví, místo dějin venkova v současné historiografii a ve třetím bloku zazněly referáty na téma František Kutnar – pedagog, historik a člověk. Součástí konference byla i přednáška Kutnarova syna Aleše, jež se jmenovala *František Kutnar – tatínek a mlázovický rodák*. Na závěr pronesl své slovo Vladimír Wolf,²⁶⁴ který shrnul průběh konference zabývající se osobností a dílem Františka Kutnara. Dvoudenní konference, která dokázala, že Kutnarovo dílo je stálou inspirací i pro současné historiky, se zúčastnilo více než sto zájemců o českou historii.²⁶⁵

²⁶² Grund, O., Dílo Josefa V. Šimáka o kolonizaci českých zemí je aktuální také dnes, in: Krkonošské noviny, Trutnov 1996, č. 119, s. 8.

²⁶³ Bílek, K., Úvodní slovo, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 2, Semily 1996, s. 6.

²⁶⁴ Vladimír Wolf (1942), historik, archivář, vysokoškolský profesor a editor.

²⁶⁵ Wolf, V., Závěrečné slovo, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 4, Semily 1998, s. 245–246.

O dva roky později, ve dnech 14. a 15. dubna 2000 se konala další vědecká konference věnovaná významné osobnosti české historiografie. Místo pro konání konference *Zdeněk Kalista a kulturní historie* bylo zvoleno opět v Lázních Semihorky u Turnova. Na jejím uspořádání se podílela Pekařova společnost Českého ráje společně s Literárním archivem památníku národního písemnictví v Praze, Historickým ústavem Akademie věd České republiky a Muzeem Českého ráje v Turnově. Pekařova společnost si uspořádáním této konference připomněla 130. výročí narození Josefa Pekaře, ale přednesené referáty se věnovaly zejména žákovi Pekaře Zdeňku Kalistovi při příležitosti 100. výročí jeho narození.²⁶⁶ Zdeněk Kalista byl původně básníkem, který se společně s Jiřím Wolkerem věnoval formě proletářské kritiky společnosti. Ve 20. letech 20. století byl místopředsedou *Literární skupiny* a v roce 1928 se stal členem výboru *Kruhu českých spisovatelů*. Publikoval v celé řadě českých i zahraničních literárních i historických periodik (Host, Památky archeologické, Literární listy, Lidová demokracie, Obroda). V pozdější době se začal více zajímat o české dějiny, zejména se věnoval období baroka a době pobělohorské. S tématem českých dějin 17. a 18. století se seznámil jako žák Josefa Pekaře, který se pro něj stal jeho celoživotním vzorem a inspirací.²⁶⁷ Ještě v době Pekařova života si Kalista předsevzal, že o Pekařovi napíše biografii a v roce 1941 vyšla Kalistova kniha, nazvaná *Josef Pekař*.²⁶⁸ Komunistický režim se snažil jeho dílo potlačovat; v roce 1951 se stal jednou z obětí politických procesů. Původně byl odsouzen na 15 let, ale po devíti letech byl na základě prezidentské amnestie propuštěn. O šest let později byl rehabilitován, ale vědecké a umělecké rehabilitace se Kalista už nedožil.²⁶⁹ Vědecká konference věnovaná žákovi profesora Josefa Pekaře se stala

---

²⁶⁶ Jenšovský, V., Historik a básník, kterého čekal komunistický očištěc, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 93, s. 13.

²⁶⁷ Grund, O., Konference Pekařovy společnosti včera odpoledne skončila, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 91, s. 3.

²⁶⁸ Hanzal, J., Zdeněk Kalista a Josef Pekař, in: Z Českého ráje a Podkrkonoří. Supplementum 6, Semily 2000, s. 129.

²⁶⁹ Jenšovský, V., Historik a básník, kterého čekal komunistický očištěc, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 93, s. 13.

jednou z nejvýznamnějších kulturních akcí v Českém ráji a zúčastnilo se jí velké množství hostů, někteří přijeli i ze zahraničí (profesor Cetwiński z Polska, hrabata Karl-Eugen a Diviš Czerninové, Ernst Waldstein z Rakouska aj.).²⁷⁰ Při této příležitosti byla v Kalistově rodném městě Benátky nad Jizerou odhalena pamětní deska, čím mu byl splacen dluh, který česká věda i jeho region pociťují.²⁷¹

V roce 2001 uspořádala Pekařova společnost spolu s Ústavem hudební vědy Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, s Muzeem české hudby v Praze a se Společností Antonína Dvořáka vědeckou konferenci *Antonín Dvořák a hudební tvorba jeho současníků* v rámci hudebního festivalu Dvořákův Turnov a Sychrov. Program konference zahájila prezentace referátů, které byly rozděleny do dvou bloků: tvorba Antonína Dvořáka a jeho současníků, ve druhém bloku zazněly referáty na téma Antonín Dvořák a severovýchodní Čechy.²⁷² Po skončení prvního dne konference byl uspořádán v kapli zámku Hrubý Rohozec koncert z písňové tvorby Antonína Dvořáka. Následující den probíhala druhá část konference, na které byly předneseny referáty na téma Antonín Dvořák a severovýchodní Čechy. Po ukončení konference se konal, tentokrát v kapli na zámku Sychrov, koncert z duchovní tvorby Antonína Dvořáka.²⁷³

Další významnou osobností, které se konference Pekařovy společnosti věnovala, byl František Ladislav Rieger. Vědecká konference nazvaná *František Ladislav Rieger a česká společnost druhé poloviny 19. století* se konala ve dnech 25. a 26. dubna 2003 ve spolupráci se Základní školou F. L. Riegra, Muzeem Českého ráje v Turnově, Státním okresním archivem v Semilech a Muzeem a Pojizerskou galerií v Semilech. Před zahájením konference byla v turnovském muzeu uspořádaná vernisáž s názvem

---

²⁷⁰ Bílek, K., Novinky z valné hromady Pekařovy společnosti Českého ráje. Deníky Bohemia, Česká Lípa 2001, roč. 10, č. 53, s. 1.

²⁷¹ Bílek, K., Zahájení konference, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 6, Semily 2000, s. 8.

²⁷² Kol. autorů, Z Českého ráje a Podkrkonoší, Semily 2001, č. 14, s. 125–130.

²⁷³ Kol. autorů, Z Českého ráje a Podkrkonoší, Semily 2002, č. 15, s. 144–159.

František Ladislav Rieger – život a dílo.²⁷⁴ František Ladislav Rieger patřil k nejvýznamnějším postavám české politiky v 19. století. Působil i jako český poslanec v Říšské radě (byl považován za mluvčího českých poslanců).²⁷⁵ Politika ale nebyla jedinou oblastí jeho zájmu, Rieger se zabýval i hospodářskými a ekonomickými vztahy. Cílem přednášek a odborných diskusí bylo zhodnocení složité úlohy Riegra v české společnosti v 19. století. Program konference byl rozdělen do tří bloků: česká politika druhé poloviny 19. století a F. L. Rieger, život F. L. Riegra a třetí blok přednášek se zabýval venkovskou společností druhé poloviny 19. století.²⁷⁶ Vědecké konference věnované nejvýznamnějšímu semilskému rodákovi se zúčastnila i jeho pravnučka Věra Macháčková-Riegerová. Konference byla uspořádána při příležitosti 100. výročí Riegrova úmrtí a její program byl zaměřený na zhodnocení jeho úlohy v české společnosti a v rakouské monarchii od roku 1848 až do jeho smrti. Pekařova společnost konáním této konference pokračovala v pořádání konferencí věnovaných významným osobnostem nejen z oblasti Českého ráje.

V roce 2004 uspořádala Pekařova společnost vědeckou konferenci při příležitosti 130. výročí narození jičínského rodáka a básníka Karla Krause. Společně se s Pekařovou společností na konání konference, která probíhala ve dnech 21. až 23. dubna 2004 v Jičíně, podílely i Památník národního písemnictví v Praze,²⁷⁷ Společnost Franze Kafky,²⁷⁸ Občanské sdružení Baševi²⁷⁹ a Regionální muzeum a galerie v Jičíně. Cílem konference nazvané *Karl Kraus – jičínský rodák a světoobčan* bylo ukázat mnohostrannou osobnost Karla Krause jako jičínského rodáka, rakouského básníka, esejisty,

²⁷⁴ Vosáhllová, M., Historikové: Rieger si zájem veřejnosti rozhodně zaslouží. Deník Pojizeří, Semily 2003, č. 116, s. 16.

²⁷⁵ Hlavačka, M., Závěr konference. Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 8, Semily 2003, s. 322.

²⁷⁶ Kol. autorů, Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 8, Semily 2003, s. 335.

²⁷⁷ Památník národního písemnictví – literární muzeum, jehož součástí je archiv, umělecké sbírky, knihovna a studovna. Dostupný z <<http://www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/cs/pnp-dejiny-v-datech.php>>.

²⁷⁸ Společnost Franze Kafky – založena v roce 1990. Hlavním cílem spolku je oživit tradice pražské německé literatury, jejímž symbolem je jméno Franze Kafky. Dostupný z <<http://www.franzkafka-soc.cz/spolecnost/>>.

²⁷⁹ Občanské sdružení Baševi – vzniklo v roce 2002. Snaží se vzbudit zájem široké veřejnosti o židovskou kulturu a její duchovní a hmotný odkaz. Dostupný z <<http://www.basevi.cz/>>.

dramatika a kritika, kterému je stále věnována pozornost ze strany literárních historiků i humanitně zaměřené společnosti.²⁸⁰ Myšlenku uspořádání konference poprvé iniciovalo židovské Občanské sdružení Baševi. Karl Kraus pocházel z židovské rodiny a ve třech letech se s rodiči přestěhoval do Vídně, kde se neúspěšně pokoušel prosadit jako herec a divadelní režisér. Od roku 1899 začal vydávat časopis *Die Fackel* (Pochodeň), ve kterém se vyjadřoval k problémům války, etiky společenského života, civilizace a komunikace.²⁸¹ Čeští čtenáři znají zejména jeho román *Poslední dnové lidstva* (1922). V současné době poměrně často znovu vychází jeho knihy, což svědčí o faktu, že jeho odkaz je stále velmi živý. Karl Kraus pobýval celý život ve Vídni, ale do Čech se často vracel i přes to, že téměř neuměl česky. Součástí konference, na níž přednesli své referáty a diskusní příspěvky i zahraniční germanisté, bylo odhalení pamětní desky Karla Krause. Při této příležitosti vystoupil se svým projevem velvyslanec Rakouska v České republice Klaus Daublebsky.²⁸²

V dalším roce se Pekařova společnost podílela na konání konference *Ruralismus – jeho kořeny a dědictví*, která se uskutečnila ve dnech 22. a 23. dubna 2005 v Sedmihorkách u Turnova. Jejím hlavním tématem byl ruralismus utvářející se ve 20. letech 20. století kolem turnovského časopisu *Sever a východ*²⁸³ (konference se konala při příležitosti výročí 80 let od založení časopisu). Ruralismus se utvářel i v okruhu autorů Josefa Knapa, Františka Křeliny, Jana Knoba a Václava Prokúpků, kteří se ve svém díle zabývali vesnickou tematikou, vztahem člověka k půdě a vztahem mezi venkovem a městem. V literatuře ruralismus navazoval na českou prózu 19. století (Karolína Světlá, Karel Václav Rais, Josef Holeček, Jindřich Šimon Baar), proto mu byla vytýkána i jistá neaktuálnost. Konference se zaměřila zejména na kořeny ruralismu, které nejsou spojeny jen s literaturou, ale objevují se obecně v humanitních vědách, proto je toto téma poměrně široké a svými

²⁸⁰ Macurová, N., Předmluva, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 9, Semily 2004, s. 7.

²⁸¹ Tamtéž, s. 7.

²⁸² Wolfová, E., Úvodní slova, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 9, Semily 2004, s. 11.

²⁸³ *Sever a východ* – časopis, který vycházel mezi lety 1925 a 1930. Vydávali ho představitelé ruralismu a tradičních křesťanských hodnot.

referáty přispěli odborníci z řady různých oborů (literární historie, historie, historiografie).²⁸⁴ Úvodní referáty se zabývaly vývojem a významem ruralismu, v dalších příspěvcích byli připomenuti jeho představitelé a některé přednášky se věnovaly vztahu ruralismu a agrárního hnutí. Nezazněly ale referáty, které by se více věnovaly osudům spisovatelů v 50. letech 20. století, kdy se většina z nich stala obětmi vykonstruovaných procesů. Konference se zúčastnili i příbuzní některých představitelů ruralismu, jejichž referáty zazněly ve vzpomínkovém bloku (byl součástí konferencí o Josefu Pekařovi, Zdeňku Kalistovi a o Františkovi Kutnarovi). Závěrečný den konference byl věnován exkurzi po stopách ruralistů Českého ráje. Navštívili rodné domy Josefa Knapa a Václava Prokúпка, školu, kterou navštěvoval Jan Knob a na závěr dne i starohradský zámek, ve kterém si prohlédli výstavu archivních materiálů z osobních fondů ruralistů. Uspořádání této konference přineslo Pekařově společnosti i ocenění, protože byla nominována na cenu Jívinský Štefan za významný kulturní počín roku 2005.²⁸⁵

Vědecká konference s názvem *50 let CHKO Český ráj* se konala při příležitosti oslav 50 let vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Česká ráj v roce 1955 (Český ráj byl první chráněnou krajinnou oblastí v tehdejší Československu). Místem konání byly zvoleny tradičně Lázně Sedmihorky a dalším důvodem pro zvolení této lokality byl fakt, že v minulosti měl být dán právě v Sedmihorkách impuls k názvu toho území – Český ráj.²⁸⁶ Na konferenci přijelo přes 200 účastníků, včetně zahraničních hostů a v pěti blocích bylo předneseno přes padesát referátů. Součástí byl i doprovodný program v podobě výstavy historických pohledů se zámky Českého ráje, otevření nové naučné stezky Sedmihorky a zrekonstruovaného altánu Bukovina v arboretu u zámku Hrubá Skála.²⁸⁷ Cílem konference nebylo jen

²⁸⁴ Macura, O., Závěrečné slovo, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 10, Semily 2005, s. 271.

²⁸⁵ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v roce 2005, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 19, Semily 2006, s. 223–224.

²⁸⁶ Šoltysová L., Na závěr, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 11, Semily 2006, s. 386.

²⁸⁷ Bílek, K., Zpráva o činnosti Pekařovy společnosti Českého ráje v roce 2006, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 20, Semily 2007, s. 331–332.

vzpomínání a hodnocení dosažených výsledků, ale zejména hledání dalších přístupů v ochraně přírody i kulturního dědictví a snaha o znovunalezení vztahu k přírodě.²⁸⁸

Při příležitosti dvojího výročí (100 let od narození a 30 let od úmrtí) turnovského rodáka a významného filozofa Jana Patočky byla v roce 2007 uspořádána konference s názvem *Jan Patočka, české dějiny a Evropa*, která se konala v Turnově a v Kramářově vile ve Vysokém nad Jizerou.²⁸⁹ Původní podnět ke konání této konference vzešel z Pekařovy společnosti Českého ráje, která i v předchozích letech, jak bylo zmíněno v této kapitole, pořádala již několik vědeckých konferencí věnovaných významným rodákům regionu Český ráj. Spolupořadatelé vzpomínkové události byly Ústav pro soudobé dějiny a Filozofický ústav Akademie věd České republiky, Muzeum Českého ráje v Turnově a Státní okresní archiv v Semilech.²⁹⁰ Před zahájením konference se 30. května konal koncert skupiny Plastic People of the Universe. Součástí programu bylo setkání kolegů, přátel a žáků Jana Patočky v turnovském Muzeu a slavnostní vzpomínkový večer v Městském divadle v Turnově.²⁹¹ Slavnost zahájil starosta města Václav Šolc svým projevem: „*Necítím se povolán hodnotit dílo tohoto slavného turnovského rodáka, avšak nesmírně si vážím toho, že dokázal prosadit své myšlenky v těžké době a uhájit je i za cenu vlastního života.*“²⁹² Jan Patočka byl po nástupu komunistického režimu v roce 1948 nucen odejít z Karlovy univerzity, na které přednášel. V období pražského jara se na univerzitní půdu vrátil a v roce 1977 se stal mluvčím Charty 77. Po dlouhém policejním výslechu zemřel na srdeční slabost.²⁹³ Jeho život a dílo bylo zachyceno v přednáškách rozdělených do

²⁸⁸ Šoltysová L., Na závěr, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 11, Semily 2006, s. 386–387.

²⁸⁹ Babík, M., Slavnosti J. Patočky v Turnově a ve Vysokém nad Jizerou, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2007, č. 2, s. 3.

²⁹⁰ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v Turnově roku 2007, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 21, Semily 2008, s. 277.

²⁹¹ Hermann, T. a Schifferová, V., Předmluva, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 12, Semily 2007, s. 7.

²⁹² Grund, O., Přední český filozof Patočka by se letos dožil devadesátky, in: Krkonošské noviny, Trutnov 1997, č. 127, s. 1.

²⁹³ Broulík, P., Děti filozofa stále opatrují jeho drahokamy, in: Mladá fronta Dnes, Praha 1997, č. 126, s. 1.

pěti bloků, které předneslo přes třicet účastníků. Cílem konference bylo připomenout činy a dílo Jana Patočky a v neposlední řadě uctít jeho památku.

Šlechtické rody a jejich sídla v Českém ráji byl název vědecké konference uspořádané v roce 2009 k příležitosti 100 let od prvního vydání Pekařovy *Knihy o Kostí* (1909), která zachycuje hospodářské dějiny panství na hradě Kost v 17. století a základy českých agrárních dějin do roku 1848.²⁹⁴ Místem konání nebyly Sedmihorky, nýbrž se konference uskutečnila přímo v centru Turnova. Konference umožnila prezentovat nejnovější poznatky o šlechtických rodech, věnovala se jejich podílu na utváření regionálních a celostátních dějin i na dnešní podobu Českého ráje. Účastníci konference se ve třiceti referátech a diskusních příspěvcích věnovali zdejším rodům Markvarticů, Černínů, Valdštejnů, Smiřických a Rohanů.²⁹⁵ Cílem konference bylo prezentovat změny v této badatelské oblasti od doby Pekařovy *Knihy o Kostí* a Šimákovy *Knihy o Housce*.²⁹⁶ Součástí setkání byl i poznávací výlet na hrad Valdštejn, zájezd do Valdštejnova Jičína a po památkách schlikovského panství.

Zatím poslední konference Pekařovy společnosti se konala v loňském roce s názvem *Karel Jaromír Erben a úloha paměťových institucí v historických proměnách*. Hlavním pořadatelem konference byla Pekařova společnost spolu s dalšími významnými institucemi a organizacemi: Archiv hlavního města Prahy, Památník národního písemnictví, Česká archivní společnost, Karlova univerzita, Akademie věd České republiky, v. v. i., Muzeum Českého ráje v Turnově, aj.²⁹⁷ Konference se konala k příležitosti 200. výročí narození českého básníka, archiváře, historika, národopisce a jednoho z nejvýznamnějších rodáků Českého ráje a Podkrkonoší Karla

---

²⁹⁴ Petrušková, J., Konference šlechtické rody a jejich sídla v Českém ráji, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2009, č. 1, s. 3.

²⁹⁵ Tamtéž, s. 3.

²⁹⁶ Petrušková, J., Šlechtické rody a jejich sídla, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2010, č. 4, s. 3.

²⁹⁷ Petrušková, J., Připravuje se 14. konference Pekařovy společnosti Českého ráje, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2010, č. 4, s. 3.

Jaromíra Erbena.²⁹⁸ Setkání se uskutečnilo na Malé Skále, kde původní Pekařova společnost v roce 1936 vznikla, a celkem se ho zúčastnilo přes sto literárních vědců, archivářů, muzejníků, historiků českých dějin i regionálních badatelů. Pronesené referáty a příspěvky byly rozděleny do tří bloků: Karel Jaromír Erben, kulturní historie a etnologie, paměťové instituce v historických proměnách a ve třetím bloku zazněly přednášky o literární historii Karla Jaromíra Erbena.²⁹⁹ Souhrnně zmíněné referáty vyšly ve dvoudílném 14. supplementu sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší. Jednotlivá supplementa budou podrobněji zachycena v následující podkapitole s názvem publikace Pekařovy společnosti.

Konference pořádané Pekařovou společností se věnovaly většinou významným osobnostem české historie, významným žákům Josefa Pekaře a v neposlední řadě i zásadním celospolečenským aktivitám v duchu Pekařovy filozofie.³⁰⁰ V neposlední řadě společnost pořádáním vědeckých konferencí pokračovala i v plnění svých stanov, protože mezi její cíle patří šíření znalostí veřejnosti o životě a díle významných osobností z oblasti společenských a přírodních věd, umění a politické činnosti.³⁰¹ Svojí činností společnost naplňuje odkaz českého historika Josefa Pekaře, protože on věnoval poznávání a propagaci Českého ráje podstatnou část svého života.³⁰²

6.2 Publikace Pekařovy společnosti Českého ráje

O publikacích vydávaných Společností Českého ráje se zmiňuje již předchozí kapitola. Členové Pekařovy společnosti také do několika publikací přispívají, výjimkou nejsou ani novinové články v regionálním tisku nebo příspěvky

²⁹⁸ Hlaváček, I., Zahájení konference, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 14, sv. 1, Semily 2011, s. 7.

²⁹⁹ Dostupný z < <http://www.pekar.kozakov.cz/supplementa1.htm>>.

³⁰⁰ Grund, O., Konference Pekařovy společnosti včera odpoledne skončila, in: Krkonošské noviny, Trutnov 2000, č. 91, s. 3.

³⁰¹ Stanovy Pekařovy společnosti Českého ráje, Turnov 1990, s. 1.

³⁰² Bílek, K., Zahájení konference. Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 8, Semily 2003, s. 6.

v časopisech. Někteří členové Pekařovy společnosti jsou i členy redakčních rad a redaktory dalších regionálních periodik, mnohdy i sami rovněž publikují. Pekařova společnost prostřednictvím svých členů přispívá do regionálních periodik: *Od Ještěda k Troskám*, *Z Českého ráje* a *Podkrkonoší*, *Listy starohradské kroniky*, *Krkonošské noviny*, *Hlasy a ohlasy Turnovska* a do mnohých dalších.³⁰³

Od Ještěda k Troskám je vlastivědný sborník vycházející čtyřikrát do roka a mapuje oblasti v okolí Českého Dubu, Mnichova Hradiště, Mladé Boleslavi, Lomnice nad Popelkou, Jičina a Turnova.³⁰⁴ Tento sborník je vydáván občanským sdružením *Paměť Českého ráje a Podještědí* od roku 1994. V tomto roce bylo obnoveno vydávání sborníku se stejným názvem, který vycházel v období první republiky v letech 1921–1937 a jeho zakladateli byli vlastenečtí učitelé.³⁰⁵

Listy starohradské kroniky jsou vydávány ve Starých Hradech u Mladé Boleslavi od roku 1978. Věnují se kulturním a společenským událostem konaných v obci Staré Hrady a okolí. Obsahují taktéž i odborné články týkající se této oblasti.³⁰⁶

Hlasy a ohlasy Turnovska jsou nejdéle vydávaným regionálním časopisem Turnova a okolí, který je vydávaný jednou za měsíc. Věnuje se chystaným i proběhnutým kulturním a společenským akcím v okolí a přináší informace z různých kulturních zařízení. Jeho součástí je i kulturní příloha, která zveřejňuje programy turnovských spolků, sdružení a různých organizací. V neposlední řadě informuje o akcích muzea, městské knihovny, o

³⁰³Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/publikace.htm>>.

³⁰⁴Dostupný z

<http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=62>.

³⁰⁵Tamtéž.

³⁰⁶Dostupný z <<http://www.jicinsko.cz/lsk/>>.

vernisážích, výstavách a přináší i zajímavosti o dalších kulturně-společenských akcích.³⁰⁷

Z Českého ráje a Podkrkonoší je vlastivědný sborník, který vychází jednou do roka a nepravidelně vydává supplementa³⁰⁸ z vědeckých konferencí, na jejichž pořádání se podílí Pekařova společnost.³⁰⁹ Toto regionální periodikum vychází od roku 1988 a přináší původní vědecké studie z různých oblastí: historie, dějiny umění, archeologie a etnologie. Obsahuje i odborné články a zprávy o činnosti muzeí a archivů v oblasti Pojizeří. Vedoucím redaktorem periodika *Z Českého ráje a Podkrkonoší* je Ivo Navrátil, který byl jmenován čestným členem Pekařovy společnosti Českého ráje.³¹⁰ Členy redakční rady vlastivědného sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší* jsou i další členové Pekařovy společnosti, např. Karol Bílek nebo Michal Babík.

Významným tištěným časopisem, který pravidelně informuje o činnosti Pekařovy společnosti je i *Muzejní čtvrtletník*, který vychází každé tři měsíce od roku 2004. Vydává ho Muzeum Českého ráje a přináší zajímavosti nejen o dění v turnovském muzeu, ale i v jeho okolí.³¹¹ Téměř v každém čísle se nachází článek s informacemi o chystaných nebo proběhnutých akcích pořádaných Pekařovou společností.

6.2.1 Supplementa sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší*

Jak bylo zmíněno, Pekařova společnost Českého ráje vydává sborník referátů, které zaznívají na vědeckých konferencích zaměřených na určitá témata, nejčastěji se věnují významným rodákům Českého ráje. Z jednotlivých konferencí vycházejí samostatné sborníky referátů (tzv. supplementa) nebo

³⁰⁷ Dostupný z <<http://www.turnovprorodinu.cz/volny-cas/kultura/>>.

³⁰⁸ Supplementum – zvláštní vydání, dodatek, doplněk, příloha, příspěvek.

³⁰⁹ Bílek, K., Úvodní slovo, in: *Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 2*, Semily 1996, s. 5–6.

³¹⁰ Dostupný z <<http://www.archiv.semily.cz/sbornik/info.htm>>.

³¹¹ *Muzejní čtvrtletník*, Turnov 2007, č. 2, s. 8.

jednotlivé konferenční příspěvky vycházejí v rámci ročenek vlastivědného sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší*. Tyto publikace vycházejí s podporou Ministerstva kultury České republiky a sponzorů z řad členů a přátel společnosti. Vydává je společně Muzeum Českého ráje v Turnově a Státní okresní archiv v Semilech.³¹²

První supplementum vyšlo po skončení vědecké konference o Josefu Pekařovi ve zvláštním vydání sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší*. Souhrn referátů pronesených na konferenci vyšel pod názvem *Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 1: Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století*. Obsahuje prezentace odpřednášené na dvoudenní konferenci v Lázních Sedmihorky. Součástí sborníku jsou referáty o Pekařově životě a díle i o vzniku a působení Pekařovy společnosti. Jindřich Francek³¹³ ve svém referátu zachytil vznik a činnost původní Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje. Zdeněk Beneš³¹⁴ hovořil o Pekařově periodizaci českých dějin a Ivo Kořán zmínil vztah Josefa Pekaře k dějinám umění. V druhé části sborníku jsou zachycené přednášky, které se týkají Pekařova díla. Josef Hanzal³¹⁵ i Jaroslav Beneš se věnovali Pekařovu pojetí pobělohorské doby a Jaroslav Bouček jeho pojetí husitství. Třetí část supplementa obsahuje přednášku Eduarda Mauera o Pekařově agrární historiografii, Marie Ryantová promluvila o vzniku *Knihy o Kosti a Vít Vlhas* o Pekařově studiu sv. Jana Nepomuckého. V závěru sborníku je zachycen průběh závěrečné diskuse účastníků vědecké konference.³¹⁶

Při příležitosti vědecké konference *Josef Pekař a české dějiny 15.–18. století*, byla vydána také pamětní brožura s názvem *Josef Pekař o rodném kraji*, která má na titulní straně vytištěný dřevoryt Karla Vika znázorňující vstupní most s barokními sochami na hradě Valdštejn. V pamětním tisku jsou

³¹² Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/publikace.htm>>.

³¹³ Jindřich Francek (1943), historik, archivář.

³¹⁴ Zdeněk Beneš (1952), vysokoškolský učitel na teologické fakultě.

³¹⁵ Josef Hanzal (1934–2002), archivář, vysokoškolský pedagog a vědecký pracovník.

³¹⁶ *Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 1*, Turnov 1994, s. 195.

zachyceny vzpomínky Josefa Pekaře na rodný kraj a jeho pohled na dějiny Českého ráje od dob Slovanů až po jeho současnost.³¹⁷ Součástí brožury je i volně vložený vytištěný rukopis děkovného dopisu Josefa Pekaře zaslanému turnovskému zastupitelstvu 15. srpna 1920 za udělení čestné občanství města Turnova.³¹⁸

Druhé supplementum sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší* vyšlo v roce 1996 po skončení konference *J. V. Šimák a poslání regionální historiografie v dnešní době*. Obsahuje odborné přednášky z konference, které se týkaly Šimákova díla v oblasti historie, systému vlastivědného bádání i významu využití poznatků pro činnost pedagogů na základních, středních i vysokých školách.³¹⁹ Přednášky jsou rozděleny do tří bloků, ve kterých zazněly na konferenci. První část referátů se týkala Josefa Vítězslava Šimáka a jeho díla, druhá část vlastivědné práci v Šimákově době a třetí část obsahovala referáty zamýšlející se nad současnými úkoly regionální historiografie. V závěru supplementa je zachycen přepis dramatického pásma pro slavnostní večer, pořádaný v Městském divadle v Turnově, které vytvořil herec a režisér Vojtěch Ron s názvem *Pocta J. V. Šimákovi*.³²⁰

V roce 1997 bylo vydáno třetí supplementum s názvem *Valdštejnská loggie a komponovaná barokní krajina* jako souhrnný sborník ze stejnojmenné konference. Supplementum obsahuje konferenční příspěvky o životě a činech Valdštejna. Některé přednášky se věnovaly i přehledu dějin města Jičína.

O rok později vyšlo zvláštní vydání vlastivědného sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší* pojmenovaného podle konference *Podíl Františka Kutnara a agrární historiografie na formování obrazu české minulosti*. Součástí supplementa byly opět referáty, které zazněly na konferenci v Sedmihorkách nedaleko Turnova. Obsažené přednášky jsou ve sborníku rozděleny do tří

³¹⁷ Francek, J., Josef Pekař o rodném kraji, Turnov 1994, s. 1–15.

³¹⁸ Kronika města Turnova 1994, Turnov 1994, s. 8.

³¹⁹ Grund, O., Dílo Josefa V. Šimáka o kolonizaci českých zemí je aktuální také dnes, in: Krkonošské noviny, Trutnov 1996, č. 119, s. 8.

³²⁰ Ron, V., Pocta J. V. Šimákovi. in: *Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 2*, Semily 1996, s. 167.

bloků. První blok obsahuje referáty o vzniku a vývoji moderního agrárního dějepisectví, v druhé části jsou zachycené příspěvky týkající se dějin venkova v současné historiografii a v posledním bloku jsou referáty věnující se postavě, životu a dílu Františka Kutnara.³²¹

V roce 1999 vydala Pekařova společnost páté supplementum vlastivědného sborníku s názvem *Minulost, současnost a budoucnost gymnaziálního vzdělávání*. Jak naznačuje název stejnojmenné konference, sborník obsahuje příspěvky vyjadřující se k vývoji vzdělávání na českých gymnáziích i středních školách od dob jezuitů v 18. století.³²²

Další čtyři suplementa obsahovala referáty a diskusní příspěvky o významných rodácích z oblasti Českého ráje a Pojizeří, kterým se věnovaly uspořádané vědecké konference. V roce 2000 vyšlo supplementum s pořadovým číslem šest věnující se tématu *Zdeněk Kalista a kulturní revoluce*. Obsahuje referáty z konference rozdělené do tří bloků: životní osudy Zdeňka Kalisty, Kalistovo historické a literární dílo a ve třetím bloku účastníci přednesly referáty o historii kultury.³²³ V dalším roce vyšel sborník referátů z vědecké konference o *Antonínu Dvořákovi a tvorbě jeho současníků v severovýchodních Čechách*. O rok později Pekařova společnost vydala sborník přednášek, které zazněly na konferenci s názvem *František Ladislav Rieger a česká společnost druhé poloviny 19. století*. Čtvrté supplementum v řadě, které se věnovalo významné osobnosti z Českého ráje, vyšlo po skončení konference *Karl Kraus, jičínský rodák a světoobčan* v roce 2004.

Vědecká konference věnující se *Ruralismu, jeho kořenům a dědictví* se konala v roce 2005 a v tomto roce vyšel i soubor referátů ve stejnojmenném suplementu, které obsahuje referáty a diskusní příspěvky z této konference o představitelích ruralismu a o vzniku i vývoji ruralismu v české literatuře.

³²¹ Kol. autorů, Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 6, Semily 2000, s. 255.

³²² Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/supplementa1.htm#Supplementum5-2000>>.

³²³ Kol. autorů, Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 6, Semily 2000, s. 278–279.

Přednesené příspěvky účastníku konference byly rozděleny do pěti tematických částí.³²⁴

O rok později vyšel sborník zachycující referáty z konference nazvané *50 let CHKO Český ráj*, jež si za poslední roky vydobyl čestné místo mezi historickými a vlastivědnými periodiky. Vycházel již téměř každý rok, vždy po uspořádané vědecké konferenci.³²⁵

Dalším zvláštním vydání sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší bylo supplementum strukturované a rozčleněné do oddílů podle vědecké konference *Jan Patočka, české dějiny a Evropa*.³²⁶ Obsahovalo jednotlivé příspěvky o životě a díle významného turnovského rodáka. První blok referátů ve sborníku se zaměřoval na motivy Patočkova myšlení, druhý blok se věnoval oblasti Patočkova bádání, v následujících dvou blocích zazněly referáty o jeho úvahách a působení a v závěrečném bloku se konferenční příspěvky věnovaly Patočkově pojetí smyslu českých dějin. (pojetím smyslu českých dějin se zabýval i Josef Pekař).³²⁷

Předposlední supplementum bylo věnováno zachycení referátů o *Šlechtických rodech a jejich sídlech v Českém ráji*. Publikace vyšla v roce 2008 a obsahuje příspěvky z vědecké konference, která se věnovala tématům šlechtických rodů a osobností v Českém ráji, šlechtickým rezidencím v této oblasti a v neposlední řadě zazněly i referáty o šlechtických velkostatcích.

Zatím poslední supplementum vyšlo ve dvou svazcích a zachycuje referáty o *Karlu Jaromíru Erbenovi*, které zazněly na konferenci v loňském roce. Součástí sborníků jsou referáty věnující se zejména dílu Karla Jaromíra Erbena rozdělené do tří bloků. Jedná se o další sborník, v pořadí již desátý, který zachycuje významnou osobnost České ráje.

³²⁴ Kol. autorů. Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 10, Semily 2005, s. 5–6.

³²⁵ Bílek, K., Zpráva o činnosti Pekařovy společnosti Českého ráje za rok 2006, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 20, Semily 2007, s. 332.

³²⁶ Hermann, T. a Schifferová, V., Předmluva. Z Českého ráje a Podkrkonoší, Supplementum 12, Semily 2007, s. 8.

³²⁷ Kol. autorů, Z Českého ráje a Podkrkonoší. Supplementum 12, Semily 2007, s. 5.

Jak bylo v této podkapitole zmíněno, jednotlivá supplementa jako zvláštní vydání vlastivědného sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší zachycují referáty a diskusní příspěvky ze stejnojmenných konferencí. Zvláštní vydání sborníků obsahují pronesené referáty účastníků konferencí rozdělených do tematických okruhů. Jednotlivá supplementa jsou tedy trvalým zachycením proběhnutých konferencí a za poslední roky se staly důležitou součástí vlastivědného sborníku Z Českého ráje a Podkrkonoší, který je vydáván pravidelně každý rok. Podařilo se jim vydobýt si důležité místo mezi ostatními vlastivědnými i historickými sborníky vydávanými nejen v Českém ráji, ale i v celé republice.

6.3 Cena Josefa Pekaře

Soutěž o Cenu Josefa Pekaře pro mladé historiky byla poprvé vyhlášena v roce 1992. Sdružení historiků České republiky (Historický klub 1872) k vyhlášení vedl fakt, že Josef Pekař ve své závěti zachytil přání, aby se po letech zhodnotilo, co z jeho díla bylo nosné a aktuální a co bylo překonáno.³²⁸ Od roku 2002 Cenu Josefa Pekaře společně se Sdružením historiků vyhlašuje i Pekařova společnost Českého ráje. Cílem udílení Pekařovy ceny je podpořit vědeckou práci mladých historiků do 35 let, kteří v uplynulých dvou letech vydali odbornou knihu nebo studii z českých dějin od raného středověku až do současnosti.³²⁹

Soutěž o Pekařovu cenu je vyhlašována každý rok, vždy na začátku kalendářního roku a je udělována v jeho průběhu. Přihlášené monografie musí mít podobu knihy nebo rozsáhlé studie v sborníku a přihlášené práce zároveň musí splňovat minimální rozsah, který je sto tištěných stran. Uchazeči o Cenu Josefa Pekaře se přihlašují zasláním jednoho výtisku monografie a

---

³²⁸ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cena.htm>>.

³²⁹ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v Turnově roku 2007, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 21, Semily 2008, s. 278.

desetiřádkové anotace o této monografii s vlastnoručně podepsanou přihláškou.³³⁰

O vítězné monografii rozhoduje tříčlenná porota, složená ze zástupců Pekařovy společnosti a Sdružení historiků, která se zabývá hodnocením originality práce, šířkou její pramenné základny, metodickou náročností, stylistickou úrovní a významem monografie pro poznání českých dějin i pro rozvoj oboru historiografie.³³¹ Výši odměny pro laureáta Ceny Josefa Pekaře každý rok stanovují její zřizovatelé (Pekařova společnost Českého ráje a Sdružení historiků České republiky). Jméno laureáta Pekařovy ceny je každoročně zveřejňováno ve Zpravodaji Historického klubu a případně i v dalších periodických publikacích.³³²

V prvním ročníku udělování Pekařovy ceny v roce 2002 zvítězila se svojí monografií *Každodennost renesančního aristokrata* Marie Koldinská. Ve své práci se věnuje zachycení běžného dne aristokrata v 16. a 17. století. Ve svých úvahách vychází ze studia dobové literatury, korespondence a deníků, které se dochovaly v rodinných archivech Valdštejnů a Lobkowiczů.

V dalším ročníku se laureátem Pekařovy ceny stal Pavel Král se svojí monografií *Mezi životem a smrtí. Testamenty české šlechty v letech 1550 až 1650*. Jak název napovídá, kniha se zabývá poslední vůlí šlechticů od poloviny 16. století do poloviny 17. století.

Ve třetím ročníku, vyhlášeném v roce 2004, zvítězil Ondřej Jakubec z Palackého univerzity v Olomouci. Prvenství získal se svou monografií s názvem *Kulturní prostředí a mecenát olomouckých biskupů potridentské doby. Umělecké objednávky biskupů v letech 1533–1598*.

---

³³⁰ Petrušková, J., Pekařovy ceny za rok 2010 a 2011 uděleny, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2012, č. 1, s. 4.

³³¹ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cena.htm>>.

³³² Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v roce 2009, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 23, Semily 2010, s. 312.

V roce 2005 se laureátem Ceny Josefa Pekaře stal Jiří Knapík. Zvítězil s přihlášenou monografií s názvem *Únor a kultura. Sovětizace české kultury 1948–1953*, která se zabývá změnou situace po nástupu komunistické strany v Československu a příklonem tehdejší kultury k bolševickému Sovětskému svazu.³³³

Další rok zvítězila v soutěži o Pekařovu cenu monografie Davida Papajíka s názvem *Páni za Sovince. Dějiny rodu moravských sudích*. Práce zachycuje vývoj rodu Sovinců, který dosáhl největšího významu a politické moci během husitských válek a později i během česko-uherských válek. Rod Sovinců se podílel i na rozvoji hospodářství, zejména tím, že zakládali rybníky a podíleli se na těžbě rud. Rod pánů ze Sovince ale vymřel v roce 1580.³³⁴

V roce 2007 se na prvním místě objevila monografie autora z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Laureátem Pekařovy ceny byl jmenován Pavel Marek, který zvítězil s monografií *Svědectví o ztrátě starého světa. Manželská korespondence Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic a Polyxeny Lobkovické z Perštejna*. Vítězná kniha pojednává o jejich vztahu a vzájemné korespondenci.

O rok později se vítězkou soutěže o Cenu Josefa Pekaře stala Martina Lustigová a její dílo *Karel Kramář. První československý premiér*.³³⁵ Autorka ve svém díle sleduje politickou kariéru Karla Kramáře jako mladočeského poslance, politika na říšské úrovni a pozdějšího předsedy československé vlády. Rozebírá jeho směřování a politické postoje.³³⁶

V osmém ročníku, v roce 2009 se laureátem Pekařovy ceny stal Martin Jemelka se svojí prací s názvem *Na Šalamouně. Společnost a každodenní život největší moravsko-ostravské hornické kolonii*, ve které se věnuje jedné

³³³ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v roce 2005, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 19, Semily 2006, s. 222.

³³⁴ Dostupný z <<http://www.kosmas.cz/knihy/125646/pani-ze-sovince/>>.

³³⁵ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v roce 2008, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 22, Semily 2009, s. 274.

³³⁶ Dostupný z <<http://www.kosmas.cz/knihy/167734/karel-kramar/>>.

z největších ostravských kolonií, hornickou osadu dolu Šalamoun. Zabývá se jejími osudy a každodenními životy osazenstva v období od konce 19. století do druhé světové války.³³⁷

Za rok 2010 se laureátem Pekařovy ceny stal Rostislav Smíšek z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích se svojí prací *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.* Ve své monografii zachytil dva šlechtické rody usazené v Čechách, které prostřednictvím své dvorské kariéry zasáhly do rakouské politiky císaře Leopolda I.³³⁸

V jubilejním desátém ročníku soutěže v roce 2011 se umístila na prvním místě kniha *Beneficia, záduší a patronát v barokních Čechách* od autora Pavla Pumpra z Masarykovy univerzity. Práce na příkladu třeboňského panství na přelomu 17. a 18. století představuje farní organizaci jako institucionální oporu závěrečné fáze pobělohorské rekatolizace v Čechách.³³⁹

O roku 2002, kdy Cenu Josefa Pekaře udělují společně Pekařova společnost Českého ráje a Sdružení historiků, bylo vyhlášeno již jedenáct ročníků. Nejčastěji v jednotlivých ročnících soutěže byli vyhlášeni laureáti, jejichž dílo vydala Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Během uplynulých dvanácti let byly její monografie oceněny celkem třikrát.

6.4 Zájezdy Pekařovy společnosti Českého ráje

Další činností Pekařovy společnosti jsou vlastivědné zájezdy, které společnost pořádá od roku 2004 pro své členy, pro členy Spolku rodáků a přátel Turnova a pro jejich rodinné příslušníky. Zájezdy Pekařova společnost pořádá v podobě odborných exkurzí a výletů po památkách v celé České republice.

---

³³⁷ Dostupný z <<http://ff.osu.cz/chd/dokumenty/publ/recenze.pdf>>.

³³⁸ Petrušková, J., Pekařovy ceny za rok 2010 a 2011 uděleny, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2012, č. 1, s. 4.

³³⁹ Tamtéž.

Cílem vlastivědných zájezdů je rozšířit znalostí jejich účastníků nejen z oblasti historie, ale i poznat zajímavosti v navštívených krajích.³⁴⁰

První zájezd uspořádala společnost v roce 2004 na Jilemnicko, o rok později uspořádala dvě poznávací exkurze do oblasti Jičínska při příležitosti konference o ruralismu, cílem zájezdu bylo poznat rodná místa představitelů ruralismu. Druhým zájezdem v roce 2005 byl zájezd do oblasti Mnichova Hradiště, s cílem poznat místní památky, zejména lidové stavby v Loukově, hrad Valečov, zámek a kapli sv. Anny v Mnichově Hradišti.³⁴¹

V roce 2006 Pekařova společnost spolu se členy Spolku rodáků a přátel Turnova navštívila Novopacko, kde navštívily místní muzeum, paulánský klášter a kostel Nanebevzetí Panny Marie. Součástí výletu byla i návštěva Dvora Králové nad Labem, místního kostela sv. Jana Křtitele a Městského muzea a galerie. Cílem tohoto zájezdu bylo poznat tamní gotické a barokní památky.³⁴²

Tři vlastivědné zájezdy byly uspořádány v roce 2007. První exkurze s názvem *Nejen za lidovou architekturou severních Čech* vedla na Litoměřicko a Ústěcko. Druhý zájezd se konal v rámci vědecké konference o Janu Patočkovi. Programem exkurze bylo navštívit město Vysoké nad Jizerou, sklářskou brusírnu a huť v Harrachově, sklářskou a vlastivědnou expozici muzea v Železném Brodě a na závěr dne Maloskalsko a místní hrady Vranov a Frýdštejn.³⁴³ Třetí zájezd v tomto roce s názvem *Středočeský podzim* seznámil účastníky s prohlídkou Sázavského kláštera a historické Kouřimi, kde

---

³⁴⁰ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/zajezydy.htm>>.

³⁴¹ Bílek., K, Pekařova společnost Českého ráje v Turnově roku 2005, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 19, Semily 2006, s. 224.

³⁴² Bílek, K., Zpráva o činnosti Pekařovy společnosti Českého ráje za rok 2006, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 20, Semily 2007, s. 332.

³⁴³ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/akce/jablonecko.htm>>.

navštívili chrám sv. Štěpána a Muzeum lidových staveb. Každého poznávacího výletu se zúčastnilo více než čtyřicet členů spolku.³⁴⁴

V roce 2008 směřoval zájezd Pekařovy společnosti do Hořic v Podkrkonoší a okolí za poznáním židovské synagogy a dalších památek. Druhý poznávací zájezd vedl do Kutné Hory a jejího okolí. Účastníci exkurze navštívili chrám sv. Barbory, kapli Božího Těla a místní stříbrné doly.³⁴⁵

Desátým vlastivědným zájezdem byla návštěva sídel schlikovského panství v rámci konference *Šlechtické rody a jejich sídla v Českém ráji* v roce 2009. Exkurzi zahájila návštěva zámku v Jičíně, poté členové Pekařovy společnosti navštívili Kopidlno, kde si prohlédli schlikovské rezidenční sídlo, zámek a park se secesním skleníkem. Zájezd pokračoval do Slatiňan (prohlídka rokokového kostela nanebevzetí Panny Marie), Jičíněvsí (zámek), Veliše (kostel sv. Václava) a do Vokšice (schlikovský zámek). Ve stejném roce se konala i exkurze s názvem *Šimákova Houska spatřená aneb Za stínem Karla Hynka Máchy*. Součástí byla návštěva hradu Housky, který je dnes ve vlastnictví rodu Šimonků, a prohlídka zámku Stránov, vystaveného na přelomu 16. a 17. století. V závěru dne byla navštívena Loreta v Kosmonosích u Mladé Boleslavi. Podzimní expedice s názvem *Za poklady broumovských benediktinů* vedla do Broumova k návštěvě místního kostela, muzea a benediktinského panství.³⁴⁶

O rok později se Pekařova společnost vydala na exkurzi *Za perlami Vysočinami*. Navštívila chrám nanebevzetí Panny Marie, areál hradu Polná s umístěnou expozicí Městského muzea, židovskou čtvrť a obnovenou synagogu.³⁴⁷ Druhý zájezd *Od Jizery k Labi* měl ve svém programu návštěvu

---

³⁴⁴ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v Turnově roku 2007, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 21, Semily 2008, s. 278.

³⁴⁵ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v Turnově v roce 2008, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 22, Semily 2009, s. 274.

³⁴⁶ Bílek, K., Pekařova společnost Českého ráje v Turnově v roce 2009, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 23, Semily 2010, s. 311–312.

³⁴⁷ Petrušková, J., Pekařova společnost v Polné, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2010, č. 3, s. 3.

Vojenského památníku v Milovicích, Lysé nad Labem a Muzeum cukrovarnictví, lihovarnictví a řepařství v Dobrovnici.³⁴⁸

Zatím poslední zájezdy byly uspořádány v loňském roce do Miletína, rodného města Karla Jaromíra Erbena při příležitosti dubnové vědecké konference. Druhý zájezd se konal v červnu 2011 do Muzea řemesel v letohradu a na hrad Potštejn.³⁴⁹

V této části práci byly zachyceny vlastivědné zájezdy, které Pekařova společnost pořádá ve spolupráci se Spolkem rodáků a přátel Turnova. Jejich cílem je seznámení jejích členů s historií a nejvýznamnějšími památkami v jednotlivých oblastech po celé republice. Do současné doby uspořádala Pekařova společnost šestnáct výletů a exkurzí, další zájezdy se chystají i v tomto roce (na květen je naplánován zájezd do Nového Města nad Metují). Poznávací zájezdy patří společně s pořádáním konferencí, vydávání publikací a sborníků i vyhlašování soutěže o Cenu Josefa Pekaře k nejvýznamnějším činnostem společnosti, které vedou k rozšiřování znalostí o kraji a o české historii nejen členů Pekařovy společnosti, ale i široké veřejnosti. Cílem těchto aktivit společnosti je rovněž plnit základní body svých stanov a naplňovat odkaz Josefa Pekaře, který se věnoval dějinám Českého ráje a poznávání této oblasti po celý život.

7 ČLENOVÉ PEKAŘOVY SPOLEČNOSTI ČESKÉHO RÁJE

Pekařova společnost Českého ráje, která byla obnovena v roce 1990, sdružuje v současné době více než sto historiků, archivářů, knihovníků, učitelů, muzejníků a dalších zájemců o regionální historii z celé České republiky i

---

³⁴⁸ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/zajezydy.htm>>.

³⁴⁹ Tamtéž.

zahraničí.³⁵⁰ Společnost má i několik kolektivních členů (Městská knihovna Antonína Marka v Turnově, Spolek rodáků a přátel Turnova, Muzeum Českého ráje v Turnově, Muzeum v Jičíně a Muzeum v Mladé Boleslavi). Zakládajícími členy sdružení jsou Muzeum Českého ráje v Turnově, Muzeum v Mladé Boleslavi a Muzeum a galerie v Jičíně. Sídlem Pekařovy společnosti je právě Muzeum Českého ráje a jeho členy je i řada pracovníků a zaměstnanců turnovského muzea.

Právům i povinnostem všech členů Pekařovy společnosti se věnuje jedna z předchozích kapitol, která popisuje stanovy společnosti. Řádným členem se může stát kdokoli bez rozdílu národnosti nebo státního občanství, pokud souhlasí s cíli Pekařovy společnosti, je přijat jejím výborem a platí členské poplatky. Zakládajícím členem se může stát ten člen, který zaplatí částku ve výši 1000 Kč. Čestní členové jsou jmenováni valnou hromadou za mimořádné zásluhy při dosahování cílů Pekařovy společnosti. Pekařova společnost jmenovala od roku 1990 sedmnáct čestných členů a mezi nimi jsou historici a významní občané Turnova a okolí, kteří se podílí na rozvoji jeho kulturního života.³⁵¹ Následující odstavce práce se budou jednotlivým čestným členům věnovat.

7.1 Čestní členové

První čestní členové byli jmenováni v roce 1990 na valné hromadě společnosti. Zvoleni byli Rudolf Turek, Karel Samšiňák a Josef Hanzal. Rudolf Turek se narodil v roce 1910 v Mladé Boleslavi. Vystudoval gymnázium a dále se věnoval studiu historie, archeologie a zeměpisu na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. Po studiích krátce působil ve Státním archeologickém ústavu v Praze. V letech 1937–1938 vyučoval dějepis a zeměpis na gymnáziu v Nové Vsi. Od roku 1938 působil jako pracovník Národního muzea v Praze.

---

³⁵⁰ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/predstaveni.htm>>.

³⁵¹ Dostupný z <http://www.pekar.kozakov.cz/cestni_cl.htm>.

Stal se odborníkem na období raného středověku, slovanskou archeologii a počátky českého státu. Byl zastáncem důsledné přípravy a sběru historických a archeologických dat před zahájením vlastního výzkumu. Měl velký přehled o historických pramenech celé Evropy. Mezi jeho nejvýznamnější spisy patří *Čechy na úsvitě dějin* (1960), *Čechy v raném středověku* (1980) a *Počátky české vzdělanosti* (1988).³⁵² Vedl výzkumy slovanského hradiště v Prachovských skalách v Českém ráji. Byl jednatelem Společnosti československých prehistoriků a působil i v Kroužku přátel Mladoboleslavska³⁵³ v Praze. Celý život nezapomínal na svůj rodný kraj a psal i do regionálních časopisů a slovníků. Zemřel v roce 1991 a v tomto roce mu byl udělen i titul čestného občana Mladé Boleslavi.³⁵⁴

Druhým jmenovaným čestným členem Pekařovy společnosti v roce 1990 byl Karel Samšiňák (1923–2008), který se narodil v Sobotce, kde prožil své dětství. Do své rodné obce se vracel celý život a trvale se v Sobotce usadil v období svého důchodu. Vystudoval gymnázium v Mladé Boleslavi a Přírodovědeckou fakultu na Karově univerzitě v Praze. Několik let byl ředitelem Muzea v Děčíně a později se stal pracovníkem Parazitologického ústavu Akademie věd a Památníku národního písemnictví.³⁵⁵ Od mládí se zajímal nejen o přírodu, ale i umění a kulturu. Účastnil se nejrůznějších konferencí k výročí Chráněné krajinné oblasti Českého ráje, vernisáží a výstav. V 90. letech působil i v redakční radě sborníku *Od Ještěda k Troskám*. Karel Samšiňák neměl význam jen regionální, ale také celosvětový. Byl objevitelem celé řady nových druhů roztočů, členem prestižních organizací a reprezentoval naši zemi na mezinárodních kongresech.³⁵⁶ Celý život se také podílel nejrůznějším způsobem na tvorbě kulturního života Sobotky a Českého

³⁵² Dostupný z <<http://www.mb-net.cz/?page=dr-rudolf-turek>>.

³⁵³ Kroužek přátel Mladoboleslavska – vznikl v 70. letech 20. století a sdružuje zhruba padesát rodáků a většinou studentů bývalé reálky v Mladé Boleslavi.

³⁵⁴ Dostupný z <<http://www.mb-net.cz/?page=dr-rudolf-turek>>.

³⁵⁵ *Od Ještěda k Troskám*, rok 2008, č. 1, s. 3.

³⁵⁶ Petrušková, J., Zemřel Karel Samšiňák, in: *Muzejní čtvrtletník*, Turnov 2008, č. 4, s. 2.

ráje. Byl organizátorem mnoha výstav v Šolcově statku.³⁵⁷ Vedle členství v Pekařově společnosti, byl členem i Spolku sběratelů a přátel Exlibris,³⁵⁸ občanského sdružení Paměť Českého ráje a Podještědí i dalších organizací.

V roce 1990 se čestným členem Pekařovy společnosti stal i Josef Hanzal (1934–2002). Byl jednou z výrazných osobností Historického klubu, působil jako archivář, vysokoškolský profesor a vědecký pracovník. Zabýval se zejména českými dějinami v období 17. až 20. století. Věnoval se i osobnosti Josefa Pekaře a sepsal o něm několik děl, např. knihu s názvem *Josef Pekař*, napsal úvod a připravil k vydání dílo *Deníky Josefa Pekaře 1916–1933*, publikoval články o vztazích Josefa Pekaře s T. G. Masarykem a jeho žákem Josefem Kalistou. Působil nejen v Pekařově společnosti, ale i v Matici české a v Masarykově společnosti.³⁵⁹

O pět let později byl čestným členem jmenován Josef Václav Scheybal (1928–2001), významný malíř, grafik, ilustrátor, historik umění i etnograf. Narodil se v Kristiánově u Frýdlantu, ale krátce po jeho narození se Scheybalova rodina přestěhovala do Turnova. S tímto městem byl celý život velmi spjat.³⁶⁰ Vystudoval turnovské gymnázium a po jeho absolvování začal studovat na Filozofické fakultě na Karlově univerzitě. Po studiích se vrátil do rodného kraje a věnoval se mapování lidového stavitelství. Velkou inspirací mu byly kresby i studie lidové architektury od zakladatele turnovského muzea Jana Prouška. Od roku 1956 působil jako muzejník a podílel se na realizaci první národopisné expozice Muzea Českého ráje. V pozdější době publikoval společně se svou ženou Janou, která jeho kresby doplňovala textem. Vydali knihy *Kraj kolem Jizery*, *Krajem skla a bižuterie* a mnohé další.³⁶¹ Scheybal

---

³⁵⁷ Šolcův statek – robený dům z roku 1811 poblíž náměstí v Sobotce. Rodný dům básníka Václava Šolce a v roce 1974 v něm Karel Samšiňák založil galerii výtvarného umění.

³⁵⁸ Spolek sběratelů a přátel Exlibris – vznikl v roce 1918. Členové se zajímají o grafiku, výtvarné umění a rozvíjejí tradici české knižní značky.

³⁵⁹ Dostupný z <<http://blisty.cz/art/10953.html>>.

³⁶⁰ Jakoubčová, V., K nedožitým osmdesátinám dr. J. V. Scheybala, in: *Od Ještěda k Troskám*, Turnov 2009, č. 1, s. 10.

³⁶¹ Tamtéž, s. 12.

vytvořil rozsáhlé dílo, které nemá v tomto regionu obdoby. Po jeho úmrtí získalo rozsáhlou Scheybalovu pozůstalost Muzeum Českého ráje.³⁶²

Antonín Fingerland (1900–1999) se stal čestným členem spolku v roce 1997. Působil jako lékař v oboru patologie. Vystudoval medicínu na Karlově univerzitě a později se stal primářem v nemocnici v Hradci Králové. Věnoval se výzkumům v oblasti infekčních nemocí. Od roku 1992 nese jeho jméno patologický ústav Lékařské fakulty Karlovy univerzity v Hradci Králové. Byl jmenován nejen čestným členem Pekařovy společnosti, ale i čestným občanem měst Jičína a Hradce Králové.³⁶³

Eva Mikanová (1934–2010) vystudovala hudební vědu na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze. V roce 1964 nastoupila do Ústavu pro hudební vědu Československé akademie věd. Věnovala se soupisu hudební památky v archivech, muzeích i v kostelích. Publikovala ve sbornících Sobotka a Z Českého ráje a Podkrkonoší. Při příležitosti svých 65. narozenin byla v roce 1999 jmenována čestnou členskou Pekařovy společnosti.³⁶⁴

V tomto roce byl jmenován čestným členem i Karol Bílek (1939), který pochází ze Sobotky. Vystudoval archivnictví a pomocné vědy historické na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, během studií působil v archivu v Mnichově Hradišti. Jeho diplomová práce se zabývala vývojem sobotecké městské samosprávy a dějinami městského archivu. Po studiích začal pracovat v archivu v Sobotce a později se stal ředitelem Okresního archivu v Jičíně. Podílel se na přípravě kulturního festivalu Šrámkova Sobotka a vedl její periodikum Zpravodaj Šrámkovy Sobotky.³⁶⁵ Je autorem řady článků a knih týkajících se dějin spolků v Sobotce a okolí. Zastával funkci vedoucího pobočky Literárního archivu Památníku národního písemnictví ve Starých Hradech. V létě 1990 inicioval setkání přípravného výboru Pekařovy

³⁶² Jakoubčová, V. a Kulíšková A., Muzeum získalo Scheybalovu pozůstalost, in: Muzejní čtvrtletník, Turnov 2009, č. 4, s. 4.

³⁶³ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/fingerland.htm>>.

³⁶⁴ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/mikanova.htm>>.

³⁶⁵ Zilynskyj, B., Karol Bílek šedesátníkem, in: Z Českého ráje a Podkrkonoší 12, Semily 1999, s. 239–240.

společnosti, stal se jejím místopředsedou a později i předsedou. Pomáhal při obnově Historického klubu v roce 1990 a zasedal v jeho výboru. V neposlední řadě je i členem redakční rady sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší*.³⁶⁶

Vojtěch Ron (1930–2007) byl jmenován čestným členem Pekařovy společnosti v roce 2001 za přínos teatrologii a práci, kterou pro společnost i region vykonal (byl i režisérem svou dramatických pásem v předvečer konferencí o Josefu Pekařovi a Josefu V. Šimákovi).³⁶⁷ Vojtěch Ron pocházel z Turnova a po studiích na Akademii múzických umění začal působit v divadle v Mladé Boleslavi a od roku 1960 v divadle F. X. Šaldy v Liberci. Prosazoval se jako historik lidového divadla. Často navštěvoval archivy a rukopisné fondy knihoven.³⁶⁸ Zabýval se dějinami divadelnictví, v posledních letech života se věnoval pátrání po divadelních tradicích na Liberecku a Turnovsku. Patřil mezi přední znalce české lidové divadelní tvorby.³⁶⁹

Čestným členem Pekařovy společnosti se v roce 2002 stal Václav Jenšovský (1931), jehož rodina pocházela z obce Jenišovice nedaleko Turnova. Vystudoval filozofii a od 1992 zastával funkci kronikáře Turnova.³⁷⁰ V současné době působí jako předseda a redaktor vlastivědného sborníku *Od Ještěda k Troskám*, který se věnuje publikování článků z oblasti Českého ráje a Podkrkonoší.

O rok později byl dalším čestným členem jmenován Bohuslav Jan Horáček (1924–2002) pocházející z Radvánovic u Turnova. Nastoupil na obchodní akademii, na které začal studovat cizí jazyky. Po skončení druhé světové války odjel do Berlína, kde v roce 1949 začal obchodovat. Stal se majitelem jednoho z největších zlatnických závodů ve Stuttgartu a začal se věnovat exportu bižuterie do Brazílie.³⁷¹ Po dvaceti letech úspěšného

³⁶⁶ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/bilek.htm>>.

³⁶⁷ Navrátil, I., Odešel divadelní historik Vojtěch Ron, in: *Z Českého ráje a Podkrkonoší* 22, Semily 2009, s. 297.

³⁶⁸ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/ron.htm>>.

³⁶⁹ [?], Vojtěch Ron: Od herce k badateli, in: *Mladá fronta Dnes*, Praha 2002, roč. 13, č. 85, s. 3.

³⁷⁰ *Kronika města Turnova za rok 1993*, Turnov 1993, s. 1.

³⁷¹ Jakubec, P., Odkaz Bohuslava Jana Horáčka, in: *Z Českého ráje a Podkrkonoší* 15, Semily 2001, s. 326.

podnikání se začal věnovat hotelnictví, na Kanárských ostrovech nechal postavit šest svých hotelů. V roce 1990 se po několika desetiletích vrátil do rodné země. Po letech strávených v zahraničí si uvědomoval, že v českých lidech jsou stále zakořeněny zkušenosti z komunistického režimu. Trápily ho přehlížené možnosti, které na půdě cestovního ruchu nabízí Český ráj. Svému rodnému kraji se snažil pomáhat, tak mu poskytl velké množství finančních darů.³⁷² V roce 2000 založil *Nadaci Bohuslava Jana Horáčka*, jejímž účelem bylo realizovat obecně prospěšné cíle po regionu Českého ráje a jeho nejbližšího okolí. V roce 2002 získal nejvyšší státní ocenění, medaili Za zásluhy. Čestným členem Pekařovy společnosti i Turnova byl jmenován v roce 2003 již in memoriam.³⁷³

V roce 2004 byl čestným členem jmenován Ivo Navrátil (1953), který pochází z Brna a na konci 70. let se přestěhoval do Českého ráje. Působil jako archivář v okresním archivu v Bystré nad Jizerou. Z jeho iniciativy začal v roce 1988 vycházet první svazek sborníku *Z Českého ráje a Podkrkonoší*, který si za doby své existence mezi odbornou i laickou veřejností vybudoval určité renomé. V 90. letech se podílel na vybudování nového archivu v Semilech.³⁷⁴

Vladimír Úlehla byl jmenován čestným členem Pekařovy společnosti v roce 2006. Narodil se v roce 1926 v Praze a na Karlově univerzitě vystudoval Filozofickou fakultu. Po studiích působil jako učitel v Novém Boru a později vyučoval v Jičíně.³⁷⁵ Z politických důvodů byl ze školy propuštěn a nebylo mu umožněno vykonávat učitelskou profesi. Po roce 1989 se začal zajímat o kulturní vývoj v Jičíně. Organizoval výstavy, vydal desítky novinových článků a dosud vydává studia o několika významných místních

---

³⁷² Jakubec, P., Odkaz Bohuslava Jana Horáčka, in: *Z Českého ráje a Podkrkonoší* 15, Semily 2001, s. 328.

³⁷³ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/horacek.htm>>.

³⁷⁴ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/navratil.htm>>.

³⁷⁵ [?], Stále si stěžujeme, ale našim předkům se žilo mnohem hůř, *Nové noviny*, Jičín 2006, č. 62, s. 4.

osobnostech (např. Karl Kraus, Dora Němcová), stal se členem Občanského sdružení Loggie a podílel se na vzniku festivalu *Jičín – město pohádky*.³⁷⁶

Dalším čestným členem byl jmenován Martin Kučera (1958). Původně pracoval jako knihovník a vystudoval Filozofickou fakultu Karlovy univerzity, obory historie, filozofie a literatura. Od roku 1995 působil v Historickém ústavu Akademie věd České republiky a stal se členem Masarykova ústavu. Zabývá se zejména českými dějinami od druhé poloviny 19. století do počátku 20. století. Věnuje se i životu a dílu Josefa Pekaře, o kterém napsal i habilitační práci *Josef Pekař a první světová válka. Příspěvek k politickému životopisu* (1994). O Josefu Pekařovi napsal několik knih – *Pekař proti Masarykovi* (1995) a *Rakouský občan Josef Pekař* (2005). Podílel se i na vzniku a realizaci dokumentárního filmu o českém historikovi. Patří tedy k předním Pekařovým badatelům, jehož práce se často Pekařovi věnují a i z toho důvodu byl jmenován čestným členem Pekařovy společnosti.³⁷⁷

V roce 2008 byly jmenovány čestnými členkami Eva Bílková a Jitka Petrušková. Eva Bílková se narodila v roce 1955 v Jičíně. Vystudovala Filozofickou fakultu Karlovy univerzity. V 90. letech se účastnila záchrany zámku ve Starých Hradech u Libáně. Věnovala se organizování a zajišťování kulturního života na zámku Staré Hrady, který se stal i její zásluhou kulturním centrem východních a středních Čech. V současné době je zámek v soukromém vlastnictví a kulturních akce se v jeho prostorách už nepořádají. Organizovala výstavy, besedy, koncerty a literární pořady. Působila i jako předsedkyně občanského sdružení Osvětové besedy.³⁷⁸

Ve stejném roce byla jmenována i Jitka Petrušková. Od roku 1973 působí v Muzeu Českého ráje v Turnově. Po studiích muzeologie zastává funkci odborného pracovníka pro regionální historii. Má velký podíl na tvorbě

---

³⁷⁶ Veselý, J., Vladimír Úhlehla osmdesátily, in: *Od Ještěda k Troskám 13*, Turnov 2006, č. 3, s. 218–219.

³⁷⁷ Bílek, K., Zpráva o činnosti Pekařovy společnosti Českého ráje za rok 2006, in: *Z Českého ráje a Podkrkonoší 20*, Semily 2007, s. 329–330.

³⁷⁸ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/bilkova.htm>>.

výstav a stálých expozic muzea i na jeho popularizaci. V posledních letech se věnuje i řešení výzkumného projektu a práci v terénu, jejichž výsledkem jsou přednášky, mnoho drobných článků a významná edice *Nový turnovský pantheon*, ve které zúročila léta práce a studia archivů významných turnovských osobností. Velký kus práce odvedla právě jako členka Pekařovy společnosti. Podílí se na organizování většiny akcí. V současné době zastává funkci jednatelky a pokladníka společnosti.³⁷⁹

Jiří Novák (1922–2010) byl jmenován čestným členem společnosti v roce 2010, ale jeho udělení se již nedožil. Ve 40. letech studoval na UMPRUM a na Akademii výtvarných umění v Praze. V roce 1958 se podílel na přípravě československé expozice na světové výstavě EXPO 58 v Bruselu. Byl členem výtvarné skupiny M 57. Při práci sochaře byl fascinovaný kovovými objekty a plastikou. V 70. letech se věnoval restaurování kamenných a štukovaných plastik. Po roce 1989 restauroval historické sochy, barokní díla i výtvary lidových kameníků. V roce 1997 vytvořil kopii deseti soch z kamenného mostu na hradě Valdštejn. Originály soch byly uloženy do místní kaple sv. Jana Nepomuckého.³⁸⁰

Zatím posledním čestným členem byl v loňském roce jmenován synovec historika Pekaře, který je po svém strýci pojmenován, Josef Pekař (1931). V roce 1990 se stal členem výboru Pekařovy společnosti, ve kterém zastával funkci vyslance celé Pekařovy rodiny. Zúčastnil se odhalení pomníku Pekaře ve Skálově ulici v roce 1994 a patřil k organizátorům první vědecké konference věnované odkazu svého strýce. Josef Pekař má velký podíl na zachování odkazu velkých a zakázaných osobností Českého ráje. Jmenován čestným členem Pekařovy společnosti byl při příležitosti svých 80. narozenin.³⁸¹

---

³⁷⁹ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/petruskova.htm>>.

³⁸⁰ Dostupný z <<http://www.kvkl.cz/cz/akce-v-knihovne/pamatky-kolem-nas-vzpominka-na-sochare-a-restauratora-jiriho-novaka-1017.html>>.

³⁸¹ Dostupný z <<http://www.pekar.kozakov.cz/cestni/pekar.htm>>.

8 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce pojmenované Josef Pekař a jeho odkaz – Pekařova společnost Českého ráje bylo seznámit s významnou osobností české historiografie a zejména s činností společnosti, která vznikla jako jeho odkaz. Původní společnost vznikla již během jeho života a Pekař patřil mezi její spoluzakladatele. O rok později, po jeho úmrtí, společnost do svého názvu přijala jeho jméno. Již v době svého života patřil k nejvýznamnějším českým osobnostem, což dokládá i fakt, že mu byla nabídnuta kandidatura na funkci československého prezidenta, kterou však z důvodu zhoršujícího se zdraví odmítl. Vrcholem jeho akademické činnosti bylo zastávání funkce rektora Karlovy univerzity ve 30. letech 20. století. Později se stal ještě prorektorem naší nejstarší univerzity.

Pekař byl výraznou osobností české historiografie, protože si dokázal stát za svými názory a velmi často jeho dílo přinášelo rozporuplné ohlasy, což dokládá fakt, že přinášel stále nové myšlenky a podněty v oblasti českých dějin. V současné době se oproti jiným vědám (technickým, přírodním) dostává historie trochu na okraj zájmu širší veřejnosti. Menší knihovny i archivy v některých malých obcích ukončily svojí činnost, proto je důležité podporovat ve svých činnostech spolky jako je Pekařova společnost Českého ráje, protože se snaží rozšířit historické povědomí obyvatel nejen ve svém kraji. Jak je zachyceno v práci, v kapitole o činnosti společnosti, důležitými aktivitami spolku je pořádání vědeckých konferencí a publikování v podobě vlastivědných a historických sborníků, na jejichž vydávání se členové společnosti podílí. Práce měla představit rozsáhlou činnost společnosti, která chce širokou veřejnost seznámit s důležitými událostmi a osobnostmi našich dějin. Snaží rozšířit historickou vzdělanost a k oboru historie přivést nové studenty a zájemce o tento obor. Spolupracuje proto se základními, středními i vysokými školami, aby o naší historii vzdělávala zejména děti a mládež. Právě jedním z problémů Pekařovy společnosti je nedostatek nových a mladých

členů. Od roku 1990, kdy byla společnost obnovena, se nijak členská základna spolku nerozšířila, protože někteří členové, kteří stáli na počátku její činnosti, již zemřeli.

Cílem práce bylo ukázat, jakým způsobem se Pekařova společnost v současné době podílí na kulturním a společenském životě v oblasti Českého ráje. Kromě již zmíněného pořádání vědeckých konferencí, se společnost podílí na velkém množství kulturních akcí i prostřednictvím své domovské instituce, kterou je Muzeum Českého ráje v Turnově. Pekařova společnost si během své dvacetileté existence dokázala vydobýt důležité místo mezi místními spolky (s některými z nich i spolupracuje). Společnost ve své činnosti vychází z odkazu historika Josefa Pekaře, který byl významnou osobností v našich dějinách. S rodnou oblastí Českého ráje byl celý život spjat a byla pro něj po celý život důležitou inspirací pro jeho dílo. Do budoucna je proto důležité, aby její členové dál aktivně pracovali v duchu jejích stanov, které vychází z odkazu Pekařových myšlenek. Zároveň je důležité, aby se nejen Pekařovo jméno, ale i jména významných rodáků, stále připomínala a společnost pracovala ve prospěch jejich odkazu.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BARTOŠ, W. Pojetí dějin u Josefa Pekaře. Hodonín: Služba škole Bzenec, 1995. ISBN 80-85082-04-7.
2. ČECHURA, J. a ČECHUROVÁ, J. Korespondence Josefa Pekaře a Kamila Krofty. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-652-X.
3. ČERNÝ, V. Na paměť Josefa Pekaře, národního historika. Praha: Novina, 1937. ISBN 978-80-903944-7-6.
4. FRANCEK, J. Josef Pekař o rodném kraji. Turnov: Pekařova společnost Českého ráje, 1994. ISBN neuvedeno.
5. HANZAL, J. Deníky Josefa Pekaře 1916–1933. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-419-8.
6. HANZAL, J. Josef Pekař. Praha: Mladá fronta, 1992. ISBN 80-204-0296-9.
7. HANZAL, J. Josef Pekař: život a dílo. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0275-X.
8. HANZAL, J. Pekařovo mládí a zrání. Sobotka: Nadace rodného domu Fráni Šrámka, 1998. ISBN 80-238-4061-4.
9. HAVELKA, M. Spor o smysl českých dějin. Praha: Torst, 1995. ISBN 80-85639-41-6.
10. HLAVÁČEK, I. a kol. Problémy dějin historiografie VIII. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 0567-8293.
11. HOBZEK, J. Josef Pekař – národní dějepisec. Praha: Vyšehrad, 1940. ISBN 80-85639-19-X.
12. HOBZEK, J. Josef Pekař: o jeho mládí, životě a odkazu. Turnov. Müller a spol., 1941. ISBN 80-85639-41-6.
13. KALISTA, Z. Josef Pekař. Praha: Torst, 1994. ISBN 80-85639-19-X.
14. KAZBUNDA, K. Jaroslav Goll a Josef Pekař ve víru války světové. Stalice dějin na české univerzitě v Praze (1914–1918). Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-992-8.

15. KUČERA, M. Pekař proti Masarykovi. Praha: Ústav T. G. Masaryka, 1995. ISBN 80-901478-8-7.
16. KUČERA, M. Rakouský občan Josef Pekař. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0988-6.
17. KUTNAR, F. Josef Pekař – Postavy a problémy českých dějin. Praha: Vyšehrad, 1990. ISBN 80-7021-057-5.
18. MALÝ, R. a kol. Pekařovské studie. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0546-3.
19. PEKAŘ, J. Bílá Hora: její příčiny a následky. Praha: Vesmír, 1921. ISBN 80-7021-051.
20. PEKAŘ, J. České katastrofy 1954 – 1789: se zvláštním zřetelem k dějinám hospodářským a ústavním. Praha: Historický klub, 1915. ISBN neuvedeno.
21. PEKAŘ, J. Dějiny československé. Praha: Akropolis, 1991. ISBN 80-900354-2-6.
22. PEKAŘ, J. Dějiny naší říše. Praha: Elka press, 2011. ISN 978-80-87057-11-7.
23. PEKAŘ, J. Mistr Jan Hus. Praha: Mladé proudy, 1919. ISBN 80-86379-52-3.
24. PEKAŘ, J. O smyslu českých dějin. Praha: Rozmluvy, 1990. ISBN 0-946352-70-4.
25. PEKAŘ, J. Valdštejn 1630 – 1634. Dějiny valdštejnského spiknutí. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1659-1.
26. PEKAŘ, J. Žižka a jeho doba. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0385-3.
27. SCHEYBALOVÁ, J. Český ráj Josefa Pekaře a jeho současníků. Liberec: Roman Karpaš, 2006. ISBN 80-903033-7-4.
28. Z Českého ráje a Podkrkonoší 5. Semily: Státní okresní archiv, 1992. ISBN 80-901284-0-8.
29. Z Českého ráje a Podkrkonoší 8. Semily: Státní okresní archiv, 1995. ISBN 978-80-8654-12-8.
30. Z Českého ráje a Podkrkonoší 9. Semily: Státní okresní archiv, 1996. ISBN 978-80-7106-988-1.

31. Z Českého ráje a Podkrkonoší 12. Semily: Státní okresní archiv, 1999. ISBN 978-80-200-1885-4.
32. Z Českého ráje a Podkrkonoší 14. Semily: Státní okresní archiv, 2001. ISBN 978-80-7037-181-7.
33. Z Českého ráje a Podkrkonoší 15. Semily: Státní okresní archiv, 2002. ISBN 978-80-86254-15-9.
34. Z Českého ráje a Podkrkonoší 18. Semily: Státní okresní archiv, 2005. ISBN 80-86254-13-5.
35. Z Českého ráje a Podkrkonoší 19. Semily: Státní okresní archiv, 2006. ISBN 80-86254-15-1.
36. Z Českého ráje a Podkrkonoší 20. Semily: Státní okresní archiv, 2007. ISBN 978-80-86524-17-3.
37. Z Českého ráje a Podkrkonoší 21. Semily: Státní okresní archiv, 2008. ISBN 978-80-86524-18-0.
38. Z Českého ráje a Podkrkonoší 22. Semily: Státní okresní archiv, 2009. ISBN 978-80-86254-20-3.
39. Z Českého ráje a Podkrkonoší 23. Semily: Státní okresní archiv, 2010. ISBN 978-80-86254-21-3.
40. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 1. Semily: Státní okresní archiv, 1994. ISBN 80-901284-2-4.
41. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 2. Semily: Státní okresní archiv, 1996. ISBN 80-901284-5-9.
42. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 4. Semily: Státní okresní archiv, 1998. ISBN 80-901284-9-1.
43. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 6. Semily: Státní okresní archiv, 2000. ISBN 80-86254-03-8.
44. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 8. Semily: Státní okresní archiv, 2003. ISBN 80-86254-08-9.
45. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 9. Semily: Státní okresní archiv, 2004. ISBN 80-86254-10-0.

46. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 10. Semily: Státní okresní archiv, 2005. ISBN 80-86254-12-7.
47. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 11. Semily: Státní okresní archiv, 2006. ISBN 80-86254-14-3.
48. Z Českého ráje a Podkrkonoší: Supplementum 12. Semily: Státní okresní archiv, 2007. ISBN 978-80-86254-16-6.
49. Stanovy Pekařovy Českého ráje, Turnov 1990.
50. Stanovy Pekařovy společnosti pro povznesení Českého ráje, Železný Brod: Tisk Jar. Jiránek, 1937.
51. Kronika města Turnova 1993, Turnov 1993.
52. Kronika města Turnova 1994, Turnov 1994.
53. Český ráj, Turnov, roč. 1937–1938. ISSN 1211-975X.
54. Deníky Bohemia, Česká Lípa, roč. 2001. ISSN 1213-1792.
55. Deníky Pojizeří, Semil, roč. 2003. ISSN 1801-2213.
56. Hlasy a ohlasy Turnovska, Turnov, roč. 2005. ISSN 1213-1792.
57. Jizerská kóta 0428, Jablonec nad Nisou, roč. 1996. ISSN 1210-5538.
58. Krkonošské noviny, Trutnov, roč. 1994–2000. ISSN 1210-6038.
59. Mladá fronta Dnes, Praha, roč. 1997–2002. ISSN 1210-1168.
60. Muzejní čtvrtletník, Turnov, roč. 2007–2012. ISSN 1801-4054.
61. Nové noviny, Jičín, roč. 2006. ISSN 1210-6062.
62. Od Ještěda k Troskám, Turnov, roč. 1996–2008. ISSN 1214-1798.
63. Pojizerské listy, Turnov, roč. 1994–1996. ISSN 1801-3953.
64. Zpravodaj Šrámkovy Sobotky, Sobotka, roč. 2010. ISSN 1212-7906.
65. <http://www.ceskyraj.info/pamatka.asp?/pekarova-brana-cesky-raj/19/> (cit. 2012-03-26)
66. <http://www.jicinsko.cz/nn/nn181/nn181-2.htm> (cit. 2012-03-26)
67. <http://www.ossh.cz/> (cit. 2012-03-25)

68. http://www.muzeum-turnov.cz/content_pages/view/25 (cit. 2012-03-27)
69. http://www.kraj-lbc.cz/public/obcanskas_ost_zaj_s_3ff1f7799f.pdf (cit. 2012-03-26)
70. <http://rodaci.turnov.cz/zakladni-informace-o-spolku-rodaku-a-pratel-turnova.html> (cit. 2012-03-26)
71. http://www.muzeum-turnov.cz/content_pages/view/51 (cit. 2012-04-01)
72. http://www.kraj-lbc.cz/public/obcanskas_ost_zaj_s_3ff1f7799f.pdf (cit. 2012-04-01)
73. <http://www.pekar.kozakov.cz> (cit. 2012-04-01)
74. <http://www.jicinskozpravy.cz/zpravy/2011/1/2672-na-kosti-byla-odhalena-pametni-deska-na-pocest-historika-josefa-pekare.htm> (cit. 2012-04-02)
75. http://www.kraj-lbc.cz/public/obcanskas_ost_zaj_s_3ff1f7799f.pdf (cit. 2012-03-27)
76. http://www.ospamet.cz/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=7&Itemid=62 (cit. 2012-03-19)
77. <http://www.jicinsko.cz/lsk/> (cit. 2012-04-07)
78. <http://www.turnovprorodinu.cz/volny-cas/kultura/> (cit. 2012-04-07)
79. <http://www.archiv.semily.cz/sbornik/info.htm> (cit. 2012-04-19)
80. <http://www.kosmas.cz/knihy/125646/pani-ze-sovince/> (cit. 2012-04-19)
81. <http://www.kosmas.cz/knihy/167734/karel-kramar/> (cit. 2012-04-19)
82. <http://ff.osu.cz/chd/dokumenty/publ/recenze.pdf> (cit. 2012-04-19)
83. <http://www.mb-net.cz/?page=dr-rudolf-turek> (cit. 2012-03-21)
84. <http://blisty.cz/art/10953.html> (cit. 2012-03-21)
85. <http://www.kvkli.cz/cz/akce-v-knihovne/pamatky-kolem-nas-vzpominka-na-sochare-a-restauratora-jiriho-novaka-1017.html> (cit. 2012-04-05)

10 RESUMÉ

The diploma thesis called Josef Pekař and Pekař Company is focused on the life of this Czech historian in the first two chapters. Josef Pekař was born in Malý Rohozec near Turnov in the year 1870. Nobody suspected that he would become one of the most important Czech historians back then. It was the love to his home region and admiration for castles, chateaus as well as ruins that brought him to the studies of history. While taking walks around his native land he was interested in the history of each landmark. Therefore after graduating the grammar school he decided to study history on Charles University in Prague. He reached the doctor title by finishing the university and a few years later he became a docent of Austrian history. In the 1930's Pekař obtained the position of a rector of Charles University. In the end of his life the candidacy for president was offered to him, which he would have held after T. G. Masaryk. Pekař's influence on literature is also very important. It was focused on Czech history, mainly from 13th to 18th century. Lot of books and studies that deal with topics as Hussite movement, Jan Žižka, national revival and the period after the Battle of White Mountain were written by him. For a lot of years he led an argument with T. G. Masaryk about the meaning of Czech history. Pekař was interested in politics as well. He was even publishing political articles during the World War I.

The following chapters deal with his relation towards the Bohemian Paradise. He was returning back to this region his whole life. In 1936 the Company for encouragement of the Bohemian Paradise was established on his own initiative. After Pekař's death the Company took his name as a part of their title. The Company existed just un-till the year 1948, when it was forbidden by the communist regime and all Pekař's books were removed from public libraries. The next section of the thesis talks about the formation of a renewed Pekař's Company in the 1990. This association participates in national scientific conferences, which are focused on notable natives of each

region. They also publish literature and organize tours, not only for their members. The Company cooperates with other associations all around the Turnov region during the organization of different events. The aim of this thesis is to capture the fact that even today Pekař's Company belongs to important associations, which deal with regional development and historical consciousness of their inhabitants.